

Maatalous-, maaseutu- ja elintarviketurvallisuustilastojen selvitystyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2006

Maatalous-, maaseutu- ja elintarviketurvallisuustilastojen selvitystyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2006

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 8.11.2005 työryhmän selvittämään maataloutta, maaseutua ja elintarvike-turvallisuutta koskevien tilastojen tuottamisen ja tähän liittyvän tietopalvelun nykytila, kehitystarpeet ja organisoitinvaihtoehdot sekä tehdä selvitykseen perustuvat kehittämis ehdotukset.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin yksikön johtaja Risto Yrjönen maa- ja metsätalousministeriöstä. Työryhmän jäseniksi nimitettiin eläinlääkintäylitarkastaja Terhi Laaksonen, ylitarkastaja Pekka Pihamaa ja ylitarkastaja Kirsi Viljanen maa- ja metsätalousministeriöstä, kehittämisspäällikkö Tuula Hausmann Tilastokeskuksesta sekä johtaja Mika Tuikkanen Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta. Työryhmän sihteereiksi määrättiin suunnittelija Martti Kankaanpää Tilastokeskuksesta ja tilastopäällikkö Leena Storgårds Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta.

Työryhmän tuli saattaa työnsä päätökseen 31.5.2006 mennessä. Maa- ja metsätalousministeriö päätti 11.5.2006 jatkaa työryhmän määräaikaan 30.9.2006 saakka. Samalla työryhmän jäseneksi nimitettiin viranhaltijavaihdoksen takia Mika Tuikkasen tilalle johtaja Marjo Bruun Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta.

Työryhmä aloitti työnsä 5.9.2005 ja on kokoontunut yhteensä 11 kertaa keskustelemaan tilastoinnista, tietopalvelusta ja kehittämistarpeista. Työryhmän väliraportti esiteltiin maa- ja metsätalousministeriön, Tilastokeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen yhteisessä pääjohtajatapaamisessa 12.1.2006, jonka jälkeen se luovutettiin ministeriölle. Työryhmän loppuraporttia käsitellään virastojen pääjohtajatapaamisessa 12.10.2006 Tilastokeskuksessa.

Loppuraportti keskittyy kuvaamaan työryhmän työssään tekemiä havaintoja, kannanottoja ja suositusta. Loppuraportin liitteisiin on kerätty työryhmän työssään käyttämää aineistoa keskeisiltä osin. Liitteistä löytyvät tarkemmat tiedot mm. tilastotoiminnan kustannusanalyysistä ja tuottavuudesta sekä tilastoinnin organisoitinvaihtoehtoja koskevan keskustelun ja problematiikan esittelystä.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa yksimielisen muistionsa kunnioittaen maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Risto Yrjönen

Marjo Bruun

Tuula Hausmann

Terhi Laaksonen

Pekka Pihamaa

Kirsi Viljanen

Martti Kankaanpää

Leena Storgårds

Työryhmän päätelmät

Kartoitettuaan toimeksiantonsa mukaisesti maataloutta, maaseutua ja elintarviketurvallisuutta koskevien tilastojen tuottamisen ja tähän liittyvän tietopalvelun nykytilan työryhmä toteaa, että se ei ole löytänyt perusteita muuttaa nykyisiä organisointirakenteita ja tehtävien vastuita lyhyellä aikavälillä. Toimintaympäristö on voimakkaiden muutosten kohteena ja toimintakentässä on paljon muita kehittämistarpeita (kuten muuttuvat tietotarpeet ja näihin reagoiminen), jotka ovat kiireellisemmin ratkaistavia asioita.

Käytössä oleva tilastoviranomaismalli, jossa Tikellä ja Tilastokeskuksella on selkeät vastuut ja tehtävät, on hyvä ja sitä pitää jatkaa. Toimintamallia ei ole juuri nyt syytä muuttaa uudelleen organisoinnilla tai tehtävien uudelleen vastuuttamisella. Periaate, että virallisista tilastoista vastaavat niiden tuottamiseen erikoistuneet tilastoviranomaiset, on hyvä ja sitä on syytä tukea. Mahdollisuuksien mukaan on myöhemmin selvitettävä myös muiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaisten tuottamien tilastojen keskittämistä tilastoviranomaisille.

Uudet tilastot ja tilastoalueet toteutetaan voimassaolevan tilastoviranomaismallin mukaan. Kehitteillä oleva elintarviketurvallisuustilasto ja luomutuotannon tilastointi kuuluvat Tiken vastuualueelle. Näiden tilastojen tarvitsemat tiedot voidaan tuottaa joko hallinnollisena tai tilastollisena tiedonkeruuna.

Tilastollisen ja hallinnollisen tiedontuotannon prosessit ovat samankaltaiset. Maataloustilastoissa ja hallinnonalan tietopalveluissa käytetään usein samoja lähtöaineistoja: maataloushallinnon rekistereitä. Läheisellä yhteydellä rekistereihin ja osaamisen keskittämällä voidaan tiedontuotantoprosessissa saavuttaa synergiaetuja. Synergiaetujen maksimoimiseksi on perusteltua pitää toiminnat lähekkäin.

Tilastokeskus on lanseerannut ajatuksen tilastoalan palvelukeskuksesta, joka tarjoaa tilastollista asiantuntemusta ja osaamista muille viranomaisille. Tilastollisen asiantuntemuksen tarjoaminen mahdollistaa muille virastoille ydintoimintoihin keskittymisen. Samalla myös laadittavien tilastojen tuotantoperiaatteet yhtenäistyvät ja lopputuotteen laatu tulee varmistetuksi.

EU:n käytännesäännöt (code of practice) ja niiden tilastoeettiset periaatteet on otettava käyttöön kaikessa virallisessa tilastoinnissa lähivuosien aikana. Käytännesäännöt luovat puitteet riippumattoman ja luotettavan virallisen tilaston tuottamiselle mutta toisaalta ne asettavat erityisvaatimuksia tiedontuotannolle. Tilastojen laatuvaatimusten johdosta on todettava, että nykyistä tarkemmin on kiinnitettävä huomiota siihen, mitä tuotetaan tilastoina ja mitä tietotarpeista voidaan tyydyttää hallinnollisena tiedontuotantona ja hallinnollisina raporteina. Pitkäaikaiset, yhteiskunnallisesti tärkeät ja keskeiset tiedot on jatkossakin syytä tuottaa tilastoina, joiden tiedonkeruu toteutetaan ensisijaisesti olemassa olevia rekistereitä ja toissijaisesti suoran tiedonkeruun menetelmiä hyväksikäyttäen. Lyhytaikaiseen tietopalveluun tuotettavat tiedot tulisi tehdä sopivinta menetelmää käyttäen esimerkiksi erilliselivityksinä, hallinnollisena tiedontuotantona tai tutkimustietona.

Kaikessa virallisessa tilastotoimessa on kiinnitettävä huomiota tilastojen kustannushyötynäkökulmiin. Tilastollisten periaatteiden ja määritelmien johdosta tilastollinen tiedontuotanto on suhteellisen kallista. Tavoitteena tulisi olla, että valtion tilastotoimen kokonaisuus hoidetaan mahdollisimman rationaalisesti ja tehokkaasti.

Tietotarpeiden haasteisiin vastaamiseksi on yhteistyötä ja koordinaatiota laajennettava kattamaan koko hallinnonala. Erityisesti tilastoviranomaisten välistä yhteistyötä on lisättävä ja tilastollista osaamista levitettävä muihin tilastojen tuottajiin päin.

Yhteistyötä EU-tasolla ja Suomen linjausten laatimisessa tulee tehdä nykyistä tiiviimmin. Tällä hetkellä yhteistyö on sattumanvaraista erityisesti työryhmätasolla mutta säännöllisempää ja tiiviimpää johtoryhmätasolla (Statistical Programme Committee ja Standing Committee for Agricultural Statistics). Työryhmä suosittaa jatkossa panostettavan enemmän Suomen linjausten ja kantojen yhteiseen valmisteluun, jotta EU-vaikuttaminen olisi määrätietoista ja loogisesti etenevää kaikilla tasoilla ja kaikissa työryhmissä.

Yhteistyön lisäämistä tarvitaan myös tehtäessä positiivista ja negatiivista priorisointia maataloustilastoissa niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Tämä tarkoittaa yhteistyön lisäämistä niin tilastoviranomaisten kesken kuin hallinnonalalla ja tiedonkäyttäjien kanssa yleensäkin.

Tilastoviranomaisten ja tilastoja laativien viranomaisten välistä ammatillista yhteistyötä voidaan lisätä mm. sähköisen tietopalvelun ja tietoportaalien kehittämisessä, sanasto- ja käsitetyön harmonisoinnissa, tilastokirjastopalvelujen keskittämisessä ja julkaisutoiminnassa.

Työryhmä on työssään päättänyt antamaan yhden suosituksen, jonka toivotaan edistävän edellä mainittujen päätelmien käytännön toteuttamista. Työryhmä suositaa maataloustilastoinnin koordinaatioryhmän perustamista.

Koordinointiryhmän työhön kutsutaan hallinnonalan keskeiset tiedontuottajat ja -käyttäjät siten, että edustettuina ovat ainakin maa- ja metsätalousministeriö (MMM), Tilastokeskus (TK), Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike), MTT Taloustutkimus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL), Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), Metsätutkimuslaitos (Metla), Maanmittauslaitos, Maaseutuvirasto (Mavi) ja Suomen Ympäristökeskus (SYKE).

Perustettavan koordinaatioryhmän tehtäväkenttään kuuluvat seuraavat tehtävät:

1. Uusien tilastoalueiden priorisointi ja kehittämistyön seuraaminen
2. Linjausten ja Suomen kantojen valmistelu keskeisillä EU:n tilastoalueilla
3. Tilastotuotannon priorisointi ja siihen liittyen muiden tiedontuotantotapojen käyttökelpoisuuden arviointi (hallinnollinen tiedonkeruu, tutkimus)
4. Vaikuttaminen rekisterien kehittämiseen ja tietoaineiston pysyvyyteen
5. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tilastotoiminnan koordinointi, laadun kehittäminen ja seuraaminen
6. Sähköisen asioinnin ja sähköisen tietopalvelun edistäminen
7. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tilastoinnin rationaalisuuden edistäminen, ml. tilastoviranomaistoiminnan organisoinnin kehittämis ehdotusten laatiminen
8. Muut työryhmän määrittämät yhteistyö- ja kehittämisalueet

Sisällysluettelo

TYÖRYHMÄN PÄÄTELMÄT.....	5
1. JOHDANTO.....	8
2. TILASTOTUOTANNON YLEISKUVAUS JA YLEISET KEHITYSTRENDIT	8
3. KANSALLISET JA KANSAINVÄLISET TIETOTARPEET JA KEHITTÄMISEN HAASTEET	9
3.1. Taustaa.....	9
3.2. Keskustelutilaisuudet.....	9
3.3 Kehittämisen painopisteet	10
4. PÄÄTELMIEN TAUSTAT	11
5. TYÖRYHMÄN SUOSITUS.....	13
<i>Lähteet:</i>	<i>14</i>
<i>Liite 1: Toimintaympäristön muutokset.....</i>	<i>15</i>
<i>Liite 2: Tiedonkulku tiedonantajalta lopputuotteeksi.....</i>	<i>17</i>
<i>Liite 3: Tiedontuotanto ja tietopalvelu.....</i>	<i>19</i>
<i>Liite 4: Tiedontuotannon kustannusvertailun ongelmia.....</i>	<i>22</i>
<i>Liite 5: Tiken maataloustilastojen panos, kustannus ja suoritettuja.....</i>	<i>27</i>
<i>Liite 6: Kansalliset ja kansainväliset tietotarpeet.....</i>	<i>29</i>
<i>Liite 7: Maataloutta kuvaavien tietojen kansainvälinen tarve.....</i>	<i>30</i>
<i>Liite 8: Eurostatin maataloustilastointia koskevat linjaukset.....</i>	<i>33</i>
<i>Liite 9: Maatalouden tietotarpeet.....</i>	<i>39</i>
<i>Liite 10: Näkökulmia ja odotettavia kehitystrendejä maaseutuasioiden tietotarpeisiin liittyen.....</i>	<i>42</i>
<i>Liite 11: Perustilastojen käyttö maatalouden taloustileillä ja kansantalouden tilinpidossa maatalous -toimialalla.....</i>	<i>44</i>
<i>Liite 12: EU:n Elintarviketurvallisuustilastoinnin kehittäminen.....</i>	<i>45</i>
<i>Liite 13: Eläntautien torjuntaan ja elintarviketurvallisuuteen liittyvät tietotarpeet.....</i>	<i>48</i>
<i>Liite 14: Yleiset kehitystrendit tilaston ilmiöalueella.....</i>	<i>49</i>
<i>Liite 15: Maataloustilastojen EU-lainsäädäntö.....</i>	<i>50</i>
<i>Liite 16: Maatalousalaa käsittelevät tilastot ja niiden tuottajat.....</i>	<i>51</i>
<i>Liite 17: Maatalousalan hallinnollinen tiedonkeruu ja tuotetut raportit.....</i>	<i>53</i>
<i>Liite 18: Toiminnan kehittämisen haasteet.....</i>	<i>55</i>
<i>Liite 19: Tilastoviranomaisten käytännönsäännöt eli European Statistics Code of practice.....</i>	<i>56</i>

1. Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö, Tilastokeskus ja Tike pitivät syksyllä 2004 pääjohtajatapaamisen, jonka yhteydessä sovittiin selvittävän maataloustilastointia, sen kehittämistarpeita ja organisointia. Joulukuussa 2004 kansliapäällikkö Vaittinen asetti tavoitteeksi perustaa työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

”..selvittää maataloutta, maaseutua ja elintarviketurvallisuutta koskevien tilastojen tuottamisen ja tähän liittyvän tietopalvelun nykytila, kehitystarpeet ja organisointivaihtoehdot sekä tehdä selvitykseen perustuvat kehittämisehdotukset.”

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin yksikön johtaja Risto Yrjönen maa- ja metsätalousministeriöstä. Työryhmän jäseniksi nimitettiin eläinlääkintäylitarkastaja Terhi Laaksonen, ylitarkastaja Pekka Pihamaa ja ylitarkastaja Kirsi Viljanen maa- ja metsätalousministeriöstä, kehittämispäällikkö Tuula Hausmann Tilastokeskuksesta sekä johtaja Mika Tuikkanen (11.5.06 lähtien johtaja Marjo Bruun) Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta. Työryhmän sihteeriksi määrättiin suunnittelija Martti Kankaanpää Tilastokeskuksesta ja tilastopäällikkö Leena Storgårds Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta.

Työryhmä aloitti työnsä 5.9.2005 ja on kokoontunut yhteensä 11 kertaa keskustelemaan tilastoinnista, tietopalvelusta ja kehittämistarpeista. Työryhmän väliraportti esiteltiin maa- ja metsätalousministeriön, Tilastokeskuksen ja Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (Tike) yhteisessä pääjohtajatapaamisessa 12.1.2006, jonka jälkeen se luovutettiin ministeriölle. Työryhmän loppuraporttia käsitellään virastojen pääjohtajatapaamisessa 12.10.2006 Tilastokeskuksessa.

2. Tilastotuotannon yleiskuvaus ja yleiset kehitystrendit

Maatalouden ja maaseudun tilastoinnista Suomessa vastaavat pääasiassa Tike, Tilastokeskus ja MTT Taloustutkimus. Tike tuottaa valtaosan maatalouden perustilastoista, joita Tilastokeskus käyttää indeksien ja kansantalouden tilinpidon laskennan tausta-aineistona. Elintarvikkeiden tuotannon ja valvonnan tilastointi on Suomessa useamman viraston vastuulla. Yhtenäistä koko elintarviketurvallisuusketjua kuvaavaa tilastointia on Tikessä kehitetty vuodesta 2004 lähtien. Tarkemmat tilastokohtaiset vastuut löytyvät liitteestä 16.

Tilastokeskus kerää vuosittain tiedot tilastotoimen kustannuksista tilastoja laativilta viranomaisilta. Maataloustilastoja laaditaan Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksessa (Tike), Tilastokeskuksessa ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa. Tiken, joka vastaa valtaosasta maataloustilastoista, tilastotoimen kustannukset vuonna 2005 olivat 2,6 miljoonaa euroa (4 % valtion tilastotoimen kustannuksista). Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen, joka vastaa lähinnä maatalojen kannattavuuskirjanpitoilastosta, kustannukset olivat samana vuonna 0,8 miljoonaa euroa (1 % valtion tilastotoimen kustannuksista). Tilastokeskuksen kustannukset maa- ja metsätaloustilastoinnista vuonna 2005 olivat 0,6 miljoonaa euroa (1 % valtion tilastotoimen kustannuksista).

Valtion tilastotoimessa maa-, metsä- ja kalataloustilastoihin vuonna 2005 käytettiin 6,8 miljoonaa euroa. Maataloustilastojen tuottamiseen käytettiin näin ollen korkeimmillaan neljä miljoonaa euroa, mikä on noin 6 % valtion tilastotoimen kokonaiskustannuksista (69,7 miljoonaa euroa).

Maatalous-, maaseutu- ja elintarviketurvallisuustilastointi on voimakkaiden kehittämispaineiden alaisena niin kansainvälisillä kuin kotimaisilla foorumeilla. Alalla on syntynyt uusia tilastointitarpeita mm. EU:n maatalouspolitiikan muutosten sekä kuluttajien laajemman elintarvikekiinnostuksen myötä. Uusia tilastoitavia alueita, johon lyhyellä aikavälillä tulisi vastata ovat a) elintarviketurvallisuus- ja kotieläinten hyvinvointia kuvaava tilastointi, b) maaseudun kehittymistä ja kehittämistä kuvaava tilastointi, c) luomutilastointi ja d) maatalouden ympäristövaiikutusten tilastointi. Lisäksi keskipitkällä aikajänteellä pyritään saamaan kattava ja harmonisoitu maatilarekisteri kuhunkin EU-jäsenmaahan.

Eurostat on laatimassa uutta viisivuotista tilastointiohjelmaa kaudelle 2008 - 2012. Jo nyt on selvillä, että maataloustilastoinnin kehittäminen ja erityisesti negatiivisten prioriteettien löytäminen tulee olemaan ohjelmassa mukana. Uusien tilastointialueiden haasteisiin vastaaminen tarkoittaa sitä, että perinteisiä maatalous-tilastoja ja niiden karsimista käsitellään erityisesti uuden ohjelmakauden valmistelun yhteydessä. Eurostat on myös uusimassa maataloustilastoinnin alalla olevaa lainsäädäntöään.

Valtaosa maatalousalan tiedoista ja tilastoista kootaan EU-lainsäädännön perusteella mutta esimerkiksi Tiken tuottama hintatilastointi ja eräitä Tilastokeskuksen laatimia maataloustilastoja (maatalouden aluetaloustilit, maatalouden yksikköarvot, jne.) tehdään herrasmiehsopimusten nojalla. Eurostatin tavoitteena on luopua herrasmiehsopimuksista ja siirtää myös nämä velvoitteet lainsäädäntöön.

3. Kansalliset ja kansainväliset tietotarpeet ja kehittämisen haasteet

3.1. Taustaa

Kansainvälisesti tärkeimmät maataloustilastojen ja -tietojen käyttäjät ovat Eurostat, FAO ja Komission maatalousosasto (DG AGRI). Eurostat ja Komissio tarvitsevat maataloudesta tarkkoja päivittäisiä, viikoittaisia, kuukausittaisia, neljännesvuosittaisia ja vuosittaisia tietoja mm. maatalouspolitiikan vaikutusten arvioimiseen, maatalousneuvottelujen taustatiedoiksi, maatalouden rakennemuutosten arvioimiseen, maataloustuotteiden markkinoiden seuraamiseen, ohjaamiseen ja valvontaan sekä maataloustuotteiden tuotannon seuraamiseen ja ennustamiseen.

Kansalliset tietotarpeet perustuvat osittain samoihin tarpeisiin kuin kansainvälisetkin eli EU:n maatalous- ja maaseutupolitiikan tietotarpeisiin. Myös kansallisen maatalouspolitiikan vaikutuksia pitää pystyä tilastojen avulla seuraamaan ja arvioimaan. Uusia tietotarpeita on kuitenkin selkeästi nähtävissä maaseudun kehittämisstrategiaan ja maatalouden ympäristövaikutuksiin liittyen. Jatkossa tarvitaan yhä enemmän eri alue- luokituksilla tuotettua sosio-ekonomista tietoa maaseudusta ja sen kehittymisestä ja muuttumisesta. Lisäksi ympäristönäkökulmien ja sektorin ulkoisvaikutusten huomioiminen maaseudun tilastoimisessa pitäisi tuoda selkeämmin tilastoinnin piiriin. Maaseudun kehittämisohjelma kaudelle 2007 - 2013 on parhaillaan komission käsittelyssä. Ohjelmassa arvioinnin suhteen keskeistä on osin tilastotietoihin perustuvien indikaattoreiden käyttäminen maaseudun kehittymistä ja ohjelman vaikutuksia arvioidessa.

Elintarviketurvallisuuden merkitys on tiedostettu sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Tietoa elintarvikkeiden turvallisuudesta on laajasti saatavilla mutta tieto on hajanaista ja valtaosaltaan epäyhtenäistä. Tiedon harmonisointia, tietojärjestelmien käytettävyyttä ja tietojen kokoamista on kehitettävä tulevina vuosina voimakkaasti.

3.2. Keskustelutilaisuudet

Työryhmä on työnsä aikana käsitellyt toiminnan kehittämisen haasteita eri foorumeilla. Työryhmä järjesti 14.3.2006 Tiken ja Tilastokeskuksen välillä keskustelutilaisuuden maataloustilastoinnin tulevaisuudesta ja uusien tilastovaatimusten täyttämistä. Tilaisuudessa keskusteltiin mm. maatalouden ympäristövaikutuksista, maaseudun tilastoimisesta ja maaseudun määritelmästä sekä yhteistyön lisäämisestä. Tikestä tilaisuuteen osallistui viisi henkilöä ja Tilastokeskuksesta kuusi henkilöä.

Vastaava tilaisuus pidettiin Tiken ja ministeriön välillä 27.3.2006. Tilaisuuteen osallistui ministeriöstä kymmenen henkilöä ja Tikestä kuusi henkilöä. Tilaisuudessa keskusteltiin mm. maatalouden, maaseudun ja elintarviketurvallisuuden tietotarpeista, tietopalvelusta ja niiden kehittämistä. Etukäteen oli osallistujille lähetetty Kirsi Viljasen (MMM) laatima dokumentti maaseudun kehittämisen seurantaindikaattoreista sekä Leena Storgårdsin (Tike) laatima dokumentti maataloustilastojen kehittämisaalueista ja tietotarpeista. Kokouksen lopputuloksena todettiin selkeä tarve lisätä tiedonkäyttäjien ja tiedontuottajien yhteistyötä. Yhteistyö on ollut liian satunnaista ja toisistaan tietämätöntä. Keskustelua, vuoropuhelua ja toimintojen yhteistä ohjausta on lisättävä. Lisäksi tulee selkeästi sopia vastuista ja tehtävistä.

Hyvin edenneiden yhteisten keskustelujen innostamana työryhmä järjesti 5.5.2006 keskustelutilaisuuden maatilan määrittelystä, joka on akuutti asia ja esillä usealla eri alueella (tilastot, tutkimus, hallinto). Tilaisuuteen kutsuttiin osallistujia niin MMM:stä, Tikestä, Tilastokeskuksesta kuin myös MTT Taloustutkimuksesta. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Risto Yrjönen (MMM). Tilaisuuteen kokoontui 30 eri alan asiantuntijaa keskustelemaan ja vaihtamaan näkemyksiään maatilan määritelmästä.

Juho Oksanen Tilastokeskuksen yritysrekisteristä esitteli yritysrekisteriä ja siihen lisättäviä alkutuotannon yksiköitä ja näiden määrittelyjä. Esa Katajamäki Tiken tilastoryhmästä esitteli maatilan määritelmää kansallisessa tilastollisessa maatilarekisterissä ja kansainvälisessä EU:n maatalouden rakennetutkimuksessa ja Arto Latukka MTT Taloustutkimuksesta maatilan määritelmää kannattavuuskirjanpidossa (FADN). Leena Rantamäki-Lahtinen MTT Taloustutkimuksesta kertoi lyhyesti pienyritysrekisteristä. Esa Hiiva ministeriöstä esitteli maatilan määritelmän tarkentamiseen tähtäävää työtä ja mihin eri tukimuotoihin (kansalliset tuet, luonnonhaittakorvaukset, ympäristötuki, rakennetuet ja EU-tulotuet) työllä on vaikutusta.

Tilaisuuden lopuksi puheenjohtaja totesi, että yhteistä käsitettä on selkeästi vaikea saavuttaa sillä käyttötarkoitukset poikkeavat suuresti eri toimijoiden välillä. Tiivistä ja jatkuvaa vuoropuhelua ja yhteistyötä kuitenkin tarvitaan, jotta kaikki ymmärtävät toimintakentän oikein ja hyvä asiakaspalvelu onnistuisi (esim. tiedetään miksi on useita eri maatilojen lukumäärätietoja).

3.3 Kehittämisen painopisteet

Edellä kuvatut keskustelutilaisuudet ovat hahmottaneet työryhmälle toiminnan kehittämisen kohteet ja haasteet. Liitteeseen 18 on kerätty työn aikana esille tulleita kehittämiskohteita, jotka tässä esitetään yleisellä tasolla. Tilastotoimintaa voidaan maataloustilastoinnin alalla tehostaa huomioiden ainakin seuraavat näkökulmat:

1. Poikkitalastollisten tilastojen kehittämisessä on tehtävä tiivistä yhteistyötä yli hallinnonalojen. Esimerkiksi maatalouden ympäristövaikutusten tai elintarviketurvallisuustilastojen kehittämisessä on otettava laajasti huomioon kentän toimijat.
2. Tutkittavan ilmiöalueen käsitteiden, määritelmien ja luokitusten kehittäminen ja dokumentointi edistää laajemman ymmärryksen saamista ja parempaa asiakaspalvelua. Tiken aloittama sanastotyö on yksi keino selkeyttää maataloushallinnossa käytettyä terminologiaa. Myös Tilastokeskuksella on oma käsitetietokantansa, jonka käytön laajentamista olisi syytä harkita.
3. EU-yhteistyön ja linjausten kehittäminen eri foorumeilla on tärkeätä, jotta Suomen edustajat vievät asioita samaan suuntaan. Myös tiedonvaihtoa eri foorumeilla käydystä keskustelusta on lisättävä, mm. tilastojien olisi syytä tietää, mitä hallintoa koskevissa asetuksissa päätetään ja millaista raportointia jatkossa edellytetään.
4. Maataloushallinnon tietotarpeita ja lisätarpeita esim. maaseudun kehittämisohjelman myötä on ymmärrettävä ja näille tuotettava tietopalvelua.
5. Yhä enemmän on syytä varmistaa rekisterien tietoaineistojen säilyminen ja laatu. Yhteistyötä on lisättävä tiedontuottajan ja tiedonkäyttäjän välille.
6. Muissa yhteistyömuodoissa tulisi edistää mm. yhteisten sähköisten palvelujen ja sähköisen asiointin kehittämistä, yhteisten menetelmien ja sääntöjen luomista julkaisutoimintaan (julkaisutoiminta on jo nyt SVT-neuvottelukunnalla) ja maataloushallinnon tutkimustiedon laajempaa hyödyntämistä.

Työssä on esille noussut monessa yhteydessä edellä mainitut tehtävät ja vastuiden määrittäminen. Nykytilanteessa ei aina olla selvillä siitä 1) kuka vastaa toiminnan kehittämisestä ja 2) keiden pitäisi olla tietoisia ja osallistua ao. toimintaan.

4. Päätelmien taustat

Työryhmän tehtäväkenttä on ollut laaja ja se on tuottanut useita muistioita työnsä tueksi. Valtaosa muistioista on koottu tämän raportin liitteiksi. Työryhmän tekemät päätelmät perustuvat näihin töihin ja käytyihin keskusteluihin. Ohessa luodaan lyhyt katsaus keskeisimpiin päätelmiin ja niihin vaikuttaviin tekijöihin.

Työryhmä on työssään selvittänyt maataloustilastojen toimintaympäristöä, tiedontuottajia, tietotarpeita ja niihin vaikuttavia tekijöitä (liitteet 1 - 15). Tarkastelun tuloksena työryhmä ei ole nähnyt tarpeelliseksi uudelleen organisoida nykyisiä toimintoja ja tehtäväjakoja. Edellinen tarkistus, joka tehtiin 1990-luvun alkupuolella, on ollut perusteellinen ja silloin tehdyt ratkaisut toimivat edelleen hyvin. Tehtäväjako Tiken ja Tilastokeskuksen välillä on selkeä ja tarvetta muuttamiselle ei ole. Yhteistyön kehittämiseksi ja tiivistämiseksi edelleen ovat Tike ja Tilastokeskus vuoden 2006 aikana solmineet yhteistyösopimuksen tietojen toimittamisesta virastojen välillä.

Tilastokeskuksen palvelukeskuskonsepti mahdollistaa myös tehokkaiden yhteistyömenetelmien käytön niissä tapauksissa, joissa Tiken resurssit eivät ole riittävät tai on muuten perusteltua ulkoistaa toimintoja. Esimerkkeinä palvelukeskusmallilla toteutetusta palvelusta on Tiken ja Tilastokeskuksen välinen sopimus maatalo- ja satotutkimuksen sekä EU:n rakennetutkimuksen puhelinhaastattelujen toteuttamisesta Tilastokeskuksessa. Tilastokeskuksella on laaja ja kattava puhelinhaastatteluorganisaatio, joka tuottaa tehokkaasti ja laadukkaasti haastattelupalveluita. Toisena esimerkkinä toimii Tiken ja Tilastokeskuksen yhteistyö tilastolomakkeiden testaamisessa ja parantamisessa. Tilastokeskuksen survey-laboratorio testaa Tiken satotiedustelun lomakkeen toimivuutta lokakuussa 2006.

Nykyinen toimintamalli (liitteet 16 ja 17), joka perustuu tilastoviranomaisten vahvaan rooliin omalla toimialueellaan, on toimiva ja mallia on syytä käyttää myös uusia tietotarpeita ja tilastoja suunniteltaessa. Työryhmän mielestä tilastoja tuottavien viranomaisten määrää ei ole syytä lisätä vaan pyrkiä keskittämään tilastotuotantoa nykyisten tilastoviranomaisten vastuulle. Siten esimerkiksi elintarviketurvallisuustilastojen tuottaminen kuuluu luontevasti Tikelle.

Työryhmä on työssään selvittänyt tiedontuotantoa ja tiedontuotannon elinkaarta. Tiedontuotanto voidaan luokitella monella tapaa mutta tässä työssä se on jaoteltu hallinnolliseen ja tilastolliseen tiedontuotantoon (liitteet 2 ja 3). Tiken tilastoryhmän ydinprosessina on tiedontuotanto, joka jakautuu tuotelinjoihin. Tiken tiedontuotannon keskittämällä tilastoryhmään pyritään hyödyntämään tehtävien samankaltaisuutta prosessien läpiviemisessä, henkilöstön osaamista ja rekisterien laajempaa hyödyntämistä. Näin tiedontuotantoprosessissa voidaan saavuttaa synergiaetua. Keskittämisen kautta voidaan toimintojen hajauttamisen sijaan mahdollistaa paremmin korkeatasoinen asiakaspalvelu. Samanlaista keskittämismallin käyttämistä ja olemassa olevan osaamisen hyödyntämistä olisi syytä harkita myös muiden hallinnonalan tilastojen ja raporttien tuottamisen osalta.

EU:n käytännösäännöt (code of practice, liite 19) ja niiden määrittämät tilastoeettiset periaatteet on otettava käyttöön kaikessa virallisessa tilastoinnissa lähivuosien aikana. Käytännösäännöt ohjaavat virallista tilastotoimintaa pyrkien tuottamaan laadukkaita ja luotettavia tilastotietoja. Pitkäaikaiset, yhteiskunnallisesti tärkeät ja keskeiset tiedot on jatkossakin syytä tuottaa tilastoina, jotka noudattavat EU:n tiukkoja sääntöjä. Sen sijaan lyhytaikaisten tietotarpeiden tyydyttämiseksi on a) tehtävä kustannusanalyysi tietojen tehokkaimman tuottamistavan selvittämiseksi ja b) mietittävä, millä menetelmällä tiedot tuotetaan. Monet tiedoista voidaan tuottaa hallinnollisena tiedontuotantona tai tutkimustyönä, jolloin muutoksiin reagoiminen ja tiedon tuottaminen ja julkaiseminen on nopeampaa. Esimerkkinä uudesta tietotarpeesta on maaseudun kehittämissuunnitelman seuranta-indikaattorit, jotka on tuotettava niin kansallista kuin kansainvälistä kysyntää varten. Tietotarpeen tyydyttäminen vaatii yhteistyötä tiedontuottajan ja käyttäjän välillä, jotta tehokkain ja kestävin tiedontuotantotapa löytyy.

Työryhmä on selvittänyt tilastotoimen ja tiedontuotannon kustannuksia (liitteet 4 ja 5) Tiken ja Tilastokeskuksen saatavilla olevan aineiston avulla. Johtopäätösten tekeminen saatavilla olevalla aineistolla on hankalaa sillä virastojen laskentaperiaatteet ja toimintojen erilaisuus hankaloittaa tietojen vertailukelpoisuutta. Työryhmä on todennut, että mikäli vertailua virastojen toiminnan välillä halutaan tehdä, on a) vertailu tehtävä tilastoitain (ei virastotasolla) ja b) vertailuun on valittava mahdollisimman samankaltaiset ja laajuiset tilastot.

Työryhmä katsoo, että kaikessa virallisessa tilastotoimessa on kiinnitettävä huomiota tilaston kustannuksiin ja tilastotuotannosta saataviin hyötyihin. Tilastokeskus ja Tike ovat molemmat EU:n tilastotyöryhmissä edellyttäneet kustannus-hyötyanalyysien tekemistä ennen kuin voidaan päättää uusien tilastovaatimusten hyväksymi-

sestä. Samaa menettelyä on syytä käyttää myös muiden tilastojen tuottajien tuottamien tilastojen osalta. Lisäksi työryhmä on todennut, että uusista tilastointivelvoitteista on keskusteltava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa myös valtion budjetista vastaavien tahojen kanssa.

Työryhmä on työssään selvittänyt tilastollisen yhteistyön tarpeita (liite 18). Yhteistyötä EU-tasolla ja Suomen linjausten laatimisessa on tehtävä tiiviimmin. Tilastoviranomaisten on syytä vaikuttaa siihen, että Suomen linjat uusiin tilastoalueisiin ja tilastolainsäädäntöihin laaditaan hyvissä ajoin ja riittävän laajalla osallistujajoukolla. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta yhteistyöstä on syksyllä 2005 aloitettu yhteistyö (MMM-Tike-TK-Evira-YM) torjunta-aineiden käytön tilastoinnin osalta. Samanlaista vuoropuhelua jo työryhmätasolla on syytä tehdä myös muiden maatalous-, maaseutu- ja elintarviketurvallisuustilastojen osalta.

Tilastollisen yhteistyön lisäksi voidaan tilastoviranomaisten ja tilastoja laativien viranomaisten välistä ammatillista yhteistyötä lisätä mm. sähköisen tietopalvelun ja tietoportaalien kehittämisessä, sanasto- ja käsitetyön harmonisoinnissa, tilastokirjastopalvelujen keskittämisessä ja julkaisutuotannossa. Sekä Tike että Tilastokeskus molemmat ovat aktiivisesti kehittämässä sähköisiä tietoportaleja ja tässä työssä tulisi pyrkiä yhdessä luomaan toimintamalleja, jotta vältetään päällekkäiseltä työltä. Sähköisessä tiedonkeruussa on Tilastokeskus pitkällä ja Tiken sekä muiden tilastoja laativien viranomaisten on syytä seurata kehitystä ja omalta osaltaan edistää sähköistä palvelutoimintaa.

Julkaisutoiminnassa on olemassa Tilastokeskuksen asettama SVT-neuvottelukunta, johon kuuluu useita tilastoja tuottavia viranomaisia ja kaikki tilastoviranomaiset. SVT-neuvottelukunta vastaa mm. julkaisutoiminnan kehittämisestä, virallisen tilaston laatukriteereistä, tilastojen kuvauksista sekä tilastojen ja julkaisujen laatuselostesuosituksista. Toiminta on aktiivista ja hyvin toimivaa ja hyödyntää kaikkia osapuolia.

Tehokkaan tilastotoiminnan perusedellytys nykypäivinä on hyvien rekisteriaineistojen olemassaolo ja saatavuus. Tiken etuna on läheinen yhteys maataloushallinnon rekistereihin. Tätä etua on syytä korostaa sillä tulevaisuuden tilastotoiminnalle on rekisterien pysyvyys ja tietojen saatavuus ensiarvoisen tärkeitä. Työryhmä on todennut, että käynnissä olevat projektit yritysrekisterin sisällön laajentamisesta alkutuotannon toimijoilla sekä yritystunnuksen lisääminen maatilarekisteriin ovat oikean suuntaisia toimenpiteitä. Projektien tuloksena mahdollistuu rekisterien yhdistäminen ja tietojen vaihto.

5. Työryhmän suositus

Työryhmä on työssään päätnyt suosittamaan maataloustilastoinnin koordinaatioryhmän perustamista. Koordinaatioryhmän perustaminen mahdollistaa edellä kappaleessa 3.3 esitettyjen toimintojen painopisteiden haasteisiin vastaamiseen. Malli on samanlainen kuin on käytössä mm. STM:n hallinnonalalla sosiaalityöryhmien osalta.

Koordinaatioryhmän työhön ehdotetaan osallistuvan seuraavien virastojen edustajat: maa- ja metsätalousministeriö, Tilastokeskus, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike), MTT Taloustutkimus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL), Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), Metsätutkimuslaitos (Metla), Maanmittauslaitos, Maaseutuvirasto (Mavi) ja Suomen Ympäristökeskus (SYKE). Työryhmän asettaa ministeriö, joka myös valitsee puheenjohtajan.

Työryhmän on tarkoitus kokoontua säännöllisesti keskustelemaan keskeisistä tilastoalan asioista. Lisäksi sen tulee toimia verkostomaisesti, jotta ajankohtaisia asioita saadaan vietyä eteenpäin riittävällä valmistelulla ja riittävän nopeasti. Työryhmän tulee säännöllisesti raportoida työstään pääjohtajatapaamisissa (MMM-Tike-TK), joita järjestetään noin vuoden välein.

Työryhmän tehtäväkenttään kuuluisivat seuraavat tehtävät:

1. Uusien tilastoalueiden priorisointi ja kehittämistyön seuraaminen
2. Linjausten ja Suomen kantojen valmistelu keskeisillä EU:n tilastoalueilla
3. Tilastotuotannon priorisointi ja siihen liittyen muiden tiedontuotantotapojen käyttökelpoisuuden arviointi (hallinnollinen tiedonkeruu, tutkimus)
4. Vaikuttaminen rekisterien kehittämiseen ja tietoaineiston pysyvyyteen
5. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tilastotoiminnan koordinaointi, laadun kehittäminen ja seuraaminen
6. Sähköisen asioinnin ja sähköisen tietopalvelun edistäminen
7. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tilastoinnin rationaalisuuden edistäminen, ml. tilastoviranomaistoiminnan organisoimisen kehittämisehdotusten laatiminen
8. Muut työryhmän määrittämät yhteistyö- ja kehittämisaalueet

Työryhmän tulisi tarkastella ja vaikuttaa uusien maataloustilastoinnin alueelle tulevien tilastojen ja indikaattoreiden kehittämistyöhön, jotta yhdessä ohjataan tilastointia oikeaan suuntaan, vastataan asiakkaiden tarpeisiin ja vältetään päällekkäisen työn tekeminen eri virastoissa.

Tärkeätä on myös yhdessä pyrkiä EU:ssa vaikuttamaan kehittämissuunnitelmiin ja luomaan Suomen linjaa, jota viedään eteenpäin eri foorumeilla (komission työryhmissä, tilasto-ohjelmakomiteassa (SPC) ja maataloustilastokomiteassa sekä neuvoston tilastotyöryhmässä).

Työryhmän tehtävänä on käsitellä tilastoalan negatiivisia priorisointeja (=poistuvia tilastoja ja tilastotietoja) sekä tehdä ehdotuksia mahdollisista alueista, joille negatiivinen priorisointi olisi ulotettava.

Nykyaikainen tilastotuotanto perustuu yhä enenevässä määrin rekisterien hyväksikäyttöön. Rekisterien laatu ja kattavuus asettaa haasteen tilastotuotannon toimivuudelle, minkä johdosta rekisterien sisällön kehittämiseen on yhdessä panostettava ja varmistettava tietoaineiston saatavuus myös tulevaisuudessa.

Valtion tietohallintolinjauksissa edellytetään virastojen kehittävän sähköistä asiointia. Myös tietopalvelua voidaan yhä enemmän tehdä sähköisten välineiden avustuksella. Näihin kehittämishaasteisiin on myös maataloustilastoinnin vastattava ja pyrittävä yhtenäisiin ratkaisuihin, jotta asiakas pääsisi mahdollisimman helposti tiedonlähteille.

Lopuksi työryhmän tehtäväkenttään esitetään kuuluvaksi myös laajempi selvitys maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tiedontuotannon organisoimisen arvioinnista ja suositukset jatkokehityksestä sekä edellä mainittujen tehtävien lisäksi kaikki työryhmän ja sen jäsenten ideoimat tehtävät.

Lähteet:

Maaseutuviraston tehtävät. Työryhmämuistio MMM067/02/2005. Helsinki 2006.

Tiken strategia 2006. 30.3.2006.

Tilastokeskuksen toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 1.1.2005 - 31.12.2005

Tiken toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 1.1. - 31.12.2005

Laatua tilastoissa. Käsikirjoja 35. Tilastokeskus 2002.

Laki maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta 667/2006.

Katsaus maataloustilastoihin: tilastotoimen valmisteluryhmän käyttöön. Leena Storgårds. Elokuu 2005.

Väliraportti "Maatalous-, maaseutu- ja elintarvikealan tilastotoimen selvitysryhmän väliraportti". Helmikuu 2006.

Selvitys hintaseurannan ja hintatilastojen organisoinnista Tikessä. Elina Seppälä. Elokuu 2006.

Liite 1: Toimintaympäristön muutokset

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan toiminnot ovat olleet vuosina 2005 - 2006 laaja-alaisen kehittämisen kohteena. Alueellistaminen, palvelukeskushanke ja uuden elintarviketurvallisuusviraston perustaminen vaikuttavat myös Tiken toimintoihin ja tulevaisuuteen. Kuviossa 1 on esitetty Tiken toimintaympäristöön liittyvät muutokset, joista osa on käynnissä ja osa käynnistymässä lähiaikoina.

Ministeri Korkeaoja päätti 13.9.2005 esittää Maaseutuviraston (Mavi) toimipaikaksi Seinäjokea ja hallinnonalan palvelukeskuksen sijoituspaikaksi Poria.

Maaseutuvirasto aloittaa toimintansa 1.5.2007. Virastoon siirretään ministeriöstä tukien haku, käsittely- ja valvontatehtävät. Tikestä uuteen virastoon siirtyvät tukien maksaminen, takaisinperintä, raportointi ja seuranta sekä tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämistehtäviä.

Tiken hoitamat hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallintotehtävät on suunniteltu siirrettäväksi Valtiokonttorin palvelukeskukseen. Neuvotteluja siirrosta on käyty ja niitä jatketaan syksyn ajan. Tämän hetken tiedon mukaan Tiken henkilöstöhallinnon palvelut siirtyvät palvelukeskukseen 1.5.2007 ja taloushallintopalvelut vuoden 2008 alussa.

Uusi Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) aloitti toimintansa 1.5.2006. Elintarviketurvallisuusstyö on koottu uudeksi viranomaiseksi ”pellolta pöytään” -periaatteella. Toiminnan päämääränä on varmistaa elintarvikkeiden turvallisuus, edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia, huolehtia kasvin- ja eläintuotannon edellytyksistä sekä kasvinterveydestä. Eviraan siirtyi myös osa Tiken tietohallintotehtävistä.

Tilastotoimen selvitysryhmä asetettiin syksyllä 2005 ja sen työ valmistuu syksyllä 2006. Työryhmän tehtäväksi annettiin selvittää organisaatiovaihtoehdot, tilastojen tuottamisen ja tietopalvelun nykytila sekä arvioida näiden kehitystarpeet.

Kuvio 1: Tiken toimintaympäristön muutokset vuonna 2006

21.7.2006 presidentti vahvisti lain Maa- ja metsätalousministeriön tietopalveluksesta annetun lain muuttamisesta (667/2006). Uusi laki astuu voimaan 1.5.2007 ja sen mukaan Tiken tehtävänä on

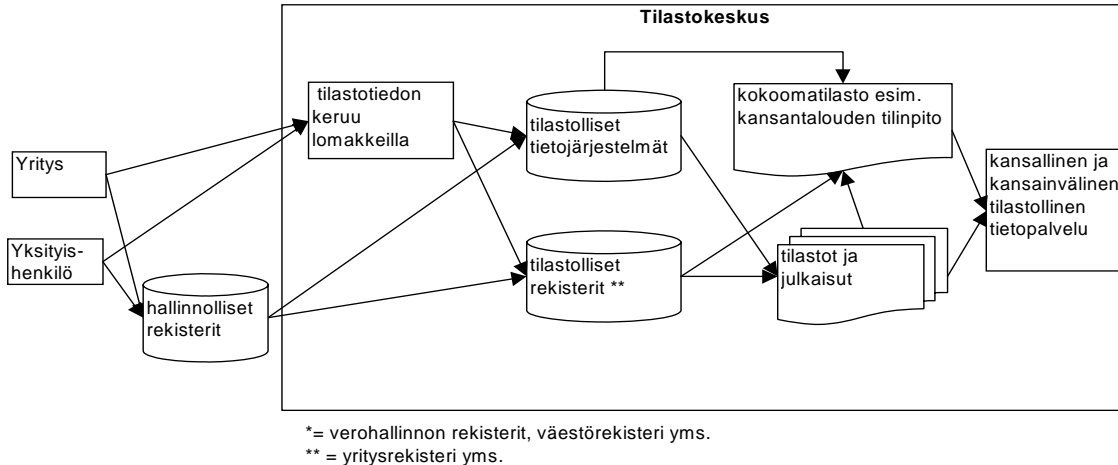
- tuottaa ja julkaista maaseutuelinkeinotilastoista annetun lain (1197/1996) mukaisia tilastoja sekä tuottaa maaseutuelinkeinojen tilastointiin ja tietohuoltoon liittyviä palveluja;
- ylläpitää maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitettuja rekistereitä; ja
- tuottaa tietohallinnon asiantuntijapalveluita maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Edellä kuvatut uudistukset ja lain muutos vaikuttavat suoraan Tiken toimintoihin ja tulevaisuuteen. Tikestä siirrytään perustettaviin virastoihin noin 80 henkilötyövuotta. Jatkossa Tiken ydintoimintoja ovat tietohallintopalvelut sekä tiedontuotanto ja tietopalvelut.

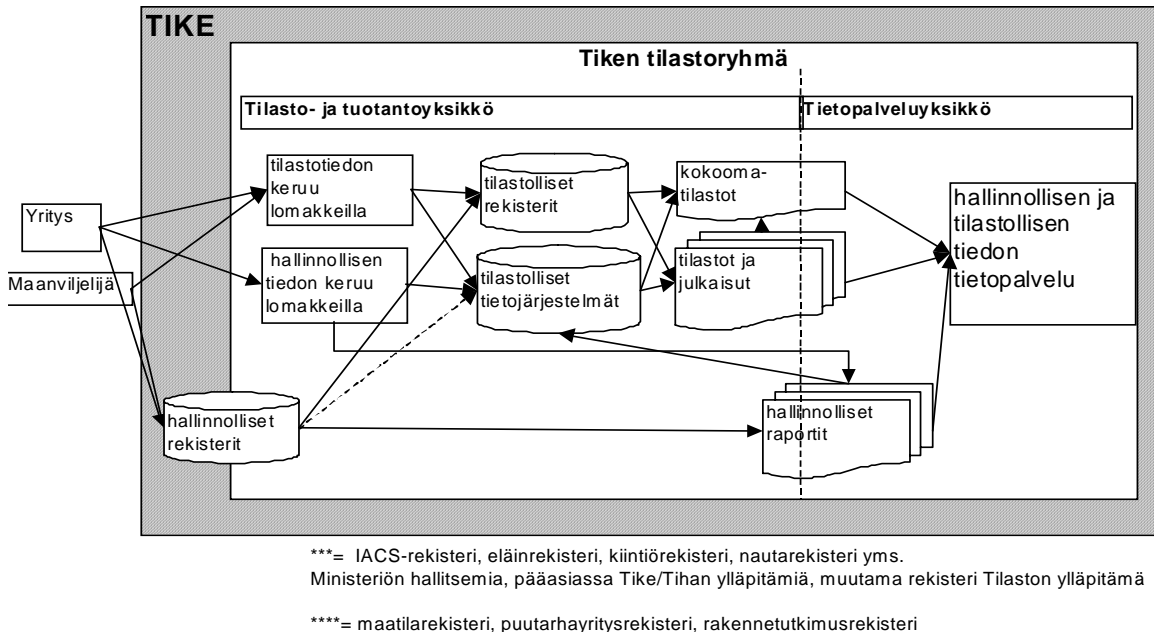
Liite 2: Tiedonkulku tiedonantajalta lopputuotteeksi

Työryhmä on työssään pohtinut tiedon tuottamista ja tiedon prosessointia (syksyllä 2005 pidetyssä kokouksessaan). Kuviossa 2 on esitetty karkealla tasolla Tilastokeskuksen ja Tiken tiedon tuottamisen ketjut ja mahdolliset yhteistyöpaikat. Tiedon tuottamisen menetelmät eroavat jossain määrin Tilastokeskuksen ja Tiken välillä. Suurimpana syynä tähän on Tiken rooli hallinnollisen tiedon kerääjänä, käsitelijänä ja raportoijana.

Tiedonkulku tiedosta tilastoksi Tilastokeskuksessa

Tiedonkulku tiedosta tilastoksi ja raportiksi Tikessä

Kuvio 2: Tiedonkulku karkeasti kuvattuna Tilastokeskuksessa ja Tikessä

Tiken tehtävänä on tuottaa sekä tilastollista että hallinnollista tietoa maatalouden, maaseudun ja elintarviketurvallisuuden aloilta. Valtaosa tietopalvelun ja tilastojen käyttämistä tiedoista saadaan suoraan hallinnonalan rekistereistä. Tiken tilastoryhmän vastuulla oleva suora tiedonkeruu, käsittäen sekä hallinnollista että tilastollista

lista tiedonkeruuta, kattaa arviolta 40 % koko tiedonkeruusta.¹ Suorassa tiedonkeruussa on käytössä lähes 40 tiedonkeruulomaketta.

Tilastollinen tiedon tuotanto on keskitetty tilastoyksikköön, joka vastaa tilastoviranomaistoiminnasta Tikessä. Hallinnollinen tiedonkeruu on sitä vastoin sijoitettu tuotantoyksikköön. Objektiiivinen tilastoviranomaistoiminta varmennetaan pitämällä hallinnollisen ja tilastollisen tiedon käsittely erillään. Tietopalveluyksikkö tuottaa tilastollisen ja hallinnollisen tiedon tietopalvelua asiakkaiden ja hallinnonalan tarpeisiin.

Tilastokeskuksessa tiedon kulku keruusta lopputuotteeksi tuotetaan pääsääntöisesti kuvion 2 mukaisesti. Toki on syytä muistaa, että Tilastokeskus vastaa yli 200 tilaston tuottamisesta ja tilastokohtaisia eroavaisuuksia on tietojen tuottamisessa. Tilastokeskus käyttää tilastojen tuottamisessa hallinnollisia rekistereitä (yli 90 % tiedonkeruusta). Tilastokeskuksella on oikeus saada käyttöönsä kaikki hallinnolliset aineistot, joita se tilastojen laadintaa varten tarvitsee.

Tilastolain 4§ edellyttää, että tietojen keräämisessä tulisi ensi sijassa käyttää hyväksi julkishallinnon tehtävien hoitamisessa kertyneitä tietoja. Molemmat virastot ovat toiminnassaan selkeästi pyrkineet täyttämään lain hengen samalla pienentäen tiedonantorasiitusta ja tiedonannon kustannuksia.

Tilastokeskus ja Tike tekevät jo nyt paljon yhteistyötä tietojen vaihdon merkeissä. Tike toimittaa Tilastokeskukselle/kansantalouden tilinpidolle valtaosan Tiken tuottamista perustilastoista sekä eräitä tietoja suoraan hallinnollisista rekistereistä. Lisäksi Tike toimittaa tietoja Tilastokeskuksen teollisuuden volyyymi-indeksin ja tuottajahintaindeksin laadintaa varten.

Uutena yhteistyömuotona on vuonna 2005 Tilastokeskuksessa käynnistynyt kehittämisprojekti yritysrekisterin kattavuuden parantamiseksi alkutuotannon toimijoiden osalta. Tike osallistuu projektin ohjausryhmään. Vastaavasti Tilastokeskus osallistuu Tiken maatilarekisterin kattavuuden parantamisprojektin (y-tunnuksen liittäminen) ohjausryhmään vuoden 2006 aikana.

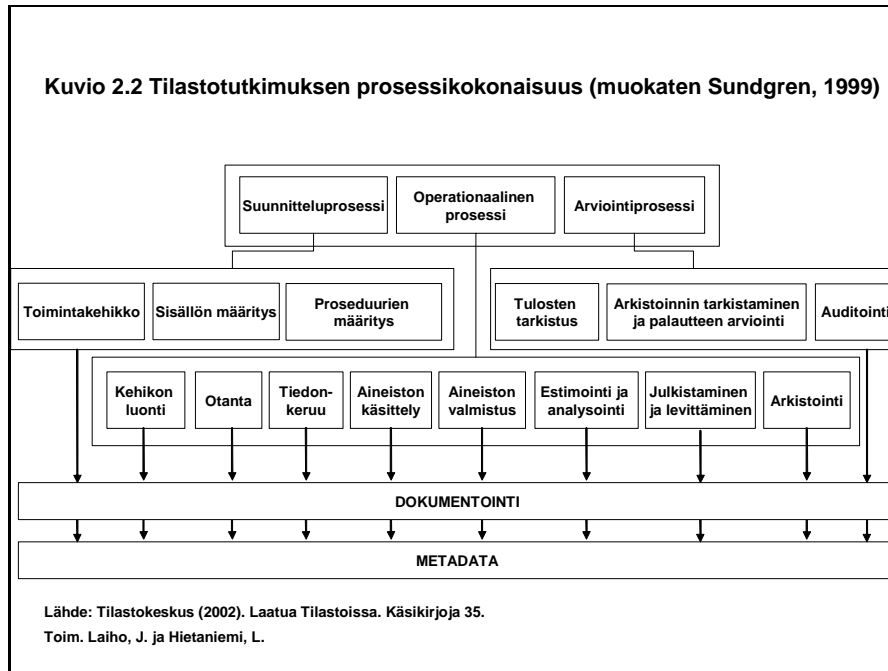
Rekisterien kehittymisen ja yhteneväisyyden myötä voidaan yhteistyön muotoja tietojen vaihdon muodossa edelleen kehittää. Rekisteri- ja tilastotietojen yhdistämisen ja vaihtamisen keskeisenä tavoitteena tulee olla asiakkaiden tarpeita paremmin palvelevan tiedon tuottaminen ja tarjoaminen.

¹ Osuus vaihtelee erityisesti maatalouden rakennetutkimuksen tiedonkeruu vuosien mukaan. Vuosina jolloin tehdään rakennetutkimus (tutkimus on laaja ja valtaosaltaan rekisteripohjainen), on suoran tiedonkeruun osuus pienempi. Vuosina jolloin ei tehdä rakennetutkimusta, on suoran tiedonkeruun osuus vastaavasti suurempi. Tarkemmat tiedot osuuksista liitteessä 5 /taulukko 6.

Liite 3: Tiedontuotanto ja tietopalvelu

Tiedontuotanto voidaan jakaa karkeasti hallinnolliseen ja tilastolliseen tiedontuotantoon ja näistä tehtävään tietopalveluun. Työryhmä on käsitellyt tilastollista tiedontuotantoa lyhyesti tammikuun väliraportissaan ja tämän raportin liitteessä 2.

Tilastollinen tiedontuotantoprosessi on hyvin kuvattu Tilastokeskuksen Laatusäädöksiin käsikirjassa. Tiedontuotantoprosessi, joka käsittää suunnitteluprosessin, operationaalisen prosessin ja arviointiprosessin, on selkeä kokonaisuus. Tilastoprosessia ja tilastotoimintaa tukevat olemassa oleva kansallinen ja kansainvälinen lainsäädäntö ja tilastotoimen eettiset periaatteet. Sekä Tilastokeskus että Tike ovat kuvanneet tilastoprosessin ja noudattavat annettuja periaatteita ja menettelyjä.

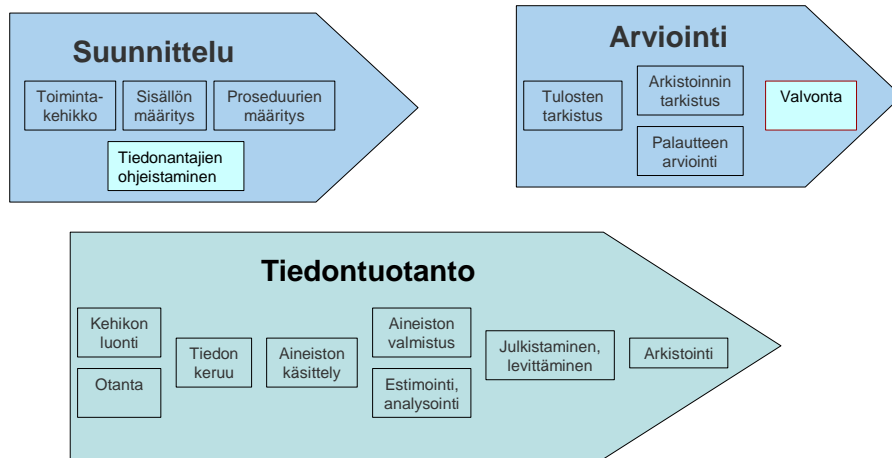

Kuvio 3: Tilastotutkimuksen prosessi Tilastokeskuksen Laatusäädöksiin käsikirjan mukaan.

Hallinnollinen tiedontuotanto on monelta osin vähemmän säänneltyä toimintaa kuin tilastollinen tiedontuotanto.² Toisaalta toiminta sisältää paljon samoja elementtejä kuin tilastollinen tiedontuotanto. Tällaisia osatoimintoja ovat tietojen keruu, tietojen käsittely ja jalostus sekä tietojen jakelu. Hallinnollista toimintaa tilastoryhmässä on mm. EU:n hintaseuranta, sikojen siirtorekisterin ylläpito ja lammas- ja vuohirekisterin tiedonkeruu, Komission maatalousosastolle (DG AGRI) tuotettavat tietopalvelut, raportointipalvelut, asiakirjahallintapalvelut ja kirjaamopalvelut. Tilastollisesta tiedontuotantoprosessista poiketen hallinnollinen tiedontuotanto saattaa sisältää myös valvontatehtäviä joita tehdään EU:n jäsenmaissa mm. naudanlihan hintatietojen oikeellisuuden varmistamiseksi. Kuviossa 4 on esitetty Tiken kuvaamana hallinnollisen tiedontuotannon vaiheet.

² Tiken tilastoryhmässä on elokuussa 2006 valmistunut selvitys hintaseurannan ja hintatilastojen organisoinnista Tikessä. Selvityksessä on nostettu esille tiedontuotannossa ilmeneviä kehittämis- ja ongelma-alueita, joista on keskusteltava ministeriön edustajien kanssa.

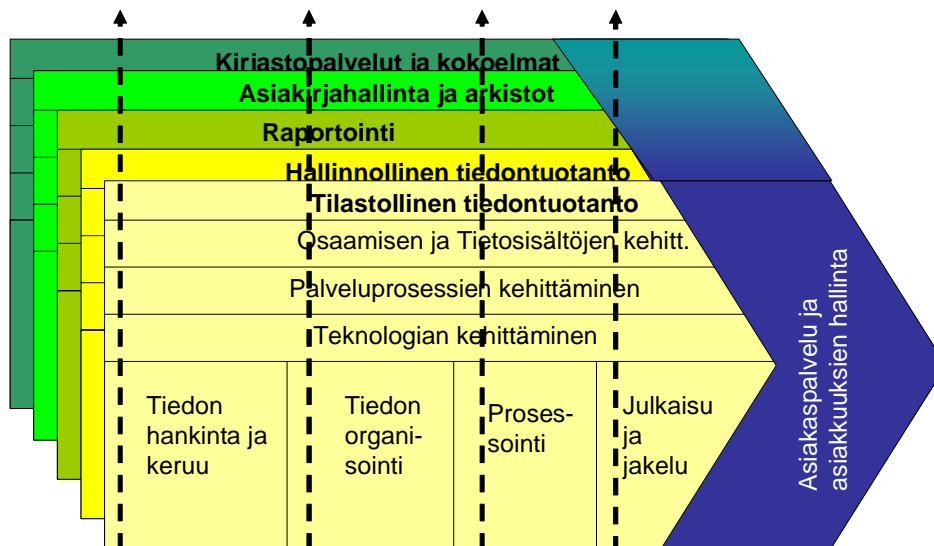
Hallinnollisen tiedontuotannon vaiheet

Kuvio 4: Hallinnollisen tiedontuotannon vaiheet

Strategiatyössään Tike on lähtenyt siitä, että tiedontuotanto on yksi Tiken ydinprosesseista. Tiedontuotantoprosessi koostuu useista tuotelinjoista, joita ovat mm. edellä mainitut tilastolliset ja hallinnolliset tiedontuotantoprosessit sekä raportointi, arkistotoiminta, kirjastopalvelut. Tuotelinjoja, niiden toimintoja ja mahdollisia synergiaetuja kuvataan kuviossa 5.

Esimerkkinä synergiaedusta ja osaamisen hyödyntämisestä voi mainita Tiken hintaseurannan, josta on tehty esiselvitys. Esiselvityksessä vertailtiin hallinnollista ja tilastollista tiedontuotantoa ja miten hallinnollinen tiedonkeruu pitäisi järjestää, jotta tiedonantaja tietäisi oikeutensa ja velvollisuutensa. Selvityksen perusteella voitiin todeta, että a) hallinnollisen tiedontuotannon tiedonkeruun lakiperustaa on selvennettävä, b) tiedonkeruun kohdejoukko on tarkistettava, c) tiedontuotantoprosessin tehtävien vastuutusta on selvennettävä ja d) valvontatehtävästä ja sen vastuutuksesta on keskusteltava. Tike jatkaa keskusteluja ministeriön kanssa.

Horizontaaliset isot nuolet= Tuotelinjat (tilastot, hallinnolliset raportit, kirjastopalvelut yms) ovat itsenäisiä, mutta asiakasrajapinta palveluineen on yhteinen
Vertikaaliset ohuet nuolet= toimintoja joissa voidaan saavuttaa synergiaetuja

Kuvio 5: Tiedontuotantoprosessi ja mahdolliset synergia-alueet

Kuvio 5 kuvaa tiedontuotantoprosessia ja siihen sisältyviä tuotelinjoja, joihin kuhunkin sisältyy myös asiakkaiden suuntaan tapahtuvaa tietopalvelua. Tilastoryhmä organisoitui uudelleen 1.3.2005, jolloin tietopalvelutoiminnot keskitettiin yhteen yksikköön tilastoryhmän alle. Strategisena tavoitteena uudistuksessa oli asiakkaiden saaman palvelun selkeyttäminen ja tietopalveluosaamisen keskittäminen ns. yhden palveluluokun ympärille.

Uudistuksen ansiosta asiakkaiden on entistä helpompi saada tarvitsemansa niin hallinnolliset kuin tilastolliset tiedot yhden asiakaspalvelun kautta. Näin myös asiakkaan saama lisäarvo palvelusta on entistä mallia suurempi.

Samassa yhteydessä selkeytettiin tilastollisen ja hallinnollisen tiedontuotannon vastuita sekä pyrittiin löytämään tiedontuotantoketjusta synergiaetuja. Tiedontuotannon ja tietopalvelun keskittämisellä tilastoryhmään pyritään lisäämään toiminnan tuottavuutta, selkeyttämään tiedontuotantoprosesseja sekä tuottamaan parempaa asiakaspalvelua asiakkaille.

Liite 4: Tiedontuotannon kustannusvertailun ongelmia

Työryhmä on työssään selvittänyt käytettävissä olevia kustannus- ja tuottavuustietoja. Käytettävissä on ollut Tiken Tilastokeskukselle antama selvitys tilastotoimen kustannuksista valtiolla ja tilastotuotannon nopeudesta vuonna 2005 sekä Tilastokeskuksen ja Tiken toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 2005 sekä Tilastokeskuksen vuosikertomus.

Maa-, metsä- ja kalatalous-aihealueen tilastointiin vuonna 2005 käytettiin 6,9 miljoonaa euroa, josta Tiken osuus oli 2,7 miljoonaa euroa ja Tilastokeskuksen osuus 0,6 miljoonaa euroa.

Tietojen vertailukelpoisuutta heikentää kuitenkin:

- toimintojen erilaisuus sekä
- kustannuserien erilaisuus

Tarkasteltavilla virastoilla yhteisenä toimintana on tilastotuotanto ja siitä tehtävä tietopalvelu. Toisaalta Tiken tilastoryhmä tekee myös hallinnollista tiedontuotantoa ja tietopalvelua, jota ei suoraan saa Tiken kustannustiedoista erotettua omaksi kustannuskokonaisuudeksi. Tähän on useita syitä, mm. osa henkilöistä tekee sekä tilastollista että hallinnollista tiedontuotantoa ja tietopalvelua ja tietojärjestelmät ovat yhteiset (esim. hintaseurannan tietojärjestelmä tukee sekä hallinnollista että tilastollista tiedonkeruuta ja jakelua).

Virastojen kustannusten eroavaisuuksiin vaikuttavat mm. erilaiset poistokäytännöt, organisatoriset eroavaisuudet, henkilöstö-/palkkarakenteen erot, erot vuokratasossa ja kiinteistökustannuksissa sekä erot välillisten kustannusten vyörytyksissä.

Taulukkoon 1 on kerätty eräitä Tiken ja Tilastokeskuksen maataloustilastoihin liittyviä tuotostietoja. Näiden tietojen vertailtavuutta hankaloittaa toimintojen erilainen organisointi ja sisältö. Lisäksi on huomioitava, että tuotettavat tilastot ovat laajuudeltaan ja sisällöltään hyvin erilaisia.

Taulukossa 2 on kuvattu Tiken Tilastokeskukselle antamia kustannustietoja ja julkaisujen tuotantoaikoja.

Taulukko 1: Eräiden tietojen vertailu Tilastokeskuksen ja Tiken tuotosten välillä vuonna 2005

Tuotokset	Tilastokeskus	Tike
Julkaisunimikkeet:		
Säännöllisesti ilmestyvät		
* vuosijulkaisut, kpl	68	5
* ¼-vuosijulkaisut, kpl	13	-
* kuukausijulkaisut, kpl	15	1
* 10 kertaa vuodessa ilmestyvät, kpl	-	1
Muut julkaisut, kpl	38	9
Julkaisunimikkeitä yhteensä	134	16
Tilastojulkistusten nopeus, viikkoa		
* vuositilastot, viikkoa	40	13
* puolivuositilastot, viikkoa	-	8
* neljännesvuositilastot, viikkoa	8,4	-
* kuukausitilastot, viikkoa	4,7	3,1
Julkaisujen levikki, kpl	47 937	9 665
Tiedonkeruun tietomäärä, 1000 solua	7 523 000	32 126
Raporttien kokonaismäärä, kpl	671 ⁽¹⁾	3 001 ⁽²⁾
Henkilötyövuodet	932	36

1) EU-raportointi ja KV-kyselyt, 2) Tilastoryhmän hallinnollinen ja tilastollinen raportointi

Valtaosa molempien virastojen tilastotuotannosta ja niihin sisältyvistä kustannuksista on sellaisia, joihin virasto ei pysty itse voimakkaasti vaikuttamaan. EU-lainsäädäntö asettaa tilastotuotannolle tietyt vaatimukset, jotka on vähintään täytettävä. EU:n vaatimuksia voidaan pitää budjettirajoitteen alarajaa määrittävänä tekijänä. Ylärajan määrittää virastojen valitsema yhteiskunnallisen vaikuttamisen, asiakassuuntautuneisuuden ja tiedontuotannon kokonaisuus.

Lähtökohtaisesti pysyvä tilastotuotanto on katettava budjettivaroin sillä EU harvemmin enää osallistuu tästä syntyviin kustannuksiin. Poikkeuksen tästä säännöstä tekevät EU:n maatalouden rakennetutkimus (joka 2 - 3 vuosittain) ja hedelmäpuukysely (joka 5. vuosi). Nämä tilastotutkimukset ovat komission maatalousosaston (DG AGRI) kokonaan rahoittamia.

Tilastojen kehittämistyön kustannuksiin EU sitä vastoin osallistuu vielä laaja-alaisesti. Jatkossa on kuitenkin yhä tärkeämpää aikaisessa vaiheessa reagoida tuleviin uusiin tilastointivaatimuksiin sillä vaatimukset on huomioitava myös virastojen TTS-suunnitelmissa. Vaatimuksia käsiteltäessä on aikaisessa vaiheessa otettava kanta siihen, haluaako Suomi panostaa ao. alueiden tilastointiin.

Hyvänä esimerkkinä tällaisesta uudesta tilastoitavasta ilmiöstä on torjunta-aineiden käytön ja myynnin tilastointi, jonka kustannusten arvioidaan olevan 150 000 euroa perinteistä tiedontuotantomallia käyttämällä. Tilastoasetus on ollut komissiossa käsiteltävänä viimeiset kolme vuotta ja on syksyllä 2006 oletettavasti siirtymässä neuvoston tilastotyöryhmän käsittelyyn, jonka jälkeen tilastoasetuksen velvoitteet tulevat kansallisesti noudatettaviksi. Tällaiset uudet tilastointivaatimukset tulisi hyvissä ajoin huomioida valtion TTS-suunnitelmissa.

Tiedon jakeluvaiheessa on mahdollista vaikuttaa enemmän tilastoinnin jakelukustannuksiin ja julkaisutoiminnasta saataviin tuottoihin. Sähköinen julkaiseminen osaltaan pienentää kustannuksia (painatus, postitus yms. kulut) mutta toisaalta sähköisen jakelujärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyy toisenlaisia kustannuksia.

Taulukko 2: Tiken tilastotoimen kustannukset ja henkilöstö sekä tilastotuotannon nopeus

TILASTOTOIMEN KUSTANNUKSET JA HENKILÖSTÖ 2005	
Yhteystiedot:	
Virasto	MMM:n tietopalvelukeskus, Tike
Täyttäjä	Kaija Eskelinen
Puhelin	020 77 21363
Fax	020 77 21 357
Kustannuslaji	Yhteensä (tuotanto ja kehittäminen) 1000 €
VÄLITTÖMÄT KUSTANNUKSET	
1. Tilasto ja atk-henkilökunnan palkkakustannukset (ml. ao. lisät, lomaraha, sosiaaliturva- ja eläkemaksut)	
- tilastohenkilökunta	1144
- atk-henkilökunta	450
2. Atk-kustannukset	
- viraston tai laitoksen omat kustannukset	43
- palvelujen ostot	61
3. Julkaisu- ja tiedotuskustannukset	50
4. Toimeksiannoista aiheutuneet kustannukset	
- toiselle viranomaiselle	320
- yksityiselle	54
5. Muut välittömät kustannukset	
- tietojen keruukustannukset	58
- koulutuskustannukset	12
- matkakustannukset ¹⁾	52
- muut kustannukset (kopio- ja konntorikoneiden vuokrat, huolto ja hankinnat, posti-, puhelin- ja telexkustannukset, toimistotarvikkeet)	95
VÄLITTÖMÄT KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2339
VÄLILLISET KUSTANNUKSET	
- yleinen kehittäminen ²⁾	80
- yleishallinnon ja johdon kustannukset ³⁾	130
- rakennusten käyttökustannukset	139
- muut: osuus pääomakustannuksista	0
VÄLILLISET KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	349
TILASTOTOIMEN KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2 688
TILASTOTOIMEN HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	36,2

¹⁾ Sisältää EU:lta saatuja matkakorvauksia 11 000 €. ²⁾ 5 % palkkasummasta. ³⁾ 3 600 €/htv.

Taulukko 3: Tilastotuotannon nopeus 2005 Tikessä

Tuotantoaika laskettuna tilastoajankohdasta tai sen lopusta lukien. Esim. 1/4-vuositalaston valmistumisaika viikkoina ao. neljänneksen päättymisestä.

Julkaisutyyppi: Käytettävät koodit: **1**= vuositalasto, **2**= 1/4- tai 1/2-vuositalasto, **3**= kuukausitalasto, **9**=muu

Tilastojulkaisun nimi	Tuotantoaika viikkoina	Julkaisutyyppi	Lisätietoja
Tietokappa (Maataloustilastollinen kuukausikatsaus)	5	3	- Tuotantoaika laskettu tietosisällön mukaan. Esim. tammikuuta koskevat tiedot on julkaistu numerossa 3, joka on ilmestynyt viikon 10 alussa.
Tietokappaan liittyvät maataloustilastotiedotteet:	17,17	1	- Tiedotteiden tuotantoaika keskimäärin
- Maataloustilastotiedote 1/2005, Viljelykasvien sato vuonna 2004	16	1	- Tuotantoaika laskettu syys-lokakuun vaihteesta 2004.
- Maataloustilastotiedote 2/2005, Maidon, lihan ja kananmunien tuotanto 2004	11	1	- Tuotantoaika laskettu vuodenvaihteesta 2004/2005.
- Maataloustilastotiedote 3/2005, Teuraiden laatuokitusilasto 2004	16	1	- Tuotantoaika laskettu vuodenvaihteesta 2004/2005.
- Maataloustilastotiedote 4/2005, Kotieläinten lukumäärät 1.12.2004	20	1	- Tuotantoaika laskettu joulukuun alusta 2004.
- Maataloustilastotiedote 5/2005, maidon ja lihan tuotanto alueittain 2004	11	1	- Maidon tuotantotiedot ovat kiintiökaudelta 2004/2005. Tuotantoaika laskettu kiintiökauden päättymisestä (31.3.2005).
- Maataloustilastotiedote 6/2005, Käytössä oleva maatalousmaa 2005	29	1	- Tuotantoaika laskettu touko-kesäkuun vaihteesta 2005
Maatilarekisteri 2003	110	1	- Tuotantoaika laskettu 2003 touko-kesäkuun vaihteesta. Pitkä viive johtuu henkilöresurssien puutteesta.
Maatilarekisteri 2004	89	1	- Tuotantoaika laskettu 2004 touko-kesäkuun vaihteesta.
Maatilatilastollinen vuosikirja 2005	56	9	- Tuotantoaikataulu laskettu vuodenvaihteesta 2004/2005. Pääosa julkaisun tiedoista v. 2004; mukana myös v. 2005 tietoja (mm. viljelykasvien sadot).
Puutarhayritysrekisteri 2004	24	1	- Tuotantoaika laskettu vuodenvaihteesta 2004/2005, koska tiedot koskevat koko vuotta 2004.
Hintapuntari	2	9	- Kymmenen kertaa vuodessa ilmestyvä maatalousalan markkinahintajulkaisu, joka sisältää kuukausittaisia ja viikoittaisia hintatietoja Suomesta ja muista EU-maista.
Ravintotase	26 78	1	- Tuotantoaika: ennakkolliset tiedot. - Tuotantoaika: lopulliset tiedot.

Maatalouden rakennetutkimus 2003/Eurojyvä	43	1	- Sisältää tietoja Suomen ja muiden EU- maiden maatalouden rakenteesta. - Tuotantoaika on laskettu v. 2004 lopusta, jolloin eräiden jäsenmaiden oli viimeistään toimitettava tiedot Eurostatille.
Tilastojulkaisuja yhteensä ¹⁾	9	_____	
Keskimääräinen viive	_____	_____	

1) Tietokappaan liittyvät maataloustilastotiedotteet (6 kpl) on katsottu yhdeksi erilliseksi julkaisuksi.

Liite 5: Tiken maataloustilastojen panos, kustannus ja suoritettietoja

Taulukko 4: Maataloustilastojen kustannukset ja työpanokset Tikessä vuonna 2004 ja 2005

Seurantakohde	Kustannukset yht. € 2005	Työaika, h 2005	Kust. yht. 2004	Työaika, h 2004
Tilastot				
513 Maatilarekisteri 1)	32 871	1040	49 482	1745
523 Puutarhatilastot 1)	159 264	4584	244 118	8084
531 Kotieläinten lukumäärätilastot	91 011	1781	138 512	2640
532 Maito- ja maitotuotetilastot	77 859	2367	80 622	2552
533 Lihantuotantotilastot	115 724	3788	91 867	3171
535 Kananmunien tuotantotilastot	34 247	1017	32 533	771
541 EU-hintaseuranta 2)	129 662	4708	144 135	5596
542 Pellonkäyttö- ja satotilastot	159 799	3777	138 612	4428
543 Viljan ja perunan käyt. ja var. tilastot	143 488	2456	192 516	3213
551 Muut hintatilastot	52 884	1171	38 244	537
552 Tasetilastot	35 051	1111	30 357	1028
9245 LUCAS 2006-valmistelut	19 516	620	13 972	288
9243 EU:n rakennetutkimus 2005	451 596	6366	171 353	4184
Julkaisut				
581 Tietokappia ja maatal. til. tiedotteet	58 883	1704	51 947	1510
582 Maatilatilastollinen vuosikirja	44 235	1280	37 127	1178
583 Maatilarekisteri-julkaisu 3)	41 780	1242	25 336	642
584 Puutarhayritysrekisteri-julkaisu	27 576	948	16 075	508
585 Hintapuntari	24 809	698	22 994	766
587 Ravintotase-julkaisu	4 876	105	8 517	252
590 Muut julkaisut	49 757	1473	29 701	1136
Muu toiminta, lähinnä hallinnollista tietopalvelua				
13406 Maksullinen tilausraportti	36 238	1338	25 977	1098
13408 Maksuton tilausraportti	276 358	10422	279 662	12003
13452 Sopimuksiin per. tieto- ja rap. palvelut	1 966	63	2 676	94

1. osa vuoden 2005 kustannuksista kohdennettu rakennetutkimukseen
2. seurantakohde 541 sisältää sekä hallinnollista että tilastollista tiedontuotantoa
3. kaksi julkaisua julkaistu saman vuoden aikana

Taulukko 5: Tiken julkaisujen levikki vuosina 2004 ja 2005

Seurantakohde	Painettujen julkaisujen levikki, kpl, 2005	kpl, 2004
581 Tietokappia ja maatal. til. tiedotteet	6 124	6 100
582 Maatilatilastollinen vuosikirja	325	325
583 Maatilarekisteri-julkaisu	192	0
584 Puutarhayritysrekisteri-julkaisu	184	184
585 Hintapuntari	2 587	2 587
587 Ravintotase-julkaisu	150	150
590 Muut julkaisut	103	104
Seurantakohteet yhteensä	9 665	9 450

Taulukko 6: Tilastojen tiedonkeruun solumäärät ja suoran tiedonkeruun osuus%, vv. 2004 ja 2005

Seurantakohde	Tiedonkeruun vuosittainen tietomäärä, solua 2005	Suoran tiedonkeruun osuus %	Tiedonkeruun solumäärät 2004	Suoran tiedonkeruun osuus %
513 Maatilarekisteri	5 031 147	1	5 042 000	1
523 Puutarhatilastot	3 058 832	85	3 040 000	85
531 Kotieläinten lukumäärätilastot	1 237 392	37	1 247 000	37
532 Maito- ja maitotuotetilastot	264 805	82	265 000	82
533 Lihantuotantotilastot	417 896	68	418 000	68
535 Kananmunien tuotantotilastot	87 756	100	88 000	100
541 EU-hintaseuranta	218 608	100	219 000	100
542 Pellonkäyttö- ja satotilastot	4 510 893	30	4 520 000	30
543 Viljan ja perunan käyt. ja var. tilastot	1 727 233	100	1 727 000	100
551 Muut hintatilastot	36 284	17	36 000	17
552 Tasetilastot	14 779	0	15 000	0
9245 LUCAS 2006-valmistelut	0	0	0	0
9243 EU:n rakennetutkimus 2005	15 520 000	35	0	0
Seurantakohteet yhteensä	32 125 625	38	16 617 000	42

Taulukko 7: Raporttien kokonaismäärät vuonna 2005

Seurantakohde	Raporttien kokonaismäärä, kpl 2005	Josta: Tilasto-tuotteet kpl 2005	Josta: EU-raportit, kpl 2005
523 Puutarhatilastot	9	1	8
531 Kotieläinten lukumäärätilastot	15	7	8
532 Maito- ja maitotuotetilastot	115	87	28
533 Lihantuotantotilastot	60	42	18
535 Kananmunien tuotantotilastot	5	5	0
541 EU-hintaseuranta	1 520	896	624
542 Pellonkäyttö- ja satotilastot	30	18	12
543 Viljan ja perunan käyt. ja var. tilastot	24	24	-
551 Muut hintatilastot	310	308	2
552 Tasetilastot	16	0	16
13406 Maksullinen tilausraportti	222
13408 Maksuton tilausraportti	667
13452 Sopimuksiin per. tieto- ja rap. palvelut	13
Seurantakohteet yhteensä	3 006	1388	716

..= tietoa ei ole saatavilla

Liite 6: Kansalliset ja kansainväliset tietotarpeet

Kansainvälisesti tärkeimmät maataloustilastojen ja -tietojen käyttäjät ovat Eurostat, FAO ja Komission maatalousosasto (DG AGRI). Eurostat ja Komissio tarvitsevat maataloudesta tarkkoja päivittäisiä, viikoittaisia, kuukausittaisia, neljännesvuosittaisia ja vuosittaisia tietoja mm. maatalouspolitiikan vaikutusten arvioimiseen, maatalousneuvottelujen taustatiedoiksi, maatalouden rakennemuutosten arvioimiseen, maataloustuotteiden markkinoiden seuraamiseen, ohjaamiseen ja valvontaan sekä maataloustuotteiden tuotannon seuraamiseen ja ennustamiseen.

Kansalliset tietotarpeet perustuvat osittain samoihin tarpeisiin kuin kansainvälisetkin eli EU:n maatalous- ja maaseutupolitiikan tietotarpeisiin. Myös kansallisen maatalouspolitiikan vaikutuksia pitäisi pystyä tilastojen avulla seuraamaan ja arvioimaan. MMM on laatinut omista tietotarpeistaan työryhmälle selvityksiä, joita on käsitelty MMM-Tike yhteistyöpalaverissa 27.3.2006. Ministeriö on maataloussektorin osalta todennut, että nykyiset tietotarpeet pystytään olemassa olevalla tietopalvelulla melko hyvin tyydyttämään. Uusia tietotarpeita on kuitenkin selkeästi nähtävissä maaseudun kehittämis-strategiaan ja maatalouden ympäristövaikutuksiin liittyen.

Jatkossa tarvitaan yhä enemmän eri alueluokituksilla tuotettua sosio-ekonomista tietoa maaseudusta ja sen kehitymisestä ja muuttumisesta. Lisäksi ympäristönäkökulmien ja sektorin ulkoisvaikutusten huomioiminen maaseudun tilastoinnissa pitäisi tuoda selkeämmin tilastoinnin piiriin. Maaseudun kehittämisohjelmaa työstetään parhaillaan sekä kansallisesti että EU:ssa kaudelle 2007 - 2013. Suunnitelmissa on indikaattoreiden käyttäminen maaseudun kehittymistä arvioidessa. Konkreettisia tieto-tarpeita ei kuitenkaan vielä ole esitetty, minkä johdosta tilastoviranomaisten on hankala ottaa kantaa tietojen mahdolliseen tilastolliseen tuottamiseen.

Ministeriön lisäksi Tilastokeskus on tärkeä maataloustilastojen jatkokäyttäjä. Tilastokeskukselle toimitetaan lähes kaikki Tiken perustilastot kansantalouden tilinpidon ja indeksien laadintaa varten. Etujärjestöjen, tutkimuslaitosten, yritysten ja maatilojen tietotarpeet on syytä myös huomioida kansallisia tietotarpeita arvioitaessa.

Elintarviketurvallisuuden merkitys on tiedostettu sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Tietoa elintarvikkeiden turvallisuudesta on laajasti saatavilla mutta tieto on hajanaista ja valtaosaltaan epäyhtenäistä. Tiedon harmonisointia, tietojärjestelmien käytettävyyttä ja tietojen kokoamista on kehitettävä tulevina vuosina voimakkaasti.

Tietotarpeet tulevat tarkentumaan erityisesti vuoden 2006 aikana, jolloin Suomessa astuu voimaan EU:n maatalouspolitiikan tilatuki uudistus, viimeistellään maaseudun kehittämisohjelma 2007 - 2013, saatetaan valmiiksi 6. ympäristöohjelma (vaikutusta torjunta-ainetilastointiin) ja laaditaan EU:n tilasto-ohjelma 2008 - 2012.

Tietotarpeiden kehittymistä on syytä jatkossa seurata säännöllisesti ja uusista tietotarpeista keskusteltava yhteistyöryhmässä.

Liite 7: Maataloutta kuvaavien tietojen kansainvälinen tarve

Seuraava kuvaus pohjautuu Brysselissä 9. - 10.9.2004 pidettyyn seminaariin, johon osallistuneet edustivat maataloustietojen tuottajia ja käyttäjiä. Järjestäjänä toimi CEIES³. Näkökulma on maatalouden pääosaston, jonka tietotarpeiden tyydyttämiseen EU:n jäsenmaiden tietojen vaihto pääosin perustuu. Osa jäsenmaiden tiedoista välittyy sinne Eurostat'in kautta, osa suoraan. Maatalouden pääosaston tietotarpeet luonnollisesti ovat peräisin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) suunnittelusta, toimeenpanosta, hallinnoinnista, valvonnasta ja vaikutusten arvioinnista.

Tilastollisten ja muiden tietoaineistojen tarpeiden ryhmittely noudattaa maatalouden pääosaston alustukseensa käyttämää: (1) yleistiedot, (2) markkinoiden hallinnointiin liittyvät tiedot, (3) hallinnolliset tiedot, (4) maa-seudun kehitystä kuvaavat tiedot ja (5) muut tiedot. Läpikäytyt tilastot ja tietoaineistot eivät muodosta tyhjennävää luetteloa.

Yleistiedot

Yleistietoihin maatalouden pääosasto sisällyttää maatalouden rakennetutkimuksen (sekä maatalouslaskenta), pellonkäyttötiedot, maatalouden taloustilit (EAA) ja kannattavuustutkimuksen (FADN).

Rakennetutkimus

Säädöspohja: Euroopan neuvoston asetus 571/88 Rakennetutkimuksesta.

Asema: yleisen maataloustilastojärjestelmän kannalta keskeinen niin nyt kuin tulevaisuudessa.

Tulevaisuuden näkymät: muuttujaluettelon pituus pohdittavana, joustavuutta muuttujaluetteloon niin, että jäsenmaiden rakennekehitys otetaan huomioon. toistot maatalouslaskentojen välillä niin, että nopean rakenne-muutoksen jäsenmaissa useampi tutkimus kuin vakaan rakenteen maissa. Voidaanko rakennetutkimukset tehdä eri aikataululla jäsenmaiden tarpeiden mukaan?

Tuottaja: Tike

Pellonkäyttötilastot

Säädöspohja: (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 2066/2003/EY pinta-ala- ja kaukokartoitustekniikan soveltamisesta maataloustilastoihin vuosina 2004 - 2007 (LUCAS))

Asema: olennainen tuotantotilastojen perustana, YMP:n hoidossa.

Tulevaisuuden näkymät: muuttujaluettelon pituus, relevanttius. (Yhteys tuotanto- ja hintatilastoihin). LUCAS'in arviointi vuoden 2007 aikana. Mikäli LUCAS'ia jatketaan, laajennukset mahdollisia (metsätalous, maatalous ja ympäristö jne.).

Tuottaja: Tike

Maatalouden taloustilit

Säädöspohja: Euroopan parlamentin ja neuvoston säädös 138/2004 maatalouden taloustileistä (EAA).

Asema: erittäin keskeinen maatalouden tuotantoprosessin ja prosessista saatavan ensitulon analysoinnissa, YMP:n vaikutusten arvioinnissa niin nyt kuin tulevaisuudessa.

Tulevaisuuden näkymät: kehittämistyössä mietittävä joustavuutta tuoteluetteloon relevanttiuden kannalta.

Tuottaja: TK ja Tike (työpanostiedot)

Maatalouden taloustileihin liittyvät tilastot

Sisältö: maataloustulon indikaattorit, maatalouden aluetilinpito, maataloustuotteiden yksikköarvotilastot, yhdystaulukko kansantalouden tilinpidon mukaisten maa- ja metsätalouden tilien sekä maa- ja metsätalouden taloustilien välillä.

Säädöspohja: Euroopan parlamentin ja neuvoston säädös 138/2004 maatalouden taloustileistä (EAA) koskee maataloustulon indikaattoreita.

Asema: maataloustulon indikaattoreilla sama asema kuin maatalouden taloustileillä. Muiden asema vähämerkityksellisempi. Yksikköarvotilaston olemassaoloa ei voi käyttää perusteluna absoluuttisten hintatietojen ke-

³ The European Advisory Committee on Statistical Information in the Economic and Social Spheres.

ruun lopettamiselle, koska arvot vaativat hintoja. Aluetiedot laaditaan NUTS2 -tasolla, joten tietojen käyttökelpoisuus kyseenalainen. Mutta siitä huolimatta SVT -sarjan tilastojulkaisujen tulisi olla käyttökelpoisia virallisen alueluokituksen kannalta (SVT -laatukriteerinä "vertailukelpoisuus"). Yhdystaulukon käyttökelpoisuutta rajoittaa tietojen epäjantasaisuus. Tuoreimmista tiedoista vaikuttavat jo päivitysajankohtien erot.

Tuottaja: Tuottaja: TK ja Tike (työpanostiedot)

Kannattavuustutkimus (FADN)

Säädöspohja:

Asema: mikrotason tietojärjestelmä, joka noin 1000 muuttujan avulla kuvaa kunkin jäsenmaan maatalojen taloudellista ja rahoituksellista asemaa. Toisin kuin muissa tilastoissa tietojen vaihto ei tapahdu Eurostat'in vaan maatalouden pääosaston kautta.

Tulevaisuuden näkymät: YMP:ssä tilatukijärjestelmään siirtyminen tekee välttämättömäksi typologian tarkistamisen. (Taloustilien laadinnassa eräiden taloustoimien laadinnassa käyttöä tullaan lisäämään Suomessa).

Tuottaja: MTT/taloustutkimus

Markkinoiden hallintaan liittyvät tiedot

Markkinoiden hallinnointiin liittyvät tiedot maatalouden pääosasto luokittelee tuotantotilastot, taseet, markkinahintaseurantajärjestelmän, viikoittaiset interventiotiedot sekä viikoittaiset ulkomaankauppatiedot. Osa tiedoista on sellaisia, jotka eivät ole tilastotietoja (tuoni/vientilisenssit, kiintiöt jne.).

Tuotantotilastot

Säädöspohja: Euroopan neuvoston asetus 837/90 viljakasvit ja 959/93 muut kuin viljakasvit, Euroopan neuvoston direktiivi 93/23+24+25/EEC (kappale I) kotieläimistä, Euroopan neuvoston direktiivi 93/23+24+25/EEC (kappale II) teurastuksista, Euroopan neuvoston direktiivi 96/16/EC maitotuotteista.

Asema: pellonkäyttöä, eläinten lukumääriä, satoja ja teurastuksia koskevat tilastotiedot ovat olennainen osa markkinatilanteen analysoinnissa ja markkinoiden hallinnoinnissa.

Tulevaisuuden näkymät: maatalouden pääosasto näkee mahdolliseksi tarkistaa tuoteluetteloa sekä vähentää en että lisäten. Punninta tulee tehdä tuotteen relevanttius mielessä (EU/jäsenmaa, käyttö johdetuissa tilastoissa (=taloustilit)).

Tuottaja: Tike, maataloustuotetilastot

Taseet

Säädöspohja:

Asema: tiivistämällä tuotantoa, kulutusta, ulkomaankauppaa ja varastoja koskevat tuotetiedot maatalouden pääosasto näkee taseet tärkeänä tilastojärjestelmän osana.

Tulevaisuuden näkymät: mahdollisuuksia tuoteluettelon karsimiseen, tarvetta myös laajentamiseen.

Tuottaja: Tike

Markkinahintaseurantajärjestelmä

Säädöspohja:

Asema: paitsi maatalouden pääosastoa myös muut käyttäjät (maataloustuottajat, tiedotusvälineet) pitävät näitä tärkeämpinä kuin Eurostat'in hintatietoja.

Tulevaisuuden näkymät: ajantasaisuutensa vuoksi tärkeämpi tietolähteenä Eurostatin hintaseuranta. (Muu kuin hallintoa varten kerätty hintatieto on tietenkin oleellisen tärkeää, koska johdetuissa tilastoissa arvottaminen vaatii hintatietoja).

Tuottaja: Tike

Viikoittaiset interventiotiedot

Säädöspohja:

Asema:

Tulevaisuuden näkymät:

Tuottaja: Maa- ja metsätalousministeriön interventioyksikkö

Viikoittaiset ulkomaankauppätiedot

Säädöspohja:

Asema:

Tulevaisuuden näkymät:

Tuottaja:

Hallinnolliset tiedot

Hallinnollisiin tietoihin maatalouden pääosasto lukee vain IACS -rekisterin

Säädöspohja:

Asema: aivan keskeinen EU:n tukien hallinnoinnissa

Tulevaisuuden näkymät: YMP:n uudistamisesta huolimatta säilyttää keskeisen asemansa.

Tuottaja: Tike

Maaseudun kehitystä kuvaavat tiedot

Tiedot sisältävät maaseudun kehittämisohjelmien valvontatietoja.

Säädöspohja:

Asema: maaseudun kehittämisohjelmien tavoitteiden saavutusten arvioinnissa oleellisia. (tilastotietoja?).

Tulevaisuuden näkymät: YMP:n uudistus irrottaa osan tähän liittyvästä tuesta maaseudun kehittämiseen. Komissio julkaisee yksityiskohtaisemmat ja tarkemmat ohjeet tulevasta tarpeistaan "Maaseudun kehittämisen strategia" raportissa vuonna 2005. Tässä yhteydessä on myös mainittava OECD:n, FAO:n UNECE:n, Eurostatin yhteistyönä laatima käsikirja "Handbook on Rural Household, Livelihood and Well-Being: Statistics on Rural Development and Agriculture Household Income". Maaseudun kehittymistä kuvaavan tiedon merkitys kasvaa.

Tuottaja: TK (sosioekonomiset tiedot), Tike (maataloutta koskevat tiedot, kehiteillä).

Muut tiedot

Tähän ryhmään sisältyvät maatalouden ja ympäristöä koskevat tilastot, tuotantomenetelmiä (luomutuotanto, geenimuunnellut tuotteet jne.) ja erityistuotteita (products with distinctive marks) koskevat tiedot, joita kerätään eri tietolähteistä.

Säädöspohja:

Asema:

Tulevaisuuden näkymät: YMP:n uudistus (tukiehto) niveltää ympäristötekijät läheisesti maatalouteen (kestävän maatalouden edistäminen, maatalousmaan säilyttäminen hyvässä ympäristöllisessä kunnossa). IRENA -projekti (Indicator Reporting on the Integration of Environmental Concerns into Agricultural Policy) yli 30:ne indikaattoreineen ja alaindikaattoreineen muodostavat perustan tulevalle tilastotyölle. Liittymäkohtia elintarvikkeiden tuoteturvallisuutta koskevan tilastoinnin kehittämiseen.

Tuottaja: Tike

Muuta

Maatalouden pääosasto näkee tärkeäksi perustaa maatilarekisterit jäsenmaihin helpottamaan tiedonkeruun tuskaa niin tiedon tuottajan kuin vastaajan kannalta. Toinen tapa on siirtyä käyttämään hallinnollista tietoa entistä enemmän tilastotuotannossa. On selvää, että Suomessa näillä pyrkimyksillä ei ole ensi alkuun paljon merkitystä.

YMP:n uudistukseen sisältyy paitsi maaseudun kehittämispolitiikan voimistaminen myös maatilojen monitoimisuuden (multifunctionality) (maataloustuotteiden jalostus ja markkinointi, palvelutuotanto, jne.) edistäminen. Tämä lisää tietotarvetta niin frekvensseistä kuin tuotoksen arvoista.

YMP:n uudistus korostaa myös elintarvikkeiden tuoteturvallisuutta koskevan tilastoinnin merkitystä (eläinten hyvinvointi jne.).

Liite 8: Eurostatin maataloustilastointia koskevat linjaukset

Saatavissa on ainakin kaksi dokumenttia, jossa tehdään linjauksia Euroopan Yhteisön maataloustilastoinnista. Dokumentit ovat:

- Euroopan Parlamentin ja Neuvoston päätös yhteisön tilasto-ohjelmasta vuosiksi 2003 - 2007 (N:o 2367/2002/EY, 16.12.2002) ja
- Statistical Programme of the Commission for the year 2006.

Ensimmäinen dokumentti luo tilastoinnin periaatteet viidelle vuodelle ajanjaksolle 2003 - 2007. Toinen dokumentti keskittyy ajanjakson loppuosaan eli vuodelle 2006. Jäljempänä molempien dokumenttien sisältöä on käsitelty hieman tarkemmin.

Eurostatin Statistical Programme Committee (SPC), jossa edustettuina ovat jäsenmaiden tilastovirastojen pääjohtajat, hyväksyy Eurostatin valmisteleman tilasto-ohjelman seuraavalle kaudelle ja toimintavuodelle. Tilastokeskuksen pääjohtaja edustaa Suomea SPC-ryhmässä. Tilastokeskuksesta saatujen tietojen mukaan Eurostatissa aletaan parhaillaan valmistella viisivuotisohjelmalla kaudelle 2008 - 2012. Sen suuntaviivat tulevat SPC:hen helmikuussa ja komission esitys saattaa ehtiä neuvostoon jo Suomen puheenjohtajuuskaudella. Yleisesti ottaen voi kuitenkin todeta, että erittäin ajankohtainen aihe tilastoalalla on ns. negatiivisten prioriteettien määrittäminen. Toistaiseksi voimakkaimmin ovat esillä olleet Intrastat, Prodcom ja maataloustilastot.

Euroopan Parlamentin ja Neuvoston päätös yhteisön tilasto-ohjelmasta vuosiksi 2003 - 2007

Päätöksessä luodaan puitteet EU-alueen tilastotoiminnalle sekä yhteisön tilastojen tuottamiselle. Kansallisella tasolla yhteisöjen tilastojen tuottamisesta vastaavat kansalliset viranomaiset noudattaen viisivuotiskauden ohjelmaa koskevia sääntelyitä. Yhteisön tasolla tilastoista vastaa yhteisön tilastoviranomainen (Eurostat). Päätöksen liitteessä I esitetään tiivistelmä Eurostatin työaloista. II-osasto kuvaa maataloustilastoinnille asetettavia tavoitteita seuraavasti (tiivistettynä).

Viisivuotiskauden 2003 - 2007 tärkeimpänä tehtävänä on ohjelmakauden 1998 - 2002 tapaan tämän laajan tilastokokonaisuuden hoitaminen ja välttämättömien parannusten tekeminen.

Ympäristöluottavuuteen kiinnitetään edelleen erityistä huomiota ja tarkoituksena on laatia tilastoja, joita tarvitaan maatalouden ja ympäristön vuorovaikutuksen tutkimiseksi.

Tässä yhteydessä tarkoituksena on myös lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttöä, luonnonmukaista viljelyä sekä biologisen monimuotoisuuden ja maaseutuympäristön säilyttämistä koskevien tilastojen parantaminen.

Maataloustilastoja varten laadittuun tekniseen toimintasuunnitelmaan (Tapas) perustuva hallinnointikehitys tarjoaa yhteisen ja selkeän keinon, jonka avulla voidaan jatkuvasti tehostaa maataloustilastojen tuottamista varten käytettävissä olevien kansallisten ja yhteisön resurssien hyödyntämistä. Tuotettuja tilastoja käytetään tehokkaammin (esimerkiksi mallintaminen, jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten mahdollisuus saada suoraan käyttöönsä tilastoja).

Tulevaisuuteen varaudutaan kahdella tavalla.

- 1) Maataloustilastot laaditaan jatkossa siten, että ne vastaavat maatalouspolitiikan tarpeita. Lisäksi jatketaan työtä maatalouden ja ympäristön vuorovaikutusta koskevien tietojen tuottamiseksi. Erityisesti jatketaan sellaisten indikaattorien kehittämistä, joilla voidaan mitata ympäristönäkökohtien sisällyttämistä yhteiseen maatalouspolitiikkaan, sekä operationaalisten maisemaindikaattorien laatimista. Huomiota kiinnitetään myös maatalouteen liittyviä kuluttaja- ja hyvinvointinäkökohtia koskevien tietojen lisääntymiseen tarpeeseen sekä yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluvaa maaseudun kehittämistä varten tarvittaviin tilastoihin.
- 2) Toisena tehtävänä on varmistaa, että kaikkien ehdokasmaiden virallisista lähteistä saadaan vertailukelpoisia tietoja säännöllisesti.

Yhteenveto

Ohjelmakautena komissio pyrkii

- soveltamaan Tapas-suunnitelmaa nykyisten maataloustilastojen parantamiseksi asteittain lähinnä laadun, vertailukelpoisuuden, kustannustehokkuuden, selkeyden ja oikea-aikaisuuden osalta,
- ottamaan maataloustilastojen kehittämisessä lähtökohdaksi sen, että tilastot vastaavat yhteisen maatalouspolitiikan tulevia tarpeita,
- laatimaan indikaattoreita, joiden avulla voidaan parantaa ympäristönäkökohtien sisällyttämistä maatalouspolitiikkaan sekä tiedonsaantia maatalouteen liittyvistä kuluttaja- ja hyvinvointinäkökohdista,
- avustamaan ehdokasmaita vertailukelpoisten tietojen tuottamisessa.

Statistical Programme of the Commission for the year 2006

Vuosittaiselle tilasto-ohjelmalle luovat perustan Komission vuosittainen politiikka strategia (Annual Political Strategy, APS) ja edellä mainittu EP:n ja EN:n päätös tilasto-ohjelmasta. Vuoden 2006 politiikkastrategia, jossa määritellään laajenemisen vaikutuksia poliittisiin prioriteetteihin, hyväksyttiin 2.3.2005. Prioriteetit on huomioitu tilastojen kehittämisessä ja eräiden tilastojen osalta tietojen vähentämisenä.

Maatalouden osalta todetaan: ”the progressive implementation of the restructuring of the community system will start”. Ohjelman kappaleessa IV käsitellään lähemmin maataloustilastointia seuraavasti (tiivistelmä, englanniksi):

CHAPTER IV Agriculture, forestry and fisheries

The work on the modernisation and the reform of agricultural statistics will continue and will move from the conceptual phase to the implementation phase. This work includes reviewing all sectors and aspects of the current production of agricultural statistics and also takes into account the continuing development of the Common Agricultural Policy.

- An increased focus on the sustainable development aspects and the prosperity and security of citizens will be essential in the work in a number of areas such as food safety, rural development, forestry and fisheries.
- Work on the LUCAS project will reach a decisive moment with the organisation of a pilot survey across the EU territory.
- Rural development has become a priority policy area as the second pillar of the Common Agricultural Policy. The building of a comprehensive set of indicators for the definition and evaluation of rural development policies will be a priority.
- Regular reception, processing, storage and dissemination of considerable data flows will continue, including the reception of the data from the 2005 Farm Structure Survey.
- Based on a feasibility study carried out in 2005, conclusions will be drawn concerning the future work on the issues of agricultural household income.
- Work on food safety statistics, contributing to the APS priority “Security”, will continue in order to obtain a set of statistical indicators relevant to monitor food safety within the EU. In cooperation with other Commission services, Community agencies (EFSA) and international organisations (FAO, WHO) and according to the recommendations of the Task Forces established in different domains, activities will concentrate on gathering data on food consumption, increasing data availability and quality on products with distinctive markets and on control and monitoring activities.

Theme 61 Land use and landscape (61)

The LUCAS project (Land Use and Cover Area frame statistical Surveys) was launched in 2000 based on the EP and Council Decision 1445/2000/EC dealing with the application of area frame techniques.

The objective is to set up area frame surveys for provision of a) coherent and harmonised statistics on general land use and land cover, b) early crop area estimates, c) information on aspects related to environment, landscape and sustainable development, d) ground evidence for calibration of satellite images, e) a register of points for specific surveys.

KEY PRIORITIES 2006

Based on survey methods revised to take into account the 2001, 2003 and 2005 experiences, a LUCAS survey will be carried out in Spring 2006 covering EU-25 (except Malta, Cyprus, some islands and ultra peripheral regions). A full evaluation of the survey will be carried out in view of the Commission's decision on the future of LUCAS beyond 2007.

Legal Bases

EP and Council decision	2000/1445	22.5.2000	On the application of aerial-survey and remote-sensing techniques to the agricultural statistics for 1999 to 2003.
EP and Council decision	2066/2003/EC	11.10.2003	On the continued application of areal-survey and remote sensing techniques to the agricultural statistics for 2004 to 2007 and amending Decision 1445/2000/EC

Theme 62 Agricultural structures (62)

Farm structure statistics play a key role in the design, implementation, monitoring and evaluation of the Common Agricultural Policy (CAP). This role is likely to increase over time with enlargement and CAP reform (shift from product to producer support - environmental compliance - rural development).

The EU farm structure surveys (FSS) - censuses every ten years and intermediate sample surveys in between - are the backbone of the agricultural statistical system. They provide microdata on agricultural labour force, land use, livestock, equipment and they are the statistical basis for all sample surveys on land use, livestock and agricultural income.

KEY PRIORITIES 2006

The results of the 2005 Farm Structure Survey are to be transmitted to Eurostat in 2006. These 2005 results will have to be collected, validated and (most of them) disseminated in the course of 2006.

Detailed proposals for the 2010 agricultural census and the following structure surveys will have to be prepared for submission to the EP and the Council.

Planned new legislation

Draft Regulation concerning FSS from 2010 onwards

Legal base:

Council Regulation	(65/79)	15.6.1965	Setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the EEC
Council Reg.	75/154	21.1.1975	Establishment of a register of olive cultivation in the member states producing olive oil
Council Reg.	79/357	5.2.1979	Statistical surveys of areas under vines
Council Reg.	86/2392	24.7.1986	Establishing a community vineyard register
Council Reg.	88/571	29.2.1988	Organisation of community surveys on the structure of agricultural holdings between 1988 and 1997
EP and Council Directive	2001/109	19.12.2001	Concerning the statistical surveys to be carried out by the member states in order to determine the production of plantations of certain species of fruit

Theme 63 Agricultural monetary statistics (63)

Agricultural economic accounts and prices play a key role in the design, implementation and monitoring of the Common Agricultural Policy (CAP) as well as in the impact evaluation of the CAP on the economic and financial situation of the agricultural community.

Agricultural price indices will continue to be collected and disseminated with the aim of better coherence between products covered by price statistics and economic accounts.

Agricultural monetary statistics provide important statistics for the preparation, the elaboration and the evaluation of the Common Agricultural Policy (CAP). The work of this theme is based on the need for information to provide guidelines for the CAP.

KEY PRIORITIES 2006

Economic Accounts for Agriculture will be further improved. The recording of subsidies will be investigated and improved to better meet the requirements of the Handbook on EAA and the National Accounts. EAA inventories to be prepared by the new Member States in the framework of a Phare Multi-beneficiary programme 2003 will be analysed. The validation and quality check of EAA and ALI data will be improved. The frequency of the collection of output and input agricultural price indices will be reduced from monthly to quarterly one from 1 January 2006 onwards. Preparation work will start on rebasing Agricultural Price Indices to 2005 base year. Particular attention will be devoted to the elaboration of a target methodology for land prices and rents. IAHS feasibility study will be analysed and the next steps of future improvement will be described. AGRIS will be further developed to carry out data validation. The CAPSIM model will be further elaborated to include the Candidate Countries.

Legal Bases

EP and Council Regulation	138/2004	12.5.2003	On the economic accounts for agriculture in the Community
---------------------------	----------	-----------	---

Theme 64 Crop production (64)

Crop production statistics cover: the field of cereal production and of the other productions resulting from field crop, on the basis of existing legislation; the field of the fruits and vegetables; the supply balance sheets of wine (on legal basis) and of the balances for other crop products; The work programme focuses on the widening of the field (fruit, vegetables and flowers), the validation of the data, documentation of the methods and the preparation of the metadata, analysis of the results and their publication. Close attention is devoted to the integration of the accessing and candidates countries.

The crop products statistics play a key role in the design, implementation and monitoring of the Common Agricultural Policy (CAP). The work of this theme is based on the need for information to provide guidelines for the CAP.

KEY PRIORITIES 2006

New Member States, Candidate Countries and other countries are on their way to implement the 'acquis communautaire'. Acceding Countries need to consolidate the implementation of the 'acquis', i.e. to improve the quality and the coverage of the data. The fruits and vegetables and the flowers and ornamental plants production statistics need development and improvement.

The early production estimates for cereals, main crops, fruits and vegetables will be improved and completed. Special attention will be devoted to direct calculation (compiled by Eurostat) of EU balance sheets for a number of crop products. The data for supply balance sheets have to be improved.

Legal Bases

Council Reg.	90/837	26.3.1990	Concerning statistical information to be supplied by the member states on cereals production
Council Reg.	93/959	24.4.1993	Concerning statistical information to be supplied by member states on crop products other than cereals
EP and Council Decision	2000/144 5	22.5.2000	on the application of aerial-survey and remote-sensing techniques to the agricultural statistics for 1999 to 2003

Theme 65 Animal production (65)

The statistics of animal production comprise surveys on livestock, slaughterings, production forecasts, production of milk and of milk products on the farm and in the dairy, the activity of hatcheries, trade and use of chicks and supply balance sheets of meat, milk and milk product and eggs for hatching and for consumption.

The work programme focuses on validation and quality of the data, documentation of the methods and information by metadata, analysis of the results and publications. Animal production statistics provide important statistics for the preparation, the elaboration and the evaluation of the Common Agricultural Policy (CAP). The work of this theme is based on the need for information to provide guidelines for the CAP.

KEY PRIORITIES 2006

New Member States and other countries are on their way to implement the 'acquis communautaire'. Acceding Countries need to consolidate the implementation of the 'acquis', i.e. to improve the quality and the coverage of the data. The poultry statistics sector needs developments and improvements. Special attention will be devoted to calculation (compiled by Eurostat) of national and EU balance sheets for a number of animal products.

The use of administrative data sources is foreseen by the Member States: depending on the demands, legal issues are expected. The constitution of reference documentation with the collaboration of the Member States remains a key task in order to comply with the metadata requirements that are under definition.

Planned New Legislation

Development of legal basis authorising Member States to replace statistical surveys by use of registers and reduction of number of statistical surveys for animals

Legal Bases

Council Decision	98/582	10.6.1998	on statistical surveys of milk and milk products
Council Directive	93/23	1.6.1993	Statistical surveys to be carried out on pig production
Council Directive	93/24	1.6.1993	Statistical surveys to be carried out on bovine animal production
Council Directive	93/25	1.6.1993	Statistical surveys to be carried out on sheep and goat stocks
Council Directive	96/16	19.3.1996	Statistical surveys to be carried out on milk and milk products
Council Directive	97/77	16.12.1997	Concerning statistical surveys to be carried out on pig, bovine animal and sheep and goat production
Council Regulation	75/2782	29.10.1975	Production and marketing of eggs for hatching and of farmyard poultry chicks

Theme 66 Agro-industry statistics (66)

Work on food safety statistics will continue in order to obtain a first set of statistical indicators relevant to monitor food safety within the EU. Cooperation with DG AGRI will be pursued, reinforced with DG SANCO and developed with the EFSA and where relevant with other services such as DG FISH, DG ENV and DG TRADE

KEY PRIORITIES 2006

The work already started in 2004 and developed in 2005 in the following areas, will continue:

- Improvement of the quality and availability of statistics on organic farming and organic food and on GMO.
- Improve the documentation of the data available on controls and monitoring activities.
- The database created in 2004 grouping all data already available at Eurostat and relevant to food safety issues will be permanently updated and enriched with data on production of food products with distinctive marks.

The internal database created in 2005 grouping data on control and monitoring activities will be adapted to take into consideration new requirements of EU legislation in this area. A first set of food safety indicators will be compiled and food consumption statistics will be developed, following respectively the recommendations of the Reflection Group and the Task Force on Food consumption set up in 2005.

Theme 67 Coordination and reform of agricultural statistics (67)

Plan and implement the development of agricultural statistics with the aim of meeting the future needs of the CAP (Common Agricultural Policy) in particular rural development. Rural Development has become a priority policy area (second pillar of the CAP). Work will concentrate in developing necessary indicators for defining/evaluating this policy area.

The TAPAS (Technical Action Plans for Agricultural Statistics) scheme for progressive improvements to

In response to the Cardiff and Gothenburg Council commitments to integrate environmental concerns into sectoral policies, work on statistics and indicators to monitor integration of environmental considerations in agricultural policy will continue.

KEY PRIORITIES 2006

In line with a previous reflection on the future EU system of agriculture statistics, a draft regulation on farm registers will be prepared and submitted to the EP and the Council and all specific surveys will be reviewed in view of better integration.

Rural Development:

1. 1. Collect, analyse and publish statistics based on agreed list of Priority Indicators for Rural Development. Enhance the list, covering axis 1 and axis 2 of Rural Development Regulation.
2. 2. Launch a second round of data collection for 2005 as reference year. Exploit in-house existing relevant information.
3. 3. Start developing a database on rural development statistics covering the three axes.

TAPAS: An action plan for 2006 will be decided by the Commission in the beginning of the year. The preparatory work for the 2007 action plan should start in April 2006.

As the 2007 action plan is the last one to be implemented under the current legal framework (Council end EP Decision n° 96/411/EC) a decision should be taken during 2006 in respect to the eventual continuation of TAPAS after 2007.

Further work on agri-environmental indicators will be launched as a follow-up on the IRENA report.

Planned New Legislation

Draft Regulation concerning farm registers.

Legal Bases

Council Decision	72/279	31.10.1972	Setting up a standing committee for agricultural statistics
Council Decision	96/411	25.6.1996	Improving Community agricultural statistics

Liite 9: Maatalouden tietotarpeet

(MMM/Pihamaa)

Taustaa

Maatalouden tietotarpeita on tässä yhteydessä kerätty erityisesti maaseutu- ja tukipolitiikka yksikön ympäristö- ja tulotukijaostojen näkökulmasta. Tässä on esitetty ensimmäinen versio tietarpeista. Tietotarpeita on tarkoitus vielä tarkentaa työryhmän työn edetessä.

Maatalouden viljelijätuet voidaan jakaa neljään eri ryhmään: EU:n suorat tulotuet (ns. CAP-tuet), luonnonhaittakorvaus, ympäristötuet ja kansalliset tuet. Ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus ryhmitellään maaseudun kehittämisohjelman alla oleviksi tuiksi. Näiden järjestelmien lisäksi maataloutta tuetaan investointituilla. Lisäksi maataloussektorin eläke- ja lomitusjärjestelmät saavat tukea valtiolta. Näistä kaikista järjestelmistä syntyy tietotarpeita, mutta toisaalta ne myös tuottavat tietoa.

Vuosittain maataloudesta saadaan tietoa melko laajasti viljelijöiden tukihauksen perusteella. Jossain määrin on tiloja tukijärjestelmän ulkopuolellakin, mutta tilat ovat melko pieniä ja niiden osuus tuotantomääristä on pieni.

Maatalouden taloudellisesta tilasta saadaan melko paljon tietoa MTT/Taloustutkimuksen ylläpitämän kannattavuuskirjanpitojärjestelmän avulla. Myös verottajan tiedot luovat mahdollisuuden seurata maatilojen taloudellista tilaa.

Maataloustuotannon, erityisesti kasvinviljelyn, kannalta on tärkeää saada tietoa kasvukauden sääolosuhteista. Niitäkin on melko hyvin saatavilla ilmatieteen laitoksella.

Yleisesti voidaan sanoa, että nykyisellään maataloussektorilla tietotarpeet on melko hyvin täytettävissä. Tosin monesti tarvittavan tiedon hankkiminen saattaa olla melko työlästä.

Muutamia ongelmallisia tietotarpeita:

- Vuosittainen sukupolven vaihdosten määrä (Pitäisikö miettiä tulisiko sukulaisten välillä tehdyt sukupolven vaihdokset tilastoida erikseen?)
- Peltomaan omistajien tiedot
- Maatalouslaskennan voisi tehdä useamminkin (ehkä otoksena tehtävä versio olisi riittävä)
- Viljelijöiden osallistuminen maatalon töihin tulisi olla jonkin näköisessä seurannassa

Maaseudun kehittämisohjelma (ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus) ovat siinä tilanteessa, että seuraavan ohjelmakauden (2007 - 2013) indikaattorien suunnittelu on käynnissä. Suunnitelmat olisi tarkoitus saada valmiiksi kevään 2006 aikana.

Esimerkkejä/mahdollisia tietotarpeita eri tukijärjestelmissä

LFA -tukijärjestelmä

LFA -tuen seurantaindikaattoreiksi on suunniteltu seuraavia:

- maatalouskäytössä oleva maatalousmaa (UAA) (ha), tukimäärä (€), viljelijät (lkm) LFA-alueittain: (1) vuoristo, (2) välialue ja (3) erityinen luonnonhaitta ja (4) Manner-Suomi; ja
- maatalouskäytössä oleva maatalousmaa (UAA) (ha), tukimäärä (€), viljelijät (lkm) maaseudun kolmijaolla; maatalouskäytössä oleva maatalousmaa (UAA): (1) harvaan asutulla maaseudulla, (2) ydinmaaseudulla, (3) kaupunkien läheisellä maaseudulla ja (4) Manner-Suomessa.

Näiden saaminen perustuu vuosittaisiin tukihakemuksiin, joiden perusteella voidaan ajaa erilaisia yhteenveto-tietoja.

Arviointi-indikaattorit

Arviointi-indikaattorit perustuvat osittain seuranta-indikaattoreihin, koska seurannan kautta kerätään tietoa arviointeja varten. Arvioinnissa esitettävien kysymysten vastauksia voidaan perustella mm. seuraavilla indikaattoreilla:

- korvauksen (€) osuus maataloustulosta (€)
- pysyvän luonnonhaitan aiheuttama tulonmenetytys tai kustannusten lisäys (€/ha)
- tukea saavan viljelijän (mahdollinen jaottelu viljelijäryhmiin) käsitys/kokemus/näkemytys pysyvän luonnonhaitan vaikutuksesta korkeampiin kustannuksiin ja/tai alhaisempaan tuottoon (€/ha) ja mihin saakka maksettu korvaus riittää kompensoimaan em. vaikutuksia (€/ha).
- pysyvän luonnonhaitan luonteen määrittely, kriteerit määrittelylle, luonnonhaitan aste (vuoristoalue-, muu LFA, erityishaitta) ja vaikutus tuotantokustannuksiin (kuvaus ja €/ha).
- perustelut korvauksen tasolle (€/ha).
- luonnonhaittakorvausta saavien tilojen alueen homogeenisyys
- mahdollinen yli- ja alikompensaation toteutuminen (€/ha).
- hyvän maatalouskäytännön määrittelyn todentaminen ja läpinäkyvyys. Sen käytettävyys ja ymmärrettävyys tuensaajien kannalta.
- valvonnan tulosten hyödynnettävyys.
- väliarvioinnin tulosten hyödyntäminen.
- tausta/perustelut uusien toimenpiteiden käyttöönotolle tai niiden poistamiselle.
- toimenpiteen taloudellinen tehokkuus (hyötysuhde).
- yhteensovittamisen toteutuminen yhteisön ja kansallisten toimenpiteiden kanssa kasvun, työllisyyden, kilpailukyvn ja koheesion lisäämiseksi.
- täydentävien ehtojen vaikutus, onko ollut merkitystä maatalouden ympäristövaikutuksiin ja (avoimeen) viljelymaisemaan?
- arvioinnissa tukitasolaskelmien perusteena olevien tekijöiden muuttuminen.

LFA -ohjelman valmistelussa on jossain määrin ollut tarvetta esimerkiksi kuntakohtaiseen tietoon satotasosta.

Eläinten hyvinvointi

Seurantaindikaattorit:

- sitoumusten määrä, josta ao. vuoden uudet sitoumukset; eläinyksiköiden määrät, joista uusiin sitoumuksiin kuuluvat ey:t; keskimääräinen palkkio ey:tä kohden; sidotut julkiset menot yhteensä ja EU-osuus niistä
- valitut lisäehdot eläinlajeittain; määrät, eurot
- em. jaottelu luokittelulla: naudat, lampaat, vuohet, hevoseläimet, siat, siipikarja ja muut sekä yhteensä.

SEURANTAINDIKAATTORIT KANSALLISEEN MAASEUDUN

KEHITTÄMISSTRATEGIAAN 2007 - 2013

TOIMINTALINJALLE 2

Maataloustuotanto säilyy koko maassa ja maatalousmaa on kestävässä ja taloudellisessa käytössä.

1. Maatalouskäytössä oleva maatalousmaa (UAA) ha maaseudun kolmijaolla; maatalouskäytössä oleva maatalousmaa (UAA), viljelty ala ja kesanto: (1) harvaan asutulla maaseudulla, (2) ydinmaaseudulla, (3) kaupunkien läheisellä maaseudulla ja (4) muulla alueella (5) Manner-Suomessa. (Kuvaa maaseutumaiseman avoimuutta)

Maatalouden ympäristökuormitus ilmaan, pinta- ja pohjavesiin sekä maaperään vähenee. Uusiutuvan pelto-bioenergian tuotanto lisääntyy.

***1. **Valtakunnallinen typpitase**, kg/ha (kuvaa peltoon käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sioutuneen typpimäärien erotusta)

2. **Valtakunnallinen fosforitase**, kg/ha (kuvaa peltoon käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sioutuneen fosforimäärien erotusta)

*3. **Torjunta-aineiden ympäristökuormitusindeksi** (kuvaa koko maassa myytyjen torjunta-aineiden ympäristölle aiheuttamaa riskiä tehoaineittain eriteltynä)

*4. **Luonnonmukainen sopimusala**, % UAA:sta (kuvaa luonnonmukaisesti viljeltyä maatalousalaa ja siten sen maa-alan määrää, joka on vähemmän altis maaperän eroosiolle)

*5. **Maaperän eroosion uhkaamat (maatalous)alueet** % UAA:sta tai ha (kuvaa maa-alan määrää, joka on hyvin altis maaperän eroosiolle)

*6. **Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt**, hiilidioksidiekvivalenttonnia (kuvaa kotieläintuotannosta ja maaperästä peräisin olevan hiilidioksidin, metaanin ja dityppioksidin yhteismäärää), ml/pl maaperän hiilidioksidipäästöt

***7. Maa- ja metsätalouden tuottama uusiutuva energia, % kokonaistuotannosta tai energiayksikköä (kWtunti)

*8. Energiakasvien tukea saavien **peltobioenergiakasvien tuotantoala** käytettävissä olevasta maatalousmaasta, % (kuvaa peltoenergiakasvien tuotantoalan osuutta)

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuus säilyy. Maaseutumaisema ominaispiirteineen ja erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokas maisema ja luonnonarvoiltaan merkittävät viljely-ympäristöt säilyvät.

1. **Lintuindeksi (kuvaa maatalousympäristön linnuston kannanmuutoksia)

***2. **Luontoarvoiltaan arvokkaat maatalousalueet**, % UAA:sta

3. **Peltolohkojen pientareitten ja suojakaistojen pinta-ala**, ha (kuvaa sekä luonnon monimuotoisuutta että maisemaa)

4. **Maatalousluonnon monimuotoisuutta lisäävän maatalouspinta-alan osuus käytetystä maatalousmaasta**, % UAA:sta (luonnon monimuotoisuutta lisäävien sopimusten pinta-ala)

5. **Natura 2000 -maatalouspinta-alan osuus käytetystä maatalousmaasta**, % UAA:sta Natura 2000:ssa

6. **Puulajien koostumus (tree species composition)**

Tuotantoeläinten hyvinvointi kohentuu.

1. **Eläinsuojelutarkastuksissa havaitut epäkohdat**, % tarkastetuista tiloista

2. **Tuotantoeläinten hyvinvointia edistävien tilojen määrä kaikista tuotantoeläintiloista**, % (kuvaa tuotantoeläinten hyvinvointi -toimenpiteeseen sitoutuneiden tilojen määrää)

Liite 10: Näkökulmia ja odotettavia kehitystrendejä maaseutuasioiden tietotarpeisiin liittyen

(MMM/Viljanen)

Mihin maaseututietoa tarvitaan....

Hallinnolla on useita maaseututietoon liittyviä tiedontarpeita. Hallinto tarvitsee tietoa muun muassa politiikan suunnitteluun, toimenpiteiden toimeenpanon seurantaan, maaseudun kehittämisohjelmien toteutuksen seurantaan ja arviointiin ja niistä raportointiin eri tahoille, uusien ohjelmien ja toimenpiteiden suunnitteluun, talousarvion ja TTS:n valmisteluun ja hallinnonalan toimenpiteiden - mukaan lukien ohjelmat ja hankkeet - koskevaan tiedottamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön tiedonhankinnan painopiste on ollut tähän asti - ja on osittain vieläkin - sidoksissa vahvasti sektorikohtaiseen alkutuotantoon eli maatalouteen, metsätalouteen, kalastukseen, riistaan ja poronhoitoon. Kullakin sektorilla on omat tiedontuottajansa sekä tiedontuotantjärjestelmänsä.

... ja mistä sitä saa?

Hallinnonalaamme läheisesti liittyvää tietoa on kokoamassa useita tahoja. TIKE:llä on erittäin tarkat maatalouden eri osa-alueiden taloudelliset sekä tuotannolliset tiedot mukaan lukien paikkatietoja. Tietoa löytyy historiallisina aikasarjoina sekä poikkileikkauksina esim. maatalouslaskentojen kautta. Riista - ja kalatalouden tutkimuslaitos tuottaa kalatalouden toimialojen sekä metsästyksen viralliset tilastot, Metla metsiin liittyvää tietoa ja tilastoja, MTT maatalouteen ja elintarvikkeisiin liittyvää tietoa, Elintarvikevirasto elintarvikkeisiin ja niiden valvontaan ja turvallisuuteen liittyvää tietoa, EVIRAN kasvi- ja eläintuotantoon mukaan lukien luomutuotanto liittyvää tietoa ym ym. Tilastokeskus on puolestaan vastannut laajemmasta yhteiskunnallista ja sosio-ekonomista faktaa sisältävästä tiedontuottamisesta. Näin tiedonhankkijan ja -käyttäjän kannalta katsottuna on joskus vaikeaa löytää sitä tahoja, joka tuottaisi juuri sitä tietoa, jota kulloinkin tarvitaan.

Maa- ja metsätalousministeriö on perinteisesti nojautunut tiedonhankinnassaan pitkälti sektorikohtaiseen tiedontuotantoon. Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi tilanne on kuitenkin osittain muuttunut, sillä EU:n maaseudun kehittämisohjelmien myötä maa- ja metsätalousministeriön vastuulla on myös maaseudun kehittäminen alkutuotantosidonnaista elinkeinotoimintaa laajemmin. EU:n tavoite 1, ALMA ja LEADER-ohjelmat sekä kansallinen POMO+ -ohjelma kohdistuvat alueellisesti ja paikallisesti ja MMM tarvitsee yhä enemmän ja tarkempaa **alueellista tietoa** voidakseen suunnitella ohjelmia, suunnata toimenpiteitä oikeille alueille ja seurata ohjelmien toimeenpanon alueellisia vaikutuksia. Alueellisista kehittämisohjelmista on myös muodostunut pysyvä kehittämismuoto EU-Suomen maaseudulle ja tässä maa- ja metsätalousministeriöllä on erityisvastuu, jolloin myös alueellisen tiedontuotannon kehittäminen korostuu mietittäessä tietotarpeitamme. Alueellisella tiedolla on erityistä merkitystä ministeriötason lisäksi alueellisilla viranomaisilla ja muilla maaseudun kehittäjillä. Nykyinen aluekehityslakikin edellyttää hallinnonalojen toimien alueellisten vaikutusten selvittämistä, joten tulevaisuudessa varmasti yhä enemmän meillä on tarvetta myös alkutuotantosidonnaisen tiedon saamisesta yhä tarkemmin alueellisesti erilaisilla aluejaoilla. Alueellisten tietojen tarvetta lisää myös ministeriöiden aluestrategiat, joiden seurantaan on saatava alueellisia vaikutuksia kuvaavia tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriö on myös ollut mukana kehittämässä ja rahoittamassa Tilastokeskuksen Maaseutuindikaattorit -tietopalvelua, josta on saatavilla laajasti **maaseudun sosio-ekonomista tietoa** erilaisilla maaseutujaoilla. Osittain tämäläisen palvelun tarve johtui EU-ohjelmista, osin mm. maaseutupolitiikan rakentajien ja toimeenpanijoiden sekä tutkijoiden tarpeesta saada itselleen maaseututietoa eri aluejaoilla helposti yhdestä paikasta. Tilastokeskuksen vastuulla on jatkossa pitää huolta siitä, että Maaseutuindikaattorit -tietopalveluun saadaan päivitetyn nykyistä nopeammalla tahdilla tilastotiedot Tilastokeskuksen eri tietokannoista. Muutoin vaarana on, että palvelu menettää asiakkaat ja käyttökelpoisuutensa.

Alueellisesti eriytetyn tiedon ja sosio-ekonomisten tietotarpeiden lisäksi yksi kasvava tiedontarpeen sektori on erilaisten **ympäristötietojen** tuottaminen ja jakelu. Toinen, erityisesti maatalouteen liittyvä näkökulma, joka on noussemassa vahvasti esiin, on **sektorin ulkoisvaikutukset** (externalities). Ravinnekuormitus, ilmastovaikutukset, sekä maaperän kunto ja vesistöjen tila tulevat olemaan aihealueita, joilta yhteiskunta ja osin kansain-

välinen yhteisö vaatii tarkempaa tietoa. Suomen kansainväliset sitoumukset, kuten Itämeren suojelusopimus ja Kioton ilmastopöytäkirja tulevat edellyttämään nykyistä parempaa tiedontuotantoa.

Tilastotuotantoon tulevaisuudessa kohdistuvia haasteita

Maa- ja metsätalousministeriön kannalta tulevaisuudessa tilastotuotannon kannalta haasteita ja mahdollisia muutostarpeita aiheuttavat mm. seuraavat seikat ja muutostrendit:

- tukijärjestelmien muutokset
- tuotantomenetelmien muutokset
- uudet kasvi- ja eläinlajit
- ilmastomuutokset
- asumis-, työ- ja elinkeinomuotojen moninaistuminen, samoin omistusmuotojen moninaistuminen (mm. maatilat, metsät ym.)
- alkutuotannon merkityksen vähentyminen verrattuna koko maan BKT:een ja työllistävyyteen => uusi-en toimeentulolähteiden löytäminen maataloille
- => maatilojen tulonmuodostuksen ja kannattavuuden selvittäminen
- maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistuminen entisestään
- => tarve tarkemmille elinkeinorakenteen tiedoille:
- tiedot maaseudulla toimivista yrityksistä (maatilat, maatilasidonnaiset pk-yritykset, muut pk-yritykset) toimialoittain
- maaseudun sosioekonomisen tiedon saanti yhä laajemmin (myös siis alkutuotantoon liittyvistä lähteistä, jota tällä hetkellä aika vaikea saada)
- ympäristönäkökohtien ottaminen entistä enemmän huomioon kaikilla toimialoilla
- kuluttajanäkökulmien esiin saaminen ja huomioiminen
- terveysvaikutteisuus elintarvikkeissa
- elintarvikkeiden turvallisuus
- eläintaudit ym. katastrofit
- EU:n, kansainvälisten järjestöjen ym. politiikkojen sisällöt ja muutokset ja niiden aiheuttamat muutostarpeet tilastoissa; reagoitavuus myös tilastotuotannossa
- tiedontarpeet eri aluejaoilla eri käyttäjien tarkoituksiin <=>
- kuntarakenteen muutos
- hallitusohjelmien ym. esiin nostamat tarpeet tilastotuotannon muuttamiseen, vrt. esim. hallituksen tasa-arvo-ohjelma (tasa-arvoseikkojen sisällyttäminen tilastotuotantoon)
- tiedonsaannin nopeus, tilastotietojen ajantasaisuusvaatimus
- globalisaatio vs. lokalisaatio
- osaaminen ja innovaatiot maaseudulla
- sosiaalisen pääoman mittaaminen vs. kovat tilasto- ja seurantatiedot

Tilastojen lisäksi mm. kuluttajien asenteita, eri toimijoiden ml. viljelijät toimeentulo-, investointi-, sukupolvenvaihdos-, jatkamis- ym. suunnitelmia kuvaavien barometri- ym. asennemittauksetilastojen tarve kasvaa tulevaisuudessa.

Yllä oli kuvattu vain näköpiirissä olevia yleistrendejä. Tällä hetkellä selvitetään mm. sitä, tuoko EU:n uusi ohjelmakausi 2007 - 2013 jotain uusia tiedontarpeita MMM:n hallinnonalalle, samoin selvitetään, mistä mitään tietoa on milläkin alueella saatavissa. Koska komission asetusten ja ohjeistuksen valmistelut ovat vielä kesken, ei lopullisia meille kohdistuvia tiedonhankintavaatimuksia ole vielä selvillä; asiasta tulee lisäselvyyttä tammi-helmikuussa 2006.

Liite 11: Perustilastojen käyttö maatalouden taloustileillä ja kansantalouden tilinpidossa maatalous -toimialalla

(TK/Kankaanpää)

Tilastokeskus laatii kahta maatalous -toimialan tuotantoprosessia ja sen synnyttämän ensitulon jakautumista kuvaavaa tilijärjestelmää. Sekä kansantalouden tilinpidossa että maatalouden taloustileillä, jotka ovat satelliittitilejä kansantalouden tilinpidolle, maatalous -toimiala ja maatalouden luonteenomaiset toiminnot määritellään yhdenmukaisesti. Vain perusyksiköissä on eroja: kansantalouden tilinpito sisältää myös pienet tuotantoyksiköt (kotipuutarhat, marjojen ja sienien keruu luonnosta jne.), kun taas maatalouden taloustileillä ne rajataan pienuutensa takia pois. Kumpaankaan järjestelmään ei pääsääntöisesti kerätä itse tilastotietoja, vaan johdettuina tilastoina ne perustuvat saatavilla olevien lähdetilastojen käyttöön. Poikkeuksia on. Kansantalouden tilinpidossa tietoja päivitetään 2-3 kertaa vuodessa, kesäkuussa, syys-/lokakuussa ja helmikuussa. Maatalouden taloustilit laaditaan syyskuun loppuun mennessä, ja maataloustulon indikaattoritiedot marraskuun ja tammikuun loppuun mennessä. Marraskuun sekä tammi- ja helmikuun tiedot ovat päättymässä ja juuri päättyneen vuoden tietoja.

Maataloustoiminto yhdistää resursseja, kuten laitteita, työvoimaa, valmistustekniikkaa ja tuotteita, ja tämä johtaa maataloustuotteiden ja -palvelujen syntymiseen. Sille on siis ominaista panoksena olevat tuotteet, tuotantoprosessi ja tuotoksena olevat tuotteet. Tässä perustilastojen käytön kuvaus rajautuu vain tuotoksen muodostavien tavaroiden ja palvelujen mittaamiseen.

Kasvinviljelyssä ja puutarhataloudessa tärkeimmät tietolähteet ovat (Tiken tilastoista) ennakkosatoarviot, viljelykasvien sadot, viljan kauppaantulotilasto, sadonkäyttölaskelmat, puutarhayritysrekisteri, viljan hintatilasto, herne- ja öljykasvien hintatilasto, perunan viljelijähinnat, marjojen ja sienten kaupan tulleet satomäärät. Myös joitakin tasetietoja käytetään arvottamisessa.

Kotieläintaloudessa tärkeimmät tietolähteet ovat (Tiken tilastoista) meijeritilasto, maidon jälkitilit, kananmunien tuotantotilasto, kotieläinten lukumäärät, ruhotilasto, lihan lisätilit, teurastamotilasto, kananmunien tuottajahintatilasto, maidon tuottajahintatilasto, naudan, sian, lampaan, siipikarjan tuottajahintatilasto.

Kansantalouden tilinpidossa pienten tuotantoyksiköiden tuotos arvioidaan kotitaloustiedustelu/kulutustutkimus tietolähteenä.

Perustilastojen käyttö teollisuuden volyyymi-indeksissä

Tilastokeskus laatii teollisuuden volyyymi-indeksiä, jonka tiedontarve perustuu määrätietoihin. TK:n volyyymi-indeksi kerää itse valtaosan tiedoista, mutta osa tiedoista saadaan Tiken tilastoista kuten meijeritilastosta ja myllyjen viljatilastosta, jatkossa myös teurastilastosta.

Perustilastojen käyttö maatalouden tuottajahintaindeksissä

Tilastokeskus laatii maatalouden tuottajahintaindeksiä, jonka perustiedot tulevat useasta eri lähteestä. Yhtenä tietolähteenä toimii Tiken hintatilastot, joista toimitetaan maatalouden absoluuttisia panos- ja tuotoshintoja TK:een.

Liite 12: EU:n Elintarviketurvallisuustilastoinnin kehittäminen

(Tike/Rauhala, MMM/Penttilä)

1. JOHDANTO

Tämän muistion tarkoituksena on selostaa lyhyesti mitä elintarviketurvallisuustilastoinnin kehittämiseen liittyviä toimia on viime vuosina tehty EU:n tasolla. Muistio on tehty maatalous-, maaseutu- ja elintarvikealan tilastotoimen selvitystyöryhmän toimeksiannosta.

2. TAUSTA

Vuonna 2000 EU:n komissio asetti yhdeksi strategiseksi tavoitteekseen elintarvikkeiden turvallisuuden edistämisen (KOM 2000/154). Tavoitteen saavuttamiseksi komissio päätti toteuttaa elintarvikkeiden turvallisuutta koskevaan valkoiseen kirjaan sisältyvät ehdotukset. Elintarviketurvallisuustilastoinnin kehittämisen kannalta keskeistä oli linjaus koko elintarvikeketjua koskevan tiedon kokoamisen ja analysoinnin merkityksestä osana elintarviketurvallisuuspolitiikkaa (COM 1999/719).

Vuonna 2001 Euroopan talous- ja sosiaalilastosten komitean (CEIES) seminaari käsitteli laajasti elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvien tietojen tilastointia. Seminaari oli osa maataloustilastosten kehittämistä vastamaan paremmin elintarvikesektoria koskevia uusia tietotarpeita (EUROSTAT 2002). Vuonna 2002 komission eri osastojen välisten neuvottelujen perusteella ja pysyvän maataloustilastokomitean (SPCA) hyväksymänä Eurostat käynnisti elintarvikkeiden turvallisuutta kuvaavien tilastojen kehittämisen ja sisällytti sen tilasto-ohjelmaansa nimellä Food Safety Statistics.

3. ELINTARVIKETURVALLISUUSTILASTOINTI OSANA EUROSTATIA

Hallinnollisesti Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat on yksi komission pääosastoista. Eurostatissa elintarviketurvallisuustilastoinnin kehittäminen on keskitetty Health and food safety -tilastoinnin yksikköön (D-6), joka toimii osana Sisämarkkina-, työllisyys- ja sosiaalilastosten osastoa. Yksikön toimintaa johtaa Marleen DeSmedt.

Yhteistyö komission muiden pääosastojen ja Eurostatin välillä on runsasta. Elintarviketurvallisuustilastoinnin osalta tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat DG SANCO, DG AGRI ja Euroopan elintarviketurvallisuusvirasto EFSA, joiden edustajat osallistuvat myös Eurostatin työryhmien kokouksiin.

Suurin osa elintarviketurvallisuustilastoinnin kehittämistyöstä ja eri jäsenmaiden välisestä yhteistyöstä tapahtuu työryhmien puitteissa (Working group on Food safety ja useat eri Task force –työryhmät). Suomea työryhmissä edustavat Tike ja MMM.

4. TAVOITTEET

Eurostatin tavoitteena on käynnistää elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvien tietojen tilastointi EU-tasolla ja sovittaa uudet tietokokonaisuudet nykyiseen tilastotuotantoon.

Kehittämistyön tavoitteena on:

- Analysoida ja harmonisoida elintarviketurvallisuuteen liittyviä tietoja.
- Kehittää elintarviketurvallisuustietojen laatua ja luotettavuutta.
- Kehittää tiedontuotannon dokumentointia sekä koota jäsenmaita koskeva kokonaisuus elintarviketurvallisuustilastoinnissa käytettävistä meta-tiedoista, kuten käsitteistä, sanastoista ja luokituksista.
- Lisätä ja edistää elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvien tietojen käyttöä ja saatavuutta kokoamalla osaluueen tiedot yhteen tietokantaan.

Eurostat haluaa välttää päällekkäistä tiedonkeruuta ja pyrkii mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään jäsenmaiden komission eri osastoille toimittamia tietoja, kuten esimerkiksi EU:n elintarvikevalvontaohjelmien maa-raportteja.

5. KEHITTÄMISTOIMENPITEET

5.1 Elintarvikevalvonnan tiedot

Merkittävimpanä uutena tilastoinnin osa-alueena ovat elintarvikevalvonnan tiedot. Unionin elintarvikevalvonnan perustana ovat yleinen elintarvikelaki (EY 178/2002), asetus rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta (EY 882/2004) sekä EU:n yhteisien valvontaohjelmien toimeenpanoon liittyvät lait ja asetukset. Säädökset velvoittavat jäsenmaat raportoimaan komissiolle lainsäädännön toimeenpanosta ja valvontaohjelmien toteutumisesta.

Vuonna 2003 Eurostat perusti työryhmän (Task force on control and monitoring activities) kehittämään elintarvikevalvontaa koskevien tietojen tilastointia. Suomesta työryhmän työskentelyyn ovat suoraan osallistuneet Tike ja MMM. Lisäksi Tike on työryhmätyöskentelyyn liittyen konsultoinut useita eri EVI:n, Eviran, EELA:n ja MMM:n asiantuntijoita.

Elintarvikevalvonnan työryhmä on valmistellut muun muassa elintarvikevalvontatietojen tilastoinnissa käytettävää käsitteistöä ja sanastoa sekä valvontatoimenpiteiden luokitusta. Lisäksi työryhmä on kehittänyt indikaattoreita kuvaamaan elintarvikevalvontaa. Kehittämistyön pääkohteiksi on valittu pestisidi-, vierasaine- ja zoonosivalvonnan tiedot.

Edistääkseen elintarvikevalvonnan tietojen tilastoinnin kehittämistä jäsenmaissa Eurostat varasi varoja vuodelle 2006 jäsenmaiden omia kehittämisprojekteja varten. Suomen osalta rahoitusta myönnettiin Tikelle elintarvike- ja rehuvalvonnan indikaattoreiden suunnitteluun ja laskentaan. Tätä projektia toteutetaan yhteistyössä Eviran, EVI:n ja MMM:n kanssa.

5.2 Elintarvikkeiden kulutus ja nimikkeistön yhtenäistäminen

Elintarvikkeiden kulutukseen liittyvien tietojen merkitys on suuri elintarvikemarkkinoiden seurannan kannalta. Lisäksi elintarvikkeiden kulutukseen liittyviä tietoja tarvitaan muun muassa terveyden, ravinnon ja elintapasairauksiin välisten yhteyksien selvittämisessä sekä ravitsemukseen liittyvien riskien arvioinnissa.

Kuluneen vuoden aikana Eurostatissa on toiminut työryhmä (Task force on food consumption), jonka tehtävänä on ollut kehittää elintarvikkeiden kulutukseen liittyvien tietojen tilastointia elintarviketurvallisuuden kannalta. Työryhmä on tehnyt tarveselvityksen elintarvikkeiden kulutukseen liittyvistä tiedoista sekä arvioinut kulutuksen arviointimenetelmien käyttökelpoisuutta.

Eurostatissa kehitetään parhaillaan kansainvälistä elintarvikkeiden nimikkeistöä muun muassa EuroFir-projektin puitteissa. Kehittämistyön yhtenä näkökohtana on eri nimikkeistöjen yhtenäistäminen ja niiden soveltuminen nykyistä paremmin elintarviketurvallisuuteen liittyvien tietojen tilastointiin ja indikaattoriyöhön, kuten esimerkiksi saantiarvioiden esittämiseen.

5.4 Luonnonmukaisen tuotannon tilastoinnin kehittäminen

Luomutuotantoon liittyvien tietojen tilastointia Eurostat kehittää yhdessä DG AGRIn kanssa. Lisäksi osa luomusektorin tiedonhallinnan kehittämisestä tehdään komission rahoittaman EISfOM (European Information System for Organic Markets) –projektin puitteissa. Luomutuotantoon kuvaavaa tiedontuotantoa pyritään laajentamaan kattamaan koko tuotantoketju alkutuotannosta luomutuotteiden kauppaan ja kulutukseen.

Vuonna 2003 Eurostat perusti työryhmän (Task force on organic production and products with distinctive marks) kehittämään luonnonmukaisten elintarvikkeiden tuotantoon liittyvien tietojen tilastointia. Luomutietojen lisäksi työryhmä on selvittänyt myös EU:n nimi- ja alkuperäsuojan alaisiin tuotteisiin liittyvien tietojen tilastointia.

5.5 Elintarviketurvallisuuustietojen kokoaminen tietokannaksi

Eurostatin tavoitteena on koota nykyisin hajallaan komission eri osastoilla olevat elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvät tiedot yhdeksi kokonaisuudeksi. Tietokantaan kerätään tietoja koko elintarvikeketjusta pellolta pöytään periaatteen mukaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa tietokanta sisältää taulukoita muun muassa alku-

tuotannosta, elintarvikkeiden jalostuksesta sekä kaupasta ja kulutuksesta. Tarkoituksena on lisätä elintarvikeketjuun liittyvien tietojen näkyvyyttä sekä edistää tietojen käyttöä kokoamalla ne yhteen pisteeseen. Tietokanta julkaistaan vuoden 2006 alussa nimellä Food: From farm to fork statistics.

Eurostat kehittää myös elintarvikevalvonnan tiedoista tietokantaa, jonka sisältönä on EU:n valvontaohjelmien tuottamat tiedot. Tietokantaa käytetään hyväksi muun muassa elintarvikeeturvallisuutta kuvaavien indikaattoreiden kehittämisessä. Summataulukoiden lisäksi tietokanta tulee sisältämään erillisen osion valvontatietojen tietolähteistä sekä tietoihin liittyvistä käsitteistä ja määritelmistä.

6. EU:N TILASTO-OHJELMAN VALMISTELU VUOSILLE 2008 – 2012

EU:n nykyinen tilasto-ohjelma päättyy vuonna 2007, ja komissio valmistelee parhaillaan uutta ohjelmaa vuosille 2008 – 2012. Komissio on ottanut yhdeksi strategiseksi painopisteekseen turvallisuuden (security). Uudessa tilasto-ohjelmassa elintarvikeeturvallisuustilastointi onkin saamassa aiempaa suuremman merkityksen osana Consumer Safety –osiota.

Komission tavoitteena on kehittää tiedontuotantoa vahvistamaan kuluttajien luottamusta eurooppalaista elintarviketuotantoa kohtaan. Pääpaino tulee olemaan elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun todentamisessa tilastoinnin keinoin. Tämä tarkoittanee muun muassa nykyisten kehittämistoimenpiteiden jatkamista elintarvikevalvontatietojen tilastoinnin osalta.

Uuden tilasto-ohjelman myötä elintarvikeeturvallisuustilastojen kehittämiseen liittyvät tehtävät lisääntyvät Eurostatissa, mikä lisää myös jäsenmaiden tilastoviranomaisten kansainvälisiä tehtäviä. Samalla se asettaa haasteen elintarvikeeturvallisuustilastojen kehittämiseksi kansallisella tasolla.

7. SUOMI OSANA EUROSTATIN ELINTARVIKETURVALLISUUSTILASTOINNIN KEHITTÄMISTYÖTÄ

Suomen kannalta on merkittävää, että Tike ja MMM ovat olleet alusta lähtien mukana Eurostatin elintarvikeeturvallisuustilastojen kehittämistyössä ja osallistuneet aktiivisesti myös työryhmien työskentelyyn. Tike osallistui Landsis-konsulttityön kautta EU:n elintarvikeeturvallisuustilastoinnin alustavaan suunnitteluun ja inventointiin heti sen jälkeen, kun osa-alue perustettiin Eurostatiin vuonna 2002.

Eurostatin elintarvikeeturvallisuustilastoinnin kehittäminen palvelee hyvin kansallisessa elintarviketalouden laatustrategiassa asetettuja tavoitteita. Niiden mukaan elintarviketuotannon kilpailutekijöinä korostuvat laatu ja laadun todentaminen sekä kuluttajien luottamuksen vahvistaminen.

Eurostatin tekemän kehittämistyön tavoitteet ovat yhteneväisiä myös kansallisen elintarvikkeiden laatutietojärjestelmien verkoston (ELATI) tavoitteiden kanssa. Näitä ovat muun muassa elintarvikeketjun toimijoiden sähköisen tiedonhallinnan kehittäminen sekä käsitteiden ja määritelmien standardointi ja harmonisointi (MMM 2002).

Yhtenä esimerkkinä Eurostatin käynnistämän kehittämistyön ja kansallisten hankkeiden synergiaeduista on kuntien ympäristöterveydenhuollon tiedonkeruuprojekti. Siihen liittyvien tietojärjestelmien kehittämiseen Tike osallistuu sekä tilastoviranomaisen että tietojärjestelmäasiantuntijan rooleissa (ELINTARVIKEVIRASTO 2005). Toisaalta Tike voi toimia elintarvikeeturvallisuustilastojen kehittämistyössä koordinaattorina ja hyödyntää muodostamaansa asiantuntijaverkostoa, johon kuuluvat muun muassa kaikki keskeiset elintarvikevalvonnan viranomaistahot (TIKE 2005).

On tärkeätä huomata, että elintarvikeeturvallisuustilastoinnin kehittämisessä ei ole kysymys ainoastaan tilastoinnin kehittämisestä vaan tiedonhallinnan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Tähän lukeutuvat myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muiden viranomaisjärjestelmien kehittämiseen liittyvät toimenpiteet.

Liite 13: Eläintautien torjuntaan ja elintarviketurvallisuuteen liittyvät tietotarpeet

(MMM/Laaksonen)

Hallinnonala tarvitsee tietoa strategiseen suunnitteluun, lainsäädännön valmisteluun, valvonnan suunnitteluun ja ohjaukseen sekä zoonoosien (eläinten ja ihmisten välillä tarttuvat taudit) ja eläintautien seuranta-, valvonta-, kartoitus- ja torjuntaohjelmien ylläpitoon ja kehittämiseen. Tietoa tarvitaan tuotannosta (eläinten ja tilojen määrät, elintarvikeyritysten ja elintarvikkeiden tuotantomäärät), valvonnasta (tarkastusten määrä ja tulokset), tautien, mikrobien ja jäämien esiintymisestä (alkutuotannossa, eläimissä, elintarvikkeissa ja väestössä) sekä kulluttajien ruuankäyttömääristä. Hallinnonala tarvitsee useimmiten melkoisen yksityiskohtaista tietoa. Tieteellinen riskinarvioinnin käyttö päätöksenteon perustana on viime vuosina voimakkaasti lisääntynyt hallinnonalalla, mikä osaltaan lisää yksityiskohtaisen tiedon tarvetta. Virallisten tilastojen tarjoama tieto ei useinkaan ole riittävää, joten hallinnolliset raportit ovat käytetympiä tietolähteitä. Tietolähteenä on mm. Elintarvikeviraston, EELAn, Kansanterveyslaitoksen ja Tiken tuottama tieto. Tiedot perustuvat rekistereihin (eläinrekisterit, tartuntatautirekisteri) ja laitosten keräämiin tuotanto-, valvonta- ja tutkimustietoihin. Tietojärjestelmien puutteellisuus aiheuttaa erittäin suuren ongelman hallinnonalalle. Tietojärjestelmiä on viime vuosina pyritty kehittämään ELO:n, Tiken ja Elintarvikeviraston välisessä yhteistyössä.

Hallinnonalan perustietotarve on tieto eläinten lukumääristä, tilojen lukumääristä ja tilojen sijaintipaikoista. Tietoa tarvitaan eläintautien ja zoonoosien torjuntaan, valvontaohjelmiin ja epidemiologisiin kartoituksiin. Akuutein tietotarve kohdistuu siipikarjaan, tietoa tarvitaan eri siipikarjaryhmien lintumääristä, vuosittaisesta parvimäärästä sekä tiloista ja pitopaikoista. Tiedon puute vaikeuttaa lintuinfluenssaepidemiaan varautumista, ja lisäksi myös salmonellavalvontaohjelman toteutumisen seurantaa, joka on edellytys Suomelle myönnettyjen salmonellalisävakuumien säilymiselle. Koska maatilarekisterin antamat tiedot ovat riittämättömiä, ELOssa on alettu valmistelemaan eläinrekistereitä koskevaa lakia, jotta siipikarjarekisterin pystyttämiseen saataisiin lakiperusta. Myös monet muut EU-maat ovat alkaneet kehittämään siipikarjarekisteriä lintuinfluenssauhkan takia.

Uusi elintarvikelaki (ja vastaava EU-säädös) edellyttää alkutuotantopaikkojen rekisteröintiä. Maaseutuelinkeinorekisteristä annettu laki sallii rekisteritietojen käytön eläinlääkintään liittyvässä valvonnassa, mutta ei elintarvikevalvonnassa. Tämä estää rekisterin käytön elintarvikevalvonnassa, maaseutuelinkeinorekisteriä koskevaa lakia tulisikin muuttaa. Elintarvikevirasto pitää rekisteriä elintarvikeyrityksistä, näiden osalta ei ole suurempia ongelmia.

Elintarvikevirasto on kerännyt vuosittain elintarvikevalvontaan liittyvää tietoa kunnilta. Tietoa kerätään usein excel-pohjaisilla taulukoilla. Tietojärjestelmien puutteellisuus vaikeuttaa osaltaan tiedonkeruuta. Perusongelma on, että kovin yksityiskohtaiseen kyselyyn ei jakseta vastata, ja liian yleisluontoisista kyselyistä ei ole todellista hyötyä. Uusi EU:n valvonta-asetus 882/2004 edellyttää vuosittaista raportointia komissiolle valvonnan toteutumisesta. Raportin sisältövaatimuksista keskustellaan parhaillaan DG SANCO:n piirissä.

Laboratorioiden saaminen tietojärjestelmien piiriin on myös ollut pitkäaikainen ongelma. Elintarviketurvallisuuden seurannassa tiedot tutkimusten määristä ja tuloksista ovat välttämättömiä. Joidenkin yksittäisten zoonosiohjelmien osalta (esim. salmonellavalvontaohjelma) tiedonkeruu perustuu tosin laboratorioiden raportteihin. Raportointijärjestelmä on toiminut korkeintaan välttävästi.

Lukuisista puutteista huolimatta zoonooseja koskevan tiedon kerääminen ja raportointi on suhteellisen pitkällä verrattuna moneen muuhun elintarviketurvallisuusosa-alueeseen. EU:lle on 10 vuoden ajan toimitettu vuosittain zoonosiraportti, jonka ovat yhteistyössä tuottaneet ELO, EELA; EVI, KTL ja EVIRA. Euroopan Elintarviketurvallisuusvirastolla (EFSA) on nykyisin vastuu EU:n yhteisraportin tuottamisesta ja EFSA on myös kehittämässä zoonooseja koskevaa tietokantaa. Zoonositioiden, kuten myös muiden elintarviketurvallisuustietojen, osalta on ongelma saada vertailukelpoisia tietoja eri jäsenmailta. Vertailukelpoinen tilastointi edellyttää näytteenottosuunnitelmien ja tutkimusmenetelmien harmonisointia, mikä on melkoisen kallista. Vertailukelpoisten tietojen saamista ei pidetä tarpeeksi painavana syynä seuranta- ja valvontajärjestelmien yhtenäistämiseksi eri maissa.

Liite 14: Yleiset kehitystrendit tilaston ilmiöalueella

Maatalouden ja maaseudun tilastoinnista Suomessa vastaavat pääasiassa Tike, Tilastokeskus ja MTT Taloustutkimus. Tike tuottaa valtaosan maatalouden perustilastoista, joita Tilastokeskus käyttää indeksien ja kansantalouden tilinpidon laskennan tausta-aineistona. Elintarvikkeiden tuotannon ja valvonnan tilastointi on Suomessa useamman viraston vastuulla. Yhtenäistä koko elintarviketurvallisuus-ketjua kuvaavaa tilastointia on Tikessä kehitetty vuodesta 2004 lähtien.

Maatalous-, maaseutu- ja elintarviketurvallisuustilastointi on voimakkaiden kehittämispaineiden alaisena niin kansainvälisillä kuin kotimaisilla foorumeilla. Alalla on syntynyt uusia tilastointitarpeita mm. EU:n maatalouspolitiikan muutosten sekä kuluttajien laajemman elintarvikekiinnostuksen myötä. Uusia tilastoitavia alueita, johon lyhyellä aikavälillä tulisi vastata ovat a) elintarviketurvallisuus- ja koti-eläinten hyvinvointia kuvaava tilastointi, b) maaseudun kehittymistä ja kehittämistä kuvaava tilastointi, c) luomutilastointi ja d) maatalouden ympäristövaikutusten tilastointi. Lisäksi keskipitkällä aikajänteellä pyritään saamaan kattava ja harmonisoitu maatilarekisteri kuhunkin EU-jäsenmaahan.

Eurostat on laatimassa uutta viisivuotista tilastointiohjelmaa kaudelle 2008 - 2012. Jo nyt on selvillä, että maataloustilastoinnin kehittäminen ja erityisesti negatiivisten prioriteettien löytäminen tulee olemaan ohjelmassa mukana. Uusien tilastointialueiden haasteisiin vastaaminen tarkoittaa sitä, että perinteisiä maataloustilastoja ja niiden karsimista käsitellään erityisesti uuden ohjelmakauden valmistelun yhteydessä. Uusien jäsenmaiden tulo Euroopan Unioniin vuonna 2005 ei tee tarkastelua helpommaksi, sillä monet uusista jäsenmaista ovat vanhoja jäsenmaita maatalousvaltaisempia. Näille maataloustilastoinnin tuottamat perustiedot ovat tärkeitä kansantalouden taloudellisen toimeliaisuuden mittaamisessa.

Eurostat on uusimassa maataloustilastoinnin alalla olevaa lainsäädäntöään. Vuonna 2006 uudistetaan/päivitetään maatalouden rakennetutkimusasetusta. Tämän jälkeen on Eurostatin tavoitteena uudistaa koko maataloustilastoinnin lainsäädäntö siten, että luodaan muutamia ns. sateenvarjoasetuksia, jotka kattavat useampia nykyisistä asetuksista. Aivan uusi asetus on keskipitkällä aikavälillä odotettavissa oleva asetus Maatilarekisteristä.

Valtaosa maatalousalan tiedoista ja tilastoista kootaan EU-lainsäädännön perusteella mutta esimerkiksi Tiken tuottama hintatilastointi ja eräitä Tilastokeskuksen laatimia maataloustilastoja (maatalouden aluetaloustilit, maatalouden yksikköarvot, jne) tehdään herrasmiessopimusten nojalla. Eurostatin tavoitteena on luopua herrasmiessopimuksista ja siirtää myös nämä velvoitteet lainsäädäntöön.

Suomi on kansainvälisillä foorumeilla ajanut hallinnollisten rekisterien käyttömahdollisuuksien lisäämistä. Tiedontuotannon ja tilastoimisen eräänä riskitekijänä voidaan pitää olemassa olevien hallinnollisten rekisterien laadun ja/tai kattavuuden mahdollista heikkenemistä mikä saattaa haitata rekisterien laajempaa hyväksikäyttöä. Yhteistyö rekistereistä vastaavien tahojen kanssa on erityisen tärkeitä nyt ja tulevaisuudessa.

Tiken näkemyksen mukaan maataloustilastoinnissa on syytä tehdä priorisointeja ja siirtää voimavaroja uusille tilastoalueille. Tike on omalta osaltaan esittänyt mm. Eurostatissa eräiden tilastoalueiden tietojen karsimista ja tiedonkeruun harventamista jotta uusiin haasteisiin pystytään vastaamaan. Tike myös kannattaa harmonisoidun maatilarekisterin perustamista, jonka perustamisessa pohjoismailla on jo pitkäaikaista kokemusta.

Muutos tilastoinnin painopisteissä ei EU:ssa kuitenkaan tule olemaan helppo, sillä monet eteläiset jäsenmaat vastustavat muutoksia perinteisissä tilastoissa sekä vastustavat erityisesti maatilarekisterin perustamista keskipitkällä aikajänteellä.

Liite 15: Maataloustilastojen EU-lainsäädäntö

Euroopan Unionissa säädellään eri tilastoalueita omilla säädöksillään. Maataloustilastoinnin alueella huomiotavia ovat mm. seuraavat säädökset:

- Euroopan neuvoston asetus 571/88 Rakennetutkimuksesta,
- Euroopan neuvoston säädös 357/79 viinitarhoista
- Neuvoston asetus (ETY) 2392/86 yhteisön viinitilarekisterin perustamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/109 hedelmäpuista
- Euroopan neuvoston asetus 837/90 viljakasvit ja 959/93 muut kuin viljakasvit
- Euroopan neuvoston direktiivi 93/23+24+25/EEC (kappale I) kotieläimistä
- Euroopan neuvoston direktiivi 93/23+24+25/EEC (kappale II) teurastuksista
- Euroopan neuvoston direktiivi 96/16/EC maitotuotteista
- Neuvoston päätös 98/582/EY maitoa ja maitovalmisteita koskevien tilasto-tietojen keruusta
- Euroopan neuvoston säädös 2782/75/EEC (artiklat 9 ja 10) kananmunista ja siipikarjasta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston säädös 138/2004 maatalouden taloustileistä (EAA)
- Neuvoston asetus 79/65/ETY verkoston luomisesta Euroopan talousyhteisön maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolietojen keruuta varten
- Euroopan neuvoston päätös 96/411/EY parantaa Yhteisön maataloustilastoja TAPAS-hankkeiden avulla
- Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 2066/2003/EY pinta-ala- ja kaukokartoitustekniikan soveltamisesta maataloustilastoihin vuosina 2004 - 2007 (LUCAS)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 1445/2000/EY pinta-ala- ja kaukokartoitustekniikan soveltamisesta maataloustilastoihin vuosina 1999 -2003
- Neuvoston asetus (ETY) 154/75 oliivirekisterin perustamisesta oliiviöljyä tuottavissa jäsenvaltioissa
- Neuvoston direktiivi 97/77/EY sikatuotantoa, nautaeläintuotantoa ja lammasta- ja vuohituotantoa koskevien tilastotietojen keruusta
- Neuvoston päätös 72/279/ETY pysyvän maataloustilastokomitean perustamisesta

Maaseudun kehittäminen (rural development statistics) ja elintarviketurvallisuus (food safety statistics) ovat uusia tilastoalueita, joilla ei vielä ole voimassa olevaa säädöspohjaa. Uutena säädettävänä alueena on myös yhteisen harmonisoidun maatilarekisterin luominen jäsenmailhin noudattaen yritysrekisteristä saatua mallia.

Liite 16: Maatalousalaa käsittelevät tilastot ja niiden tuottajat

Maatalous- ja maaseututilastojen tuottaminen on Suomessa kahden tilastoviranomaisen – Tiken ja Tilastokeskuksen - vastuulla. Lisäksi Maatalouden tutkimuskeskus (MTT) tuottaa Kannattavuustutkimusta (FADN). Oheisessa taulukossa on kuvattu keskeiset tuotettavat tilastot maatalouden toimialalta ja tilaston tuottaja.

Taulukon tilastot on luokiteltu

1. Virallinen tilasto eli SVT
2. Muu tilasto (esim. EU- tai kansallinen tarve)
3. Hallinnollinen raportti
4. Ad-hoc tiedontuotanto

Taulukko 9: Tilastot ja niiden tuottajat

Tilasto	tiedonkeruutapa	Kk/v	Tuottaja	luokitus
Maatalouden perusrekisterit				
Maatilarekisteri (kuvaava maatilojen rakennetta, tuotantoa ja tuloksia)	Rekisterit + lomake tukea hakemattomille tiloille	Vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Maaseudun pienyrittäjärekisteri	Rekisterit	97, 00, 02	MTT	Ad-hoc
Maatalouden taloustilastot				
Maatalouden yritys- ja tulotilasto	lomake + rekisterit	Vuosi	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Maatilatalouden tulo- ja verotilasto	rekisterit	Vuosi	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Kannattavuustutkimus (FADN)	Suora tiedonkeruu	Vuosi	MTT	Muu tilasto (EU)
Maatalouden kokonaislaskelma		Vuosi	MTT	Hallinnollinen raportti
Maatalous kansantalouden tilinpidossa	perustilastot	Vuosi	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Maataloustulon indikaattorit	Perustilastot	Vuosi	Tilastokeskus	Muu tilasto
Maatalouden aluetalustilitt	Perustilastot	Vuosi	Tilastokeskus	Muu tilasto
Maatalouden yksikköarvot -tilasto	Perustilastot	Vuosi	Tilastokeskus	Muu tilasto
Maatalouden taloustilien ja kansantalouden tilinpidon maataloustoimialan välisiä eroja kuvaava yhdyssiltatilasto	perustilastot	Vuosi	Tilastokeskus	Muu tilasto
EAA eli maatalouden talustilitt	perustilastot	vuosi	Tilastokeskus	Muu tilasto
Maataloustuote- ja tuotantopanostilastot				
Ennakkosatoarviot	satolomake	2 x vuosi	Tike	Muu tilasto
Viljelykasvien sadot	maatilatutk.lomake	vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Viljan kauppaantulotilasto	lomake	vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Pellonkäyttö, kokonaispeltoala, viljelty ala	maatilatutk.lomake	vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Sadonkäyttölaskelmat	maatilatutk.lomake	vuosi	Tike	Muu tilasto
Puutarhayrittäjärekisteri	puutarhalomake	vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Myllyjen viljan ostot, myynti, käyttö ja varasto	lomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Mallastamojen viljan ostot, käyttö ja varasto	lomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Siemenviljailmoitus	lomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Rehutehtaiden raaka-aineiden ostot- ja käyttötilasto	lomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Yritysten viljan ostot, käyttö ja varastot	lomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Maitotuotetilasto	meijerilomake	vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Meijeritilasto	meijerilomake	vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Maito- ja meijerituotteiden kuukausitilasto	meijerilomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Maidon jälkitilitt	lomake	vuosi	Tike	Muu tilasto
Kananmunien tuotantotilasto	lomake	4 x vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Kotieläinten lukumäärät; siat, naudat, lampaat jne.	maatilatutk.lomake + nautarekisteri	2 x vuosi	Tike	Virallinen tilasto

Ruhotilasto	lomake + nautarekisteri	kk	Tike	Muu tilasto
Lihan lisätilit	lomake	vuosi	Tike	Muu tilasto
Lihan vienti ja varastot	lomake	kk	Tike	Muu tilasto (EU)
Teuraiden luokitustilasto	nautarekisteri + lomake	4 x vuosi	Tike	Muu tilasto
Teurastamotilasto	teurastamolomake + nautarekisteri	kk	Tike	Virallinen tilasto
Maataloustuotteiden hintatilastot				
Viljan hintatilasto (perushinnat)	lomake	vko	Tike	Virallinen tilasto
Herne- ja öljykasvien hintatilasto	lomake	kk	Tike	Virallinen tilasto
Kananmunien tuottajahintatilasto	lomake	kk	Tike	Muu tilasto (EU)
Maidon tuottajahintatilasto	meijerilomake	kk	Tike	Muu tilasto (EU)
Naudan, sian, lampaan, siipikarjan tuottajahintatilasto	teurastamolomake	kk	Tike	Muu tilasto (EU)
Perunan viljelijähinnat	tilataan ETT:itä		Tike	Muu tilasto (EU)
Maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi	yrietykset, yhdistykset, perustilastot	kk	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Maatalouden tuottajahintaindeksi	Tike, KT, yhdistyksiä	kk	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Pellon vuokrahinnot ja myyntihinnat			Tilastokeskus	Muu tilasto (EU)
Maatalouden työvoima- ja palkkatilastot				
Maatalouden työpanostutkimus	osana Rakennetutkimusta	joka 3. vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Maataloustyöntekijöiden palkkatilasto	lomake		Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Maataloustuotteiden käyttötilastot				
Taseet (vilja, peruna, vihannes, hedelmä jne)	perustilastot, tullin tiedot	vuosi	Tike	Muu tilasto (EU)
Ravintotaselaskelmat	perustilastot	vuosi	Tike	Muu tilasto
Muut maataloustilastot				
Perunan varastokysely	tilataan Pro Agrialta		Tike	Muu tilasto
Maatalouslaskenta (tehdään joka 10. vuosi)	rekisterit + lomake	joka 10. vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Marjojen ja sienten kauppaan tulleet satomäärät ja viljelijän/poimijan myyntitulot	MARSI-tutkimus tilataan ETT:itä	vuosi	Tike	Muu tilasto
EU:n maatalouden rakennetutkimus	rekisterit + lomake	joka 3. vuosi	Tike	Virallinen tilasto
Hedelmäpuukysely (joka 5. vuosi)	lomake	joka 5. vuosi	Tike	Virallinen tilasto
LUCAS-maankäyttö ja satotutkimus	lomake + kenttävierailut	joka 3. vuosi	Tike	Muu tilasto (EU)
Elintarviketurvallisuustilasto (kehitteillä)	rekisterit	-	Tike, Evira	Muu tilasto (EU)
Maaseututilasto/sosioekonomiset tiedot	perustilastot		Tilastokeskus	Muu tilasto
Luomutilastot (kehitteillä)	rekisterit	-	Evira, Tike	Muu tilasto (EU)
Maaseututilasto/maatalousnäkökulma (kehitteillä)	perustilastot	-	Tike	Muu tilasto
Muut tilastot ja tilastorekisterit, joissa maataloustuotteet ja -toiminta tai elintarviketeollisuus on mukana				
Aluetilinpito	Perustilastot +rekisterit	Vuosi	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Hyödyketilastot	lomake	vuosi	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Kotitaloustiedustelu	lomake		Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Työvoimatutkimus	lomake	kk	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Yritys- ja toimipaikkarekisteri	rekisterit, lomake	vuosi	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Hintatilastot (kuluttajahinta-, tuottaja- ja hintaindeksit yms.)	lomake	kk	Tilastokeskus	Virallinen tilasto
Tuonti ja vientitiedot tuotteittain	tullaustiedot	kk	Tulli	Virallinen tilasto

Liite 17: Maatalousalan hallinnollinen tiedonkeruu ja tuotetut raportit

Tiken tilastoryhmä tuottaa maataloushallinnon rekistereistä säännöllisesti hallinnollisia raportteja ministeriön ja muiden asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi Tike hoitaa eräiden toimintojen osalta hallinnollisia tehtäviä kuten EU:n markkinahintaseurannan vaatimien tietojen tiedonkeruuta ja raportointia. Oheiseen taulukkoon on kerätty keskeisimmät tuotettavat hallinnolliset raportit ja toiminnot.

Taulukon raporttien ja palvelujen lisäksi Tiken tilastoryhmän raportointipalvelu tuottaa asiakkaan tarpeiden mukaisia räätälöityjä tietopalveluita maataloushallinnon rekistereistä.

Taulukko 10: Hallinnollinen tiedontuotanto Tiken tilastoryhmässä

Ilmiöalue	Tiedonkeruutapa	Raportteja /vuosi	Luokitus
Teuraiden luokitustiedot	Suora tiedonkeruu – 4 x vuosi	4	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Sikojen siirtorekisterin ylläpito	Suora tiedonkeruu – jatkuva	-	Hallinnollinen tiedonkeruu
Lammas- ja vuohirekisterin tiedonkeruu	Suora tiedonkeruu – 2x vuosi	-	Hallinnollinen tiedonkeruu
Luomukysely	Suora tiedonkeruu – 1x vuosi	1	Hallinnollinen tiedonkeruu
Hedelmien ja vihannesten maahantulohinnat kolmansista maista (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 260	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Banaanien myyntihinnat Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Viljan hintanoteeraukset Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 2*52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Viljan hinnat Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 3*52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Naudan ruhojen hinnat Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 2*52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Lihasian ruhojen ja välitysporsaiden hinnat Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~2* 52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Karitsan ruhojen hinnat Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Kananmunien myyntihinnat pakkaamolta Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 2*52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Broilerien hinta Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Maitotuotteiden hinnat Suomessa (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	~ 52	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Kananmunien tuottajahinnat (DG AGRI)	Suora tiedonkeruu	2*12	Hallinnollinen tiedonkeruu ja raportti
Luettelo nautateurastamoista (DG AGRI)	rekisterit	1	Hallinnollinen raportti
Maitotuotteiden hintaseurannan kuvaus (DG AGRI)	kuvaus	1	Hallinnollinen raportti
Kuukausittainen meijerimarkkinakatsaus (DG AGRI)	Suora	12	Hallinnollinen raportti
Maidon neljännesvuositiedot (DG AGRI)	Suora +muut lähteet	3	Hallinnollinen raportti
Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle (MELA) toimitettavat maatilojen ja viljelijöiden tiedot	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Asetuksen 2342/1999 artiklan 46 mukainen tiedonanto haettujen palkkioiden eläinmääristä	IACS	3	Hallinnollinen raportti
Luettelo hevostalouden kansalliseen tukeen oikeuttavista eläimistä	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Väärinkäytösraportti	IACS	4	Hallinnollinen raportti
Eläinvalvonnan seurantaraportti	IACS	5	Hallinnollinen raportti
Kaukovalvonnan tuloksien (feedback) raportointi	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Eläinpalkkiota koskeva kertomus edelliseltä kalenterivuodelta	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Peltovalvonnan seurantaraportti	IACS	15	Hallinnollinen raportti
Kasvinjalostajille toimitettavat tiedot rojaltien perimistä varten	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Kirjanpitoiltojen tukitiedot	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Peltovalvontavelvoitteen seurantaraportti	IACS	10	Hallinnollinen raportti

Nautojen teurastiedot	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Komission CAP-valvontaraportti	IACS	1	Hallinnollinen raportti
Nautojen alkuperäkysely	nautarekisteri	4	Hallinnollinen raportti
Raatoraportti	nautarekisteri	12	Hallinnollinen raportti
Teurasnaudat	nautarekisteri	12	Hallinnollinen raportti
Elävät naudat	nautarekisteri	1	Hallinnollinen raportti
BSE	nautarekisteri	12	Hallinnollinen raportti
Nautatietoja (joka kk)	nautarekisteri	12	Hallinnollinen raportti
Teurastietoja TE-keskuksittain (joka kk)	nautarekisteri	11	Hallinnollinen raportti
Maksatustiedot neljännesvuosittain	HANKE	4	Hallinnollinen raportti
Takaisinperinnät	HANKE	4	Hallinnollinen raportti
TE-keskusten TUJO -tiedot	HANKE	1	Hallinnollinen raportti
Valvontatiedot hankkeista	HANKE	12	Hallinnollinen raportti
STAR-seurantataulukot	HANKE	3 ?	Hallinnollinen raportti
Kumulatiiviset maksatustiedot	RAHTU	4	Hallinnollinen raportti
Takaisinperinnät	RAHTU	4	Hallinnollinen raportti
TE-keskusten TUJO -tiedot	RAHTU	1	Hallinnollinen raportti
Rakennustiedot	RAHTU		Hallinnollinen raportti
STAR-seurantataulukot	RAHTU	3?	Hallinnollinen raportti
X-aineisto, kuukausittain	BETAL BTX	10	Hallinnollinen raportti
X-aineisto, vuosineljänneksittäin	BETAL BTX	4	Hallinnollinen raportti
Veroaineisto ja viljelijätulosteet	BETAL BTX	1	Hallinnollinen raportti
Vuosittiselvitys komissioon	BETAL BTX	1	Hallinnollinen raportti
DAS-tarkastus	BETAL BTX	2	Hallinnollinen raportti
Sikojensiirtotiedot ja sikojen lukumäärätiedot	SIKA		Ad-hoc
haetut emolehmäpalkkio-oikeuskiintiöt	KIINTIÖ		Ad-hoc
haetut uuhipalkkio-oikeuskiintiöt	KIINTIÖ		Ad-hoc
haetut suoramyntikiintiöt	KIINTIÖ		Ad-hoc
haetut erityisviitemääräkiintiöt	KIINTIÖ		Ad-hoc
haetut kiintiön muutokset suoramyynnin ja meijeri-maidon välillä	KIINTIÖ		Ad-hoc
EU-raportti (uuhi)	KIINTIÖ		Ad-hoc
EU-raportti, alustava (emolehmä)	KIINTIÖ		Ad-hoc
EU-raportti, lopullinen (emolehmä)	KIINTIÖ		Ad-hoc
EU-raportti (maito)	KIINTIÖ		Ad-hoc
EU-raportti (viitemäärämuutokset sm<->me)	KIINTIÖ		Ad-hoc
EU-raportti (erityisviitemäärä)	KIINTIÖ		Ad-hoc
Kiintiökauden päättymiseen liittyvä raportti	KIINTIÖ		Ad-hoc

Liite 18: Toiminnan kehittämisen haasteet

Taulukko 11: Kehittämisen haasteet

Kehittämiskohta	Yhteistyötahot	Kuvaus
Tilastokohtaiset työryhmät		
Maatalouden ympäristötilastojen kehittäminen	Yhteistyö Tike-TK-MMM-YM-Syke	
Maaseututilastoinnin kehittäminen	Yhteistyö Tike-TK-MMM-SM- jne.	
Elintarviketurvallisuustilastointi	Yhteistyö Tike-Evira-TK-MMM jne.	
Luomutilastointi	Yhteistyö Tike-Evira	
Maataloustilastojen koordinoitiryhmän perustaminen	Tike-Metla- RKTL-Evira-TK-MTT-MMM	
Tietojärjestelmätuottajiin yhteistyö	tietojen keruu suoraan esim. yritysten tai maatalojen tietojärjestelmistä	TK:lla kokemusta, heidän osaamista hyödynnettävä.
Käsitteiden, määritelmien ja luokitusten huomioiminen eri työryhmissä		
Maaseudun määritelmän tarkentaminen ja kansallisen luokituksen tekeminen	Yhteistyö Tike-TK-MMM-SM- jne	Tilastokeskus pitkällä kehittämisessä
Maatilan määritelmän tarkentaminen hallinnollista ja tilastollista käsitteitä varten	Yhteistyö Tike-MMM-TK	TK:lla yritysrekisteri projekti 2006, Tikellä maatilarekisteriprojekti v. 2006.
Maatilojen muun yritystoiminnan määrittäminen ja tilastointitarpeista päättäminen	Yhteistyö MMM-Tike-TK	
Sanastotyö	yhteistyö MMM-Tike	maatalouden käsitteiden yhtenäistäminen
Alueluokitusten muutosten huomioiminen tilastoinnissa ja tietojen tuottaminen alkuperäisellä luokituksella	Yhteistyö Tike-TK-MMM	tietoa tarvitaan sekä uuden että vanhan luokituksen mukaisena
Maatalous toimialaluokituksessa	Yhteistyö TK-Tike-MMM	maatalouden tuotantosuurten huomioiminen toimialaluokituksessa
EU-yhteistyön ja linjausten kehittäminen		
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-TK	SPC & Council WP on Statistics/Bryssel
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-MTT-TK-MMM	WG on Structure and typology of agricultural holdings
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-Metla-MMM	WG on Forestry
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-MMM	WG on Animal products
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-TK-YM-MMM	WG on Agriculture/environment statistics
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	?	WG on LUCAS
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-TK	CPSA COM (maataloustilastokomitea)
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-RKTL-MMM	WG on Fishery
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-TK-MMM	WG on Rural development
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-MMM	WG on Crop products
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-TK-MMM	WG on Agricultural accounts and prices
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö Tike-EVIRA	WG on Food Safety
EU-alan yhteistyö tilastoryhmissä	Yhteistyö TK-Tike	WG on EAA
Muut yhteistoiminnan muodot		
Julkaisutoiminnan kehittäminen ja yhteisten menetelmien luominen	Yhteistyö Tike-TK-Metla-RKTL	SVT-neuvottelukunta
Elintarviketietojen tietoprosessin selvittäminen, vastuiden jako ja tuotteiden teko	Yhteistyö Tike-EVIRA-MMM	
MMM:n tietotarpeiden kartoitus	Yhteistyö Tike-MMM	tietotarpeet budjettia, TTS, seuranta varten
Maataloushallinnon tutkimustiedon hyödyntäminen	Yhteistyö Tike-MMM-MTTL-RKTL	
Maataloushallinnon alan tietotarpeet ja tilastoinnin kartoitus ja vastuiden selvittäminen	Yhteistyö MMM-Tike-RKTL-Metla-MTT-Evira	
Maataloushallinnon rekisterien tietoaineistojen säilyttäminen		rekisterin talletettava arkistolain mukaisesti, historia-aineiston talteenotto
Maataloustiedon tiedon käyttäjien ja tuottajien yhteistyötä ja keskustelua kehitettävä säännölliseen muotoon	Yhteistyö Tike-MMM-TK	

Liite 19: Tilastoviranomaisten käytännäsäännöt eli European Statistics Code of practice

Institutionaalinen toimintaympäristö

Periaate 1: Ammatillinen riippumattomuus

Euroopan tilastojen uskottavuus varmistetaan tilastoviranomaisten ammatillisella riippumattomuudella poliitikasta, sääntelystä tai hallinnosta vastaavista muista yksiköistä ja elimistä sekä yksityisen sektorin toimijoista.

Periaate 2: Tiedonkeruuvaltuudet

Tilastoviranomaisilla on oltavat selvät juridiset valtuudet kerätä Euroopan tilastotarpeisiin tarkoitettuja tietoja. Hallinto, yritykset ja kotitaloudet sekä suuri yleisö voidaan lailla määrätä tilastoviranomaisen pyynnöstä antamaan tietoja yhteisön tilastotarpeisiin tai sallimaan tietoihin tutustumisen.

Periaate 3: Resurssien riittävyys

tilastoviranomaisten käytettävissä olevien resurssien on oltava sellaiset, että ne riittävät täyttämään Euroopan tilastoja koskevat vaatimukset.

Periaate 4: Laatuun sitoutuminen

Kaikki Euroopan tilastojärjestelmän jäsenet sitoutuvat työskentelemään ja tekemään yhteistyötä Euroopan tilastojärjestelmän laatulausumassa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

Periaate 5: Tilastosalaisuus

Tietojen toimittajien (kotitalouksien, yritysten, hallinnon sekä muiden vastaajien) yksityisyys, niiden tuottaman tiedon salassapito ja tiedon käyttäminen ainoastaan tilastotarkoituksiin on taattava ehdottomasti.

Periaate 6: Puolueettomuus ja objektiivisuus

Tilastoviranomaisten on tuotettava ja levitettävä Euroopan tilastoja tieteellistä riippumattomuutta noudattaen objektiivisella, ammattimaisella ja avoimella tavalla, jossa kaikkia käyttäjiä kohdellaan tasavertaisina.

Tilastolliset prosessit

Periaate 7: Vankat menetelmät

Korkealaatuisten tilastojen tukena on oltava vankat menetelmät. Tämä edellyttää riittäviä välineitä, menettelyjä ja asiantuntemusta.

Periaate 8: Asianmukaiset tilastolliset menettelyt

Korkealaatuisten tilastojen tukena käytetään asianmukaisia tilastollisia menettelyjä tiedonkeruusta tiedon validointiin.

Periaate 9: Kohtuullinen vastaustaakka

Vastaustaakan olisi oltava suhteessa käyttäjien tarpeisiin ja säilyttävä kohtuullisena. Tilastoviranomainen seuraa vastaustaakkaa ja asettaa tavoitteita sen vähentämiseksi vähitellen.

Periaate 10: Kustannustehokkuus

Resursseja on käytettävä tehokkaasti.

Tilastolliset tuotokset

Periaate 11: Relevanssi

Yhteisön tilastojen on täytettävä käyttäjien tarpeet.

Periaate 13: Ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Yhteisön tilastot on levitettävä ajantasaisina ja oikea-aikaisina.

Periaate 14: Yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Yhteisön tilastojen olisi oltava sisäisesti ja ajallisesti yhtenäiset sekä alueiden ja maiden kesken vertailukelpoiset. Eri lähteistä peräisin olevia asiaan liittyviä tietoja olisi oltava mahdollista yhdistää ja käyttää yhteisesti.

Periaate 15: Saatavuus ja selkeys

Yhteisön tilastot olisi esitettävä selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa, levitettävä sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja niiden sekä niitä tukevan metatiedon ja ohjeiden olisi oltava tasapuolisesti saatavilla.

Komission Suositus Kansallisten ja yhteisön tilastoviranomaisten riippumattomuudesta, koskemattomuudesta ja vastuuvollisuudesta

tilasto-ohjelmakomitea hyväksynyt käytännesäännöt 24. helmikuuta 2005. Käytännesäännöt koskevat Euroopan tilastoja.

Määritelmät: Euroopan tilastoilla tarkoitetaan yhteisön tilastoista annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 322/97 määriteltyjä yhteisön tilastoja, joita kansalliset tilastoviranomaiset ja yhteisön tilastoviranomainen (Eurostat) tuottavat ja levittävät perustamissopimuksen 285 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tilastoviranomaisella tarkoitetaan kansallisella tasolla kansallisia tilastolaitoksia ja muita Euroopan tilastojen tuottamisesta ja levittämisestä vastuussa olevia elimiä sekä yhteisön tasolla Eurostatia. Euroopan tilastojärjestelmällä tarkoitetaan Eurostatin, kansallisten tilastolaitosten ja Euroopan tilastojen tuottamisesta ja levittämisestä kussakin jäsenvaltiossa vastuussa olevien muiden kansallisten elinten yhteistyöstä muodostuvaa kumppanuutta.

Komissio suositaa, että jäsenvaltiot

A. tunnustavat liitteenä olevien käytännesääntöjen yhteiset Euroopan tason standardit tilastoviranomaisia varten.

B. varmistavat, että kansallinen tilastoviranomainen noudattaa käytännesääntöjen periaatteita pitäen tavoitteenaan tuottaa ja levittää korkealaatuisia ja yhdenmukaistettuja yhteisön tilastoja ja edistää osaltaan yleisesti Euroopan tilastojärjestelmän moitteetonta toimintaa.

C. varmistavat, että kansalliset tilastopalvelut ovat ammattimaisesti organisoidut ja että niillä on tarvittavat resurssit tuottaa yhteisön tilastoja tavalla, joka takaa riippumattomuuden, koskemattomuuden ja vastuuvollisuuden käytännesäännöissä annettujen suuntaviivojen mukaisesti.

D. tekevät käytännesääntöjä ja sen sisältöä tunnetuksi vastaajien, tietojentoimittajien ja tilastojen käyttäjien keskuudessa ja käyttävät tiedottamiseen sopivia tiedotus- ja tiedonlevityskanavia.

E. edistävät laajaa tietojen ja asiantuntemuksen vaihtoa Euroopan tilastojärjestelmässä käytännesääntöjen täytäntöönpanon yhteydessä saatavaan kokemukseen perustuen.

F. tukevat ja tarvittaessa tehostavat laaja-alaista yhteistyötä Euroopan tilastojärjestelmän tilastoviranomaisten kesken sekä kansainvälisten elinten ja organisaatioiden tilastoviranomaisten kanssa.

G. tuottavat tarvittavat tiedot, joiden avulla komissio voi seurata käytännesäännöissä esitettyjen periaatteiden noudattamista.

Käytännösäännöt perustuvat 15 periaatteeseen, joiden toteutumista mitataan annetuilla indikaattoreilla

Periaate 1: Ammatillinen riippumattomuus

Euroopan tilastojen uskottavuus varmistetaan tilastoviranomaisten ammatillisella riippumattomuudella politiikasta, sääntelystä tai hallinnosta vastaavista muista yksiköistä ja elimistä sekä yksityisen sektorin toimijoista.

Indikaattorit

- Tilastoviranomaisten riippumattomuus poliittisesta ja muusta ulkoisesta väliintulosta virallisten tilastojen tuottamisen ja levittämisen yhteydessä on kirjattu lakiin.
- Tilastoviranomaisen johtajalla on riittävän korkea hierarkkinen asema, mikä mahdollistaa korkean tason yhteydet politiikasta vastaaviin viranomaisiin ja julkishallinnollisiin laitoksiin. Hän edustaa ammatillisesti korkeinta mahdollista tasoa.
- Tilastoviranomaisen johtajan ja tapauksen mukaan tilastolaitosten johtajien tehtävänä on varmistaa, että Euroopan tilastot tuotetaan ja levitetään riippumattomalla tavalla.
- Tilastoviranomaisen johtajalla ja tapauksen mukaan tilastolaitosten johtajilla on yksinomainen vastuu päättää tilastollisista menetelmistä, standardeista ja menettelyistä sekä julkaistavien tilastojen sisällöstä ja aikataulusta.
- Tilastoja koskevat työohjelmat julkaistaan ja edistymisestä annetaan väliraportteja määräajoin.
- Tilastojen julkaiseminen tapahtuu ja on selvästi erillään poliittisista ja/tai politiikkaa koskevista lausunnoista.
- Tilastoviranomainen kommentoi tarvittaessa julkisesti tilastointiin liittyviä kysymyksiä, myös virallisten tilastojen kritiikkiä ja väärinkäyttöä.

Periaate 2: Tiedonkeruuvaltuudet

Tilastoviranomaisilla on oltavat selvät juridiset valtuudet kerätä Euroopan tilastotarpeisiin tarkoitettuja tietoja. Hallinto, yritykset ja kotitaloudet sekä suuri yleisö voidaan lailla määrätä tilastoviranomaisen pyynnöstä antamaan tietoja yhteisön tilastotarpeisiin tai sallimaan tietoihin tutustumisen.

Indikaattorit

- Tiedonkeruuvaltuudet virallisten tilastojen tuottamista ja levittämistä varten on kirjattu lakiin.
- Tilastoviranomaiselle on kansallisessa lainsäädännössä annettu lupa käyttää hallinnollisia rekistereitä tilastotarkoituksiin.
- Tilastoviranomainen voi säädöksen perusteella määrätä vastaamaan tilastollisiin tutkimuksiin.

Periaate 3: Resurssien riittävyys

tilastoviranomaisten käytettävissä olevien resurssien on oltava sellaiset, että ne riittävät täyttämään Euroopan tilastoja koskevat vaatimukset.

Indikaattorit

- Henkilö- ja taloudelliset resurssit sekä tietotekniset resurssit ovat sekä laajuudeltaan että laadultaan sellaiset, että ne riittävät vastaamaan Euroopan tilastoja koskeviin tarpeisiin.
- Euroopan tilastojen kattavuus, yksityiskohtaisuus ja kustannukset ovat oikeassa suhteessa tarpeisiin.
- Uusiin Euroopan tilastoihin liittyvien pyyntöjen arvioimiseksi ja perustelemiseksi kustannusten osalta on olemassa menettelyt.
- Euroopan tilastotarpeiden arviointia varten on olemassa menettelyt, joiden avulla nähdään, voidaanko joi-takin tilastoja lopettaa tai rajoittaa, ja näin vapauttaa resursseja.

Periaate 4: Laatuun sitoutuminen

Kaikki Euroopan tilastojärjestelmän jäsenet sitoutuvat työskentelemään ja tekemään yhteistyötä Euroopan tilastojärjestelmän laatulausumassa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

Indikaattorit

- Tuotelaatua seurataan säännöllisesti Euroopan tilastojärjestelmän laatuosastojen mukaisesti.
- Tilastojen keruun, käsittelyn ja levittämisen laadun seuraamista varten on luotu menettelyt.
- Laatuksymysten, kompromissit mukaan luettuna, käsittelyä sekä nykyisen ja tulevan tiedonkeruun suunnittelun ohjaamista varten on luotu menettelyt.
- Laatuohjeet on dokumentoitu ja henkilöstö hyvin koulutettua. Edellä tarkoitetut ohjeet ovat kirjallisia ja niistä on tiedotettu yleisölle.
- Tilastoinnin keskeisimmät tulokset tarkastetaan säännöllisesti ja perusteellisesti ulkopuolisia asiantuntijoita tarpeen mukaan käyttäen.

Periaate 5: Tilastosalaisuus

Tietojen toimittajien (kotitalouksien, yritysten, hallinnon sekä muiden vastaajien) yksityisyys, niiden tuottaman tiedon salassapito ja tiedon käyttäminen ainoastaan tilastotarkoituksiin on taattava ehdottomasti.

Indikaattorit

- Tilastosalaisuus taataan laissa.
- Tilastoviranomaisen henkilöstö allekirjoittaa salassapitoa koskevat juridiset sitoumukset palvelukseen ottamisen yhteydessä.
- Tilastosalaisuuden tarkoituksellisesta rikkomisesta määrätään huomattavat seuraamukset.
- Tilastosalaisuuden suojaamiseksi tilastojen tuottamis- ja levittämisvaiheissa on annettu ohjeet ja suuntaviivat. Edellä tarkoitetut suuntaviivat ovat kirjalliset ja niistä on tiedotettu yleisölle.
- Tilastotietokantojen turvallisuuden ja koskemattomuuden suojaamisesta on annettu fyysiset ja tekniset säännökset.
- Ulkopuolisten käyttäjien pääsyssä tutkimaan tilastollista mikrotietoa noudatetaan tiukkaa protokollaa.

Periaate 6: Puolueettomuus ja objektiivisuus

Tilastoviranomaisten on tuotettava ja levitettävä Euroopan tilastoja tieteellistä riippumattomuutta noudattaen objektiivisella, ammattimaisella ja avoimella tavalla, jossa kaikkia käyttäjiä kohdellaan tasavertaisina.

Indikaattorit

- Tilastot kootaan tilastolliseen näkökulmaan perustuvaa objektiivisuutta noudattaen.
- Tilastolliset näkökohdat ohjaavat tietolähteiden ja tilastollisten tekniikoiden valintaa.
- Julkaistuissa tilastoissa havaitut virheet korjataan mahdollisimman varhain ja julkistetaan.
- Tilastoviranomaisten käyttämiä menetelmiä ja menettelyjä koskeva tieto on julkisesti saatavilla.
- Tilastojen julkaisupäivät ja -ajat ilmoitetaan ennalta.
- Kaikki käyttäjät pääsevät yhtäläisesti ja yhtäaikaaisesti tutustumaan tilastojulkaisuihin ja etuoikeutettua ennakkolevitystä ulkopuolisille käyttäjille rajoitetaan, valvotaan ja se julkistetaan. Jos tietovuotoa ilmenee, ennakkolevitystä koskevia järjestelyjä olisi tarkistettava, jotta puolueettomuus taataan.
- Lehdistötilaisuuksissa tapahtuva tilastotiedon levitys ja tietoja koskevat lausunnot ovat objektiivisiä ja puolueettomia.

Tilastoprosessit

Eurooppalaisia ja muita kansainvälisiä standardeja, suuntaviivoja ja hyviä käytänteitä on noudatettava täysin kaikissa tilastoviranomaisten käyttämissä virallisten tilastojen organisointi-, keruu-, käsittely- ja levittämisvaiheissa. Hyvämaineinen johtaminen ja tehokkuus lisäävät tilastojen uskottavuutta. Vankat menetelmät, asianmukaiset tilastolliset menettelyt, kohtuullinen vastaustaakka ja kustannustehokkuus ovat merkityksellisiä näkökohtia.

Periaate 7: Vankat menetelmät

Korkealaatuisten tilastojen tukena on oltava vankat menetelmät. Tämä edellyttää riittäviä välineitä, menettelyjä ja asiantuntemusta.

Indikaattorit

- Tilastoviranomaisen yleinen menetelmäkehys on eurooppalaisten ja muiden kansainvälisten standardien, suuntaviivojen ja hyvien käytänteiden mukainen.
- Menettelyt sen varmistamiseksi, että vakiokäsitteitä, määritelmiä ja luokituksia noudatetaan johdonmukaisesti kaikilla tilastoviranomaisen tasoilla, ovat olemassa.
- Korkean laadun takaamiseksi yritysrekisteriä ja tiedonkeruun kohteena olevan perusjoukon kehikkoa arvioidaan säännöllisesti ja mukautetaan tarvittaessa.
- Kansalliset luokitukset ja sektorijärjestelmät sekä vastaavat Euroopan tason järjestelmät ovat keskenään yksityiskohtia myöten vastaavat.
- Asianmukaisilta akateemisilta aloilta valmistuneita otetaan palvelukseen.
- Henkilöstö osallistuu asiaan liittyviin kansainvälisiin kursseihin ja konferensseihin ja on yhteydessä muihin tilastoalan kansainvälisen tason asiantuntijoihin oppiakseen parhaita käytäntöjä ja kehittääkseen asiantuntemustaan.
- Menetelmiä parannetaan yhteistyössä tieteellisen yhteisön kanssa ja täytäntöönpanijoiden menetelmien laatua ja tehokkuutta arvioidaan ulkopuolisin voimin ja parempia välineitä edistetään silloin, kun ne ovat toteutettavissa.

Periaate 8: Asianmukaiset tilastolliset menettelyt

Korkealaatuisten tilastojen tukena käytetään asianmukaisia tilastollisia menettelyjä tiedonkeruusta tiedon validointiin.

Indikaattorit

- Jos Euroopan tilastot perustuvat hallinnolliseen tietoon, hallinnolliseen tarkoitukseen käytettyjen määritelmien ja käsitteiden on oltava hyvin lähellä niitä, joita vaaditaan tilastotarkoitukseen.
- Tiedonkeruuseen liittyvät kyselylomakkeet testataan järjestelmällisesti ennen tiedonkeruuta.
- Tutkimusasetelmat, otanta ja otantaan liittyvät painot on perusteellisesti harkittu ja ne tarkastetaan, korjataan ja päivitetään tarpeen mukaan.
- Kenttäoperaatioita, tiedon syöttöä ja koodausta seurataan rutiininomaisesti ja korjataan tarpeen mukaan.
- Asianmukaiset editointiin ja imputointiin tarkoitettut tietotekniikkajärjestelmät ovat käytössä ja ne tarkastetaan säännöllisesti, korjataan ja päivitetään.
- Korjauksissa noudatetaan vakiintuneita ja avoimia menettelyjä.

Periaate 9: Kohtuullinen vastaustaakka

Vastaustaakaan olisi oltava suhteessa käyttäjien tarpeisiin ja säilyttävä kohtuullisena. Tilastoviranomainen seuraa vastaustaakkaa ja asettaa tavoitteita sen vähentämiseksi vähitellen.

Indikaattorit

- Euroopan tilastojen kysynnän määrä ja yksityiskohtaisuus rajoitetaan vain kaikkein tarpeellisempaan.
- Raportointitaakka jaetaan sopivien otantatekniikoiden avulla niin laajalti kuin mahdollista tutkittavan perusjoukon kesken.
- Yrityksiltä pyydetty tieto on niin pitkälti kuin mahdollista heti saatavana niiden kirjanpidosta ja tietojen lähettämiseen käytetään mahdollisuuksien mukaan sähköisiä välineitä.
- Parhaat estimaatit ja likiarvot hyväksytään silloin, kun tarkkoja yksityiskohtia ei ole vaivatta saatavilla.
- Hallinnollisia lähteitä käytetään aina kun mahdollista ylimääräisten tietopyyntöjen välttämiseksi.

- Tiedonjakaminen tilastoviranomaisten kesken on yleinen käytäntö, jotta tietoa ei tarvitse kerätä moneen kertaan.

Periaate 10: Kustannustehokkuus

Resursseja on käytettävä tehokkaasti.

Indikaattorit

- Tilastoviranomaisen resurssien käyttöä seurataan sekä sisäisin että riippumattomin ulkopuolisin toimenpitein.
- Rutiininomaiset toimistotehtävät (esim. tiedonsyöttö, koodaus, validointi) on automatisoitu mahdollisimman pitkälle.
- Tieto- ja viestintätekniikan tuotantopotentiaali optimoidaan tiedonkeruuta, prosessointia ja levitystä varten.
- Hallinnollisten rekisterien sopivuutta tilastolliseen käyttöön parannetaan proaktiivisin toimin, jotta vältetään kallista suoraa tiedonkeruuta.

Tilastotietojen tuottaminen

Saatavilla olevien tilastojen on täytettävä käyttäjien tarpeet. Tilastot täyttävät Euroopan laatustandardit ja palvelevat Euroopan unionin toimielinten, hallitusten, tutkimuslaitosten, elinkeinonharjoittajien ja suuren yleisön tarpeita. Tärkeää on, missä määrin tilastot ovat relevantteja, tarkkoja ja luotettavia, ajantasaisia, yhtenäisiä ja vertailukelpoisia eri alueiden ja maiden kesken sekä käyttäjien helposti saatavana.

Periaate 11: Relevanssi

Yhteisön tilastojen on täytettävä käyttäjien tarpeet.

Indikaattorit

- Menettelyt käyttäjien kuulemiseksi sekä nykyisten tilastojen relevanssin ja hyödyllisyyden seuraamiseksi käyttäjien kannalta ovat olemassa ja niiden avulla voidaan saada tietoa käyttäjien tulevista tarpeista ja prioriteeteista.
- Työohjelmassa otetaan ensisijaiset tarpeet huomioon ja vastataan niihin.
- Käyttäjien tyytyväisyydestä kerätään tietoa säännöllisesti.

Periaate 12: Tarkkuus ja luotettavuus

Yhteisön tilastojen on kuvattava todellisuutta tarkasti ja luotettavasti.

Indikaattorit

- Lähdetiedot, väliaikaiset tulokset ja tuotetut tilastotiedot arvioidaan ja validoidaan.
- Otantavirheet ja muut kuin otantavirheet mitataan ja dokumentoidaan järjestelmällisesti Euroopan tilastojärjestelmän laatukomponenttien mukaisesti.
- Tutkimukset ja korjausten analysointi kuuluvat rutiineihin ja niistä saatua tietoa hyödynnetään sisäisesti tilastoprosesseissa.

Periaate 13: Ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Yhteisön tilastot on levitettävä ajantasaisina ja oikea-aikaisina.

Indikaattorit

- Ajantasaisuus täyttää vaativimmat levitystä koskevat yhteisön ja kansainväliset standardit.
- Yhteisön tilastojen julkaisulle on asetettu päivittäinen vakioaika.
- Käyttäjien tarpeet otetaan Euroopan tilastojen julkaisemisen jaksollisuudessa mahdollisimman hyvin huomioon.
- Muutokset tilastojen levitysaikataulussa julkaistaan etukäteen, selitetään ja annetaan uusi julkaisupäivämäärä.

- Alustavia tuloksia hyväksyttävissä olevasta aggregaattilaadusta voidaan julkaista, jos se katsotaan hyödylliseksi.

Periaate 14: Yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Yhteisön tilastojen olisi oltava sisäisesti ja ajallisesti yhtenäiset sekä alueiden ja maiden kesken vertailukelpoiset. Eri lähteistä peräisin olevia asiaan liittyviä tietoja olisi oltava mahdollista yhdistää ja käyttää yhteisesti.

Indikaattorit

- Tilastot ovat sisäisesti yhtenäiset ja johdonmukaiset (esim. samojen aritmeettisten ja kirjanpitoyksiköiden noudattaminen).
- Tilastot ovat yhtenäisiä tai kohtuullisen ajan kuluessa yhteensovitettavia.
- Tilastotiedot kootaan yhteisten standardien perusteella eri tiedonkeruiden ja niissä käytettyjen lähteiden kattavuutta, määritelmiä, yksiköitä ja luokituksia noudattaen.
- Eri tiedonkeruista ja lähteistä kerättyjä tilastotietoja verrataan ja sovitetaan yhteen.
- Tietoaineiston kansalliset rajat ylittävä vertailukelpoisuus varmistetaan vaihtamalla tietoja säännöllisesti Euroopan tilastojärjestelmän ja muiden tilastojärjestelmien välillä. Jäsenvaltiot ja Eurostat tekevät yhteistyössä menetelmätutkimuksia.

Periaate 15: Saatavuus ja selkeys

Yhteisön tilastot olisi esitettävä selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa, levitettävä sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja niiden sekä niitä tukevan metatiedon ja ohjeiden olisi oltava tasapuolisesti saatavilla.

Indikaattorit

- Tilastojen esitysmuoto on sellainen, että se helpottaa tilastojen oikeaa tulkintaa ja merkityksellisten vertailujen tekemistä.
- Julkaisupalveluissa hyödynnetään nykyaikaista tieto- ja viestintäteknologiaa ja käytetään tarpeen mukaan perinteisiä paperijulkaisuja.
- Toteuttamiskelpoisia asiakkaalle räätälöityjä analyysejä tuotetaan ja julkaistaan.
- Mikrotietoihin pääsy voidaan sallia tutkimustarkoituksiin. Pääsyyn sovelletaan tiukkoja protokollia.
- Metatieto dokumentoidaan standardoitujen metatietojärjestelmien mukaisesti.
- Käyttäjille tiedotetaan tilastoprosesseissa käytetyistä menetelmistä ja tuotettujen tilastotietojen laadusta Euroopan tilastojärjestelmän laatukriteerin mukaisesti.

MMM:n vuonna 2006 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2006:1 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu-jaosto.
II väliraportti
ISBN 952-453-253-0
- 2006:2 Behörigheten mellan riket och landskapet Åland gällande jordbrukets olika stödformer
ISBN 952-453-254-9
- 2006:3 Valtion varoin tuettavan salaojituksen ehdot
Väliraportti
ISBN 952-453-255-7
- 2006:4 Porotalousyrittäjien tilanteen edistäminen
ISBN 952-453-256-5
- 2006:5 Tilaaja-tuottajamalli metsäkeskuksissa
ISBN 952-453-260-3
- 2006:6 Maaseutuviraston tehtävät
ISBN 952-453-261-1
- 2006:7 Taloushallintotyöryhmän loppuraportti
ISBN 952-453-262-X
- 2006:8 Selvitys energiapuun mittauksen järjestämisestä ja kehittämisestä
ISBN 952-453-264-6
- 2006:9 Metsäkeskusten merkittävää julkista valtaa sisältävät tehtävät
ISBN 952-453-265-4
- 2006:10 Perunatärkkelyksen tuotannon strategia 2006-2013
ISBN 952-453-266-2
- 2006:11 Metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tukityöryhmä
ISBN 952-453-267-0
- 2006:12 Rehulakityöryhmän muistio
ISBN 952-453-268-9
- 2006:13 Vilja-alan yhteistyöryhmän toiminnan arviointi
ISBN 952-453-269-7
- 2006:14 Valtakunnallisen korkeusmallin uudistamistarpeet ja -vaihtoehdot
ISBN 952-453-271-9
- 2006:15 Valtionvaroin tuettavan salaojituksen ehdot
- Peltoviljelyn ravinnepäästöjen vähentäminen
ISBN 952-453-275-1

- 2006:16 Tulvavahinkotyöryhmä
ISBN 952-453-276-X
- 2006:16a Arbetsgruppen för översvämningsskador
ISBN 952-453-293-X
- 2006:17 Eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien koordinaatio- ja yhteistyö Suomessa
ISBN 952-453-279-4
- 2006:18 Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän väliraportti
ISBN 952-453-280-8
- 2006:19 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta ja laiksi
eläinsuojelulain muuttamisesta
ISBN 952-453-282-4
- 2006:20 Tuotantoeläinten hyvinvointistrategia
ISBN 952-453-290-5
- 2006:21 Tilivirastotyöryhmä
ISBN 952-453-294-8

ISBN 952-453-296-4
ISSN 0781-6723